

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital storytelling).

ΝΤΟΥΡΟΥΝΤΑΚΗ ΕΛΕΝΗ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Καλλιόπη Τρούλη

Χανιά, Δεκέμβριος 2025

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».
[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄/9.3.2016]**

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:

Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης

Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital storytelling).

ΝΤΟΥΡΟΥΝΤΑΚΗ ΕΛΕΝΗ

Υπέθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2018

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital storytelling).»

Ντουρουντάκη Ελένη

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Καλλιόπη Τρούλη

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Ευαγγελία Μανούσου

Επίκουρη καθηγήτρια Ε.Α.Π.

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Σοφία Τρούλη

Επίκουρη καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης

Χανιά, Δεκέμβριος 2025

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα πρωτίστως να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια της εργασίας μου, κα Τρούλη Καλλιόπη, η οποία μου προσέφερε τη μέγιστη καθοδήγηση ως προς την επίτευξη ολοκλήρωσης της εργασίας μου. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της ομάδας μου «4 και ½», Κωνσταντίνα Κατσαρού, Υρώ Κυρίκογλου, και Ρίτα Ματθαίου για την άψογη συνεργασία καθόλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος. Φυσικά, το μεγαλύτερο και πιο ειλικρινές ευχαριστώ το οφείλω στην οικογένεια μου, καθώς η στήριξη τους από την αρχή μέχρι το τέλος ήταν η κινητήριος δύναμη μου για να συνεχίσω και να φτάσω μέχρι τέλους. Ευχαριστώ όλους εκείνους που, με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, συνέβαλλαν στην ολοκλήρωση αυτού του κύκλου στη ζωή μου. Αυτή η εργασία είναι αφιερωμένη με απεριόριστη αγάπη στα παιδιά μου, Σταύρο και Ελευθερία, που παρά το νεαρό της ηλικίας τους, μου έδειξαν κατανόηση και υπομονή όσο εγώ προσπαθούσα να ανταποκριθώ στις απαιτήσεις του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital storytelling).»

Περίληψη

Στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, πραγματοποιήθηκε ο σχεδιασμός και η δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, αξιοποιώντας την ψηφιακή αφήγηση (digital storytelling) ως παιδαγωγικό εργαλείο. Το υλικό απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και δύναται να αξιοποιηθεί ως συμπληρωματικό εκπαιδευτικό εργαλείο στη μαθησιακή διαδικασία. Ο σχεδιασμός του στηρίχθηκε στις αρχές και τα μοντέλα της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, όπως το μοντέλο West-Λιοναράκη, καθώς και στη Γνωστική Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer, με στόχο την ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής, της συναισθηματικής εμπλοκής και της ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων των νηπίων. Παράλληλα, ο σχεδιασμός της ψηφιακής αφήγησης στηρίχθηκε στο θεωρητικό πλαίσιο της Κοινωνικοσυναισθηματικής Μάθησης (Social and Emotional Learning - CASEL), καθώς και στις αρχές της βιωματικής και συνεργατικής μάθησης, με έμφαση στην ενίσχυση της αυτογνωσίας, της αυτορρύθμισης, της κοινωνικής επίγνωσης, των δεξιοτήτων σχέσεων και της υπεύθυνης λήψης αποφάσεων. Για την αποτίμηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, επιλέχθηκαν τρεις «ειδικοί» στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, οι οποίοι προχώρησαν στην αξιολόγηση του υλικού μέσω ερωτηματολογίου με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Τα ευρήματα της έρευνας ανέδειξαν ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι ολοκληρωμένο και εναρμονισμένο με τις αρχές της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης καθώς και της Πολυμεσικής Μάθησης, παρέχοντας ταυτόχρονα ευχάριστο και ελκυστικό μαθησιακό περιβάλλον για τα νήπια.

Λέξεις – Κλειδιά

Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Εκπαιδευτικό Υλικό, Κοινωνικές και Συναισθηματικές δεξιότητες, Ψηφιακή αφήγηση.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Abstract

In the present thesis, digital educational material was designed and developed to foster the development of social and emotional skills, utilizing digital storytelling as a pedagogical tool. The material is addressed to preschool-aged children and can be used as a supplementary educational resource in the learning process. Its design was based on the principles and models of Distance Education, such as the West–Lionarakis model, as well as on Mayer’s Cognitive Theory of Multimedia Learning, with the aim of enhancing active participation, emotional engagement, and the development of social skills in young learners. Furthermore, the design of the digital storytelling component was grounded in the theoretical framework of Social and Emotional Learning (SEL – CASEL), as well as in the principles of experiential and collaborative learning, aiming to strengthen self-awareness, self-management, social awareness, relationship skills and responsible decision-making. For the evaluation of the digital educational material, three experts in Distance Education were selected, who assessed the material through a questionnaire consisting of open-ended questions. The findings of the study indicated that the educational material is comprehensive and aligned with the principles of Distance Education and Multimedia Learning, while at the same time providing a pleasant and engaging learning environment for preschool children.

Keywords

Distance Education, Educational Material, Social and Emotional skills, Digital storytelling

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract	vi
Περιεχόμενα.....	vii
Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων	ix
Κατάλογος Πινάκων	x
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια	xiii
1. Εισαγωγή	1
2. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	3
2.1 Ορισμός και βασικές αρχές της ΕξΑΕ	3
2.2 Ιστορική εξέλιξη της ΕξΑΕ.....	6
2.3 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση.....	8
2.4 Το Εκπαιδευτικό Υλικό στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση.....	9
2.4.1 Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού Υλικού.....	9
2.4.2 Αρχές του Holmberg.....	10
2.4.3 Το μοντέλο West-Λιοναράκη.....	11
2.4.4 Η γνωστική θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer.....	14
2.4.5 Αρχές των Σπανακά και Λιοναράκη.....	16
3. Κοινωνικές και Συναισθηματικές δεξιότητες στην προσχολική ηλικία	18
3.1 Εννοιολογική οριοθέτηση των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων.....	18
3.2 Βασικές κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες.....	20
3.3 Σημασία των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων στη νηπιακή ηλικία.....	24
3.4 Μέθοδοι ανάπτυξης των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων στην προσχολική εκπαίδευση.....	25
3.5 Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες και Πρόγραμμα Σπουδών.....	27
4. Αφήγηση και ψηφιακή αφήγηση στην προσχολική εκπαίδευση.....	30
4.1 Η έννοια της αφήγησης.....	30
4.2 Η έννοια της ψηφιακής αφήγησης.....	31
4.3 Η ψηφιακή αφήγηση ως εκπαιδευτικό εργαλείο.....	33
5. Μεθοδολογία της έρευνας.....	35
5.1 Μεθοδολογία ανάπτυξης ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού.....	35
5.2 Σκοπός της έρευνας.....	48
5.3 Στόχοι της έρευνας.....	48
5.4 Ερευνητικά ερωτήματα.....	49
5.5 Είδος έρευνας.....	49
5.6 Δειγματοληψία.....	49
5.7 Μέθοδος έρευνας και μέσα συλλογής δεδομένων.....	53
5.8 Μέθοδος επεξεργασίας και ανάλυσης δεδομένων.....	56
6. Αποτελέσματα.....	60
6.1 Αποτελέσματα αποτίμησης του Εκπαιδευτικού Υλικού.....	60
7. Συμπεράσματα και προτάσεις.....	84

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

7.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση.....	84
7.2 Περιορισμοί της έρευνας-Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	88
Βιβλιογραφία.....	90
Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο αποτίμησης Εκπαιδευτικού Υλικού	98

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων

- Εικόνα 1. Η ταξινόμια West-Λιοναράκη**
- Εικόνα 2. Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer**
- Εικόνα 3. Η αρχική σελίδα του μαθήματος**
- Εικόνα 4. Αφηγητής-avatar μαθήματος**
- Εικόνα 5. Ενσωμάτωση αφήγησης, avatar και β' ενικού προσώπου**
- Εικόνα 6. Διαδραστικό βίντεο**
- Εικόνα 7. Σκοπός Δ.Ε.**
- Εικόνα 8. Προσδοκώμενα αποτελέσματα Δ.Ε.**
- Εικόνα 9. Περιεχόμενα Δ.Ε.**
- Εικόνα 10. Παρουσίαση κειμένου με κείμενο και εικόνα**
- Εικόνα 11. Παρουσίαση κειμένου χωρίς περιττά στοιχεία**
- Εικόνα 12. Τμηματική παρουσίαση κειμένου-Επισήμανση σημαντικών στοιχείων**
- Εικόνα 13. Σύνοψη ενότητας**
- Εικόνα 14. Βιβλιογραφία**
- Εικόνα 15. Εισαγωγική δραστηριότητα**
- Εικόνα 16. Ανατροφοδότηση λάθους**
- Εικόνα 17. Επεξήγηση εικονιδίων**
- Εικόνα 18. Παράδειγμα παρακείμενων ημι-γλωσσικών στοιχείων**
- Εικόνα 19. Περιεχόμενο στοιχείο-Εμβάθυνση στα συναισθήματα**
- Εικόνα 20. Παράδειγμα πολυαντικειμένου-Εικόνα**
- Σχήμα 1. Φύλο εκπαιδευτικών**
- Σχήμα 2. Ηλικία εκπαιδευτικών**
- Σχήμα 3. Έτη προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών**
- Σχήμα 4. Εξοικείωση με τις ΤΠΕ**
- Σχήμα 5. Χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη**
- Σχήμα 6. Εξοικείωση στην ΕξΑΕ με τη χρήση ΤΠΕ**
- Σχήμα 7. Εξοικείωση στο εκπαιδευτικό υλικό της ΕξΑΕ**

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Δομή ερωτηματολογίου αποτίμησης Ε.Υ.

Πίνακας 2. Ερευνητικοί άξονες Ε.Υ.

Πίνακας 3. Κατηγορίες ανάλυσης ανά ερευνητικό άξονα

Πίνακας 4. Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Πίνακας 5. Αναφορά σε διαφορετικές πηγές

Πίνακας 6. Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών

Πίνακας 7. Ερμηνεία-κριτική συζήτηση πληροφοριών

Πίνακας 8. Δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές

Πίνακας 9. Φιλικό ύφος

Πίνακας 10. Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

Πίνακας 11. Χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας

Πίνακας 12. Ευανάγνωστη γραφή

Πίνακας 13. Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών

Πίνακας 14. Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης

Πίνακας 15. Μόνο κείμενο

Πίνακας 16. Κείμενο και εικόνες

Πίνακας 17. Κείμενο, εικόνες και βίντεο

Πίνακας 18. Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση

Πίνακας 19. Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά

Πίνακας 20. Κατανοητικά και αναγνωρίσιμα εικονίδια

Πίνακας 21. Εύκολη πλοήγηση

Πίνακας 22. Σωστοί υπερσύνδεσμοι

Πίνακας 23. Συμβουλές μελέτης

Πίνακας 24. Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία

Πίνακας 25. Επεξηγηματικά σχόλια

Πίνακας 26. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων-κρίσεων

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

- Πίνακας 27. Δραστηριότητες για διατύπωση ερωτήσεων**
- Πίνακας 28. Δραστηριότητες για συναισθηματική εμπλοκή**
- Πίνακας 29. Δραστηριότητες για ανταλλαγή απόψεων**
- Πίνακας 30. Δραστηριότητες για αίσθημα ένταξης σε ομάδα**
- Πίνακας 31. Δραστηριότητες για ενσωμάτωση/εμπλουτισμό απόψεων**
- Πίνακας 32. Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης**
- Πίνακας 33. Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης**
- Πίνακας 34. Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας**
- Πίνακας 35. Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με δική του πραγματικότητα**
- Πίνακας 36. Δραστηριότητες εφαρμογής γνώσης στη δική του πραγματικότητα**
- Πίνακας 37. Σαφήνεια σκοπού**
- Πίνακας 38. Σαφήνεια προσδοκώμενων αποτελεσμάτων**
- Πίνακας 39. Παρακίνηση σε επίπεδο γνώσεων**
- Πίνακας 40. Παρακίνηση σε επίπεδο δεξιοτήτων**
- Πίνακας 41. Παρακίνηση σε επίπεδο στάσεων**
- Πίνακας 42. Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα**
- Πίνακας 43. Συνδυασμός κειμένου-εικόνας**
- Πίνακας 44. Χρήση εικόνων**
- Πίνακας 45. Στοιχεία αφήγησης**
- Πίνακας 46. Μη σχετικές πληροφορίες**
- Πίνακας 47. Φιλική γλώσσα**
- Πίνακας 48. Χρήση β' προσώπου**
- Πίνακας 49. Ηχητική παρουσίαση**
- Πίνακας 50. Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης**
- Πίνακας 51. Φιλικός χαρακτήρας- avatar**
- Πίνακας 52. Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικειμένου**
- Πίνακας 53. Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση**
- Πίνακας 54. Μακροσκελή κείμενα**
- Πίνακας 55. Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης**

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Πίνακας 56. Στοιχεία επισήμανσης

Πίνακας 57. Σαφείς οδηγίες δραστηριοτήτων

Πίνακας 59. Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση

Πίνακας 58. Δυνατά σημεία

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΠΤΔΕ	Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΤΠΕ	Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης
ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΕΞΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α.	Εργαστήριο Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών στη Δια Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
Ε.Υ.	Εκπαιδευτικό Υλικό
ΤΠΕ	Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας
Δ.Ε.	Διδακτική Ενότητα
SEL	Social-Emotional Learning
CASEL	Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

1. Εισαγωγή

Η δυναμική εξέλιξη των ψηφιακών τεχνολογιών και η ενσωμάτωσή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη και θεσμοθέτηση της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης ως συμπληρωματικού εκπαιδευτικού μοντέλου. Ωστόσο, η αποδοτικότητα της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης δεν καθορίζεται αποκλειστικά από τα τεχνολογικά μέσα, αλλά πρωτίστως από τον παιδαγωγικό σχεδιασμό και τη μεθοδολογική οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων (Αναστασιάδης, 2017).

Η εισαγωγή των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική του νηπιαγωγείου συνιστά μία από τις πλέον καθοριστικές παιδαγωγικές καινοτομίες στον τομέα της Προσχολικής Εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια, καθώς επαναπροσδιορίζει τόσο τις διδακτικές πρακτικές όσο και τα μαθησιακά περιβάλλοντα στα οποία αναπτύσσονται τα νήπια (Ντολιοπούλου, 2002). Στο πλαίσιο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, η καλλιέργεια των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων αποκτά μεγαλύτερη πολυπλοκότητα, λόγω της απουσίας της άμεσης φυσικής αλληλεπίδρασης. Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία την αξιοποίηση παιδαγωγικά κατάλληλων εργαλείων που ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή και τη συναισθηματική εμπλοκή των παιδιών. Έτσι, η ψηφιακή αφήγηση αναδεικνύεται ως ένα παιδαγωγικά τεκμηριωμένο εργαλείο, το οποίο, αξιοποιώντας πολυμεσικά στοιχεία και αφηγηματικές τεχνικές, μπορεί να ενισχύσει τη συναισθηματική σύνδεση, την ταύτιση και την ενεργό εμπλοκή των νηπίων. Συμβάλλοντας, με ουσιαστικό τρόπο, στην ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στην εξ αποστάσεως προσχολική εκπαίδευση (Robin, 2008).

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποσκοπεί στη διαμόρφωση και ανάπτυξη ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, με στόχο

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

την καλλιέργεια κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στην προσχολική ηλικία μέσω της ψηφιακής αφήγησης.

Η εργασία, βασιζόμενη στη μελέτη και αξιολόγηση ελληνόγλωσσων και διεθνών βιβλιογραφικών πηγών, δομείται σε έξι βασικά κεφάλαια, όπως αυτά περιγράφονται παρακάτω. Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο αναπτύσσεται η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, με έμφαση στον ορισμό, τις βασικές αρχές, την ιστορική της εξέλιξη και τη σχολική της εφαρμογή, ενώ αναλύεται διεξοδικά ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού μέσα από θεωρητικά μοντέλα και προσεγγίσεις, όπως οι αρχές του Holmberg, το μοντέλο West-Λιοναράκη και η γνωστική θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer. Το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στις κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες στην προσχολική ηλικία, εξετάζοντας την εννοιολογική τους οριοθέτηση, τις βασικές δεξιότητες, τη σημασία τους και τους τρόπους ανάπτυξής τους στην προσχολική εκπαίδευση. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια της αφήγησης και της ψηφιακής αφήγησης, καθώς και η αξιοποίησή της ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην προσχολική εκπαίδευση. Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά τη μεθοδολογία της έρευνας και περιλαμβάνει τον σκοπό, τους στόχους, τα ερευνητικά ερωτήματα, το είδος και τη μέθοδο της έρευνας, το δείγμα και τη διαδικασία συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων. Το πέμπτο κεφάλαιο εστιάζει στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την έρευνα και ειδικότερα τα αποτελέσματα της αποτίμησης του εκπαιδευτικού υλικού. Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο διατυπώνονται τα συμπεράσματα των ευρημάτων, καθώς και οι περιορισμοί της μελέτης και προτάσεις για μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

2. Η Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλύσουμε τον ορισμό και τις βασικές αρχές της ΕΞΑΕ και θα παρακολουθήσουμε την ιστορική εξέλιξη αυτής. Θα εστιάσουμε στη σχολική της εφαρμογή και θα παρουσιάσουμε τον ρόλο και τη σημασία του εκπαιδευτικού υλικού. Επιπλέον, θα μελετήσουμε τις θεωρητικές προσεγγίσεις και τα μοντέλα που καθοδηγούν τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση.

2.1 Ορισμός και βασικές αρχές της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Ο όρος «Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» (Distance Education) βρέθηκε έντονα στο προσκήνιο κατά την περίοδο της πανδημίας και, για τους περισσότερους, είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο. Ωστόσο, η τεχνολογία συμπορεύεται με την εκπαίδευση για πάνω από έναν αιώνα, με την απαρχή της εν λόγω εκπαιδευτικής διαδικασίας να χρονολογείται το 1782, με τις σπουδές διά αλληλογραφίας.

Ποικίλοι ορισμοί έχουν καταγραφεί για τον προσδιορισμό του όρου της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Μεγάλοι θεωρητικοί του πεδίου, όπως ο Holmberg, ο Peters και ο Moore, τόνισαν την ύπαρξη φυσικής απόστασης μεταξύ διδάσκοντος και διδασκόμενου αλλά και την χρήση τεχνολογικών μέσων για την εποικοδομητική επικοινωνία μεταξύ αυτών.

Η προσπάθεια εννοιολογικής οριοθέτησης της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) ξεκινά ήδη από τη δεκαετία του 1970. Η πρώτη θεσμική προσέγγιση εμφανίζεται το 1971, όταν το γαλλικό κοινοβούλιο όρισε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως μορφή εκπαίδευσης που δεν απαιτεί τη συνεχή φυσική παρουσία του εκπαιδευτή, αλλά περιλαμβάνει περιστασιακές συναντήσεις για συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς σκοπούς (Keegan, 1980).

Το 1973, ο Moore ανέδειξε τη σημασία της επικοινωνίας στην ΕΞΑΕ, διαχωρίζοντας τη διδασκαλία από τη μάθηση. Σύμφωνα με τον ίδιο, πρόκειται για μια μορφή

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

εκπαίδευσης όπου οι δύο αυτές διαδικασίες πραγματοποιούνται χωριστά, με την επικοινωνία να επιτυγχάνεται μέσω έντυπων ή τεχνολογικών μέσων. Την ίδια περίοδο, ο Peters υπογράμμισε τον ρόλο της τεχνολογίας, θεωρώντας την ΕΞΑΕ ως έναν τρόπο μαζικής μετάδοσης γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Όπως τόνισε ο Holmberg (1977), η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να καλύψει όλες τις μορφές εκπαίδευσης, προσφέροντας καθοδήγηση και υποστήριξη σε απόσταση.

Το 1980, ο Keegan συνέθεσε τους προηγούμενους ορισμούς και πρότεινε έξι βασικά κριτήρια που χαρακτηρίζουν την ΕΞΑΕ:

- ❖ τη φυσική απόσταση μεταξύ διδάσκοντα και διδασκόμενου
- ❖ την ύπαρξη εκπαιδευτικού φορέα για τον σχεδιασμό και την υποστήριξη του υλικού
- ❖ τη χρήση τεχνολογικών μέσων
- ❖ την αμφίδρομη επικοινωνία
- ❖ τη δυνατότητα περιστασιακών συναντήσεων
- ❖ κι τη συμμετοχή σε μια περισσότερο οργανωμένη, «βιομηχανοποιημένη» μορφή εκπαίδευσης.

Το 1987, οι Garrison και Shale επανεξέτασαν τα κριτήρια του Keegan, θεωρώντας τα περιοριστικά. Πρότειναν ένα ελάχιστο σύνολο χαρακτηριστικών, σύμφωνα με το οποίο η ΕΞΑΕ περιλαμβάνει μη συνεχόμενη φυσική επικοινωνία, αμφίδρομη επικοινωνία για την υποστήριξη της μάθησης και τη χρήση τεχνολογίας για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας.

Το 1997, ο Holmberg επανέρχεται, τονίζοντας ότι η ΕΞΑΕ βασίζεται σε δύο θεμελιώδη στοιχεία: το εκπαιδευτικό υλικό και την αλληλεπίδραση μεταξύ διδάσκοντα και διδασκόμενου. Παράλληλα, αναδεικνύει τον κοινωνικό της ρόλο, καθώς προσφέρει ευκαιρίες μάθησης σε άτομα που δεν μπορούν ή δεν επιθυμούν τη δια ζώσης εκπαίδευση, προάγοντας την ανεξαρτησία και την ελευθερία επιλογής.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Το 2000, ο Keegan επαναπροσδιόρισε την ΕξΑΕ ως μορφή μάθησης που χαρακτηρίζεται από φυσική και χρονική απόσταση μεταξύ διδάσκοντα και διδασκόμενου, τονίζοντας τη σημασία της τεχνολογίας, της οργάνωσης του εκπαιδευτικού υλικού και της επικοινωνίας (Simonson et al., 2006).

Κατά τη Βασάλα (2005), η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια συστηματική εκπαιδευτική διαδικασία που εφαρμόζεται εξ αποστάσεως με στόχο την κάλυψη των μαθησιακών αναγκών που προκύπτουν από την κοινωνία της γνώσης (Αναστασιάδης, 2017). Ένα χρόνο μετά, ο Λιοναράκης (2006) τόνισε ότι η ΕξΑΕ καλλιεργεί την αυτονομία του μαθητή και τον βοηθά να μάθει πώς να μαθαίνει μόνος του, διατυπώνοντας έναν ολοκληρωμένο ορισμό σύμφωνα με τον οποίο η ΕξΑΕ είναι «η εκπαίδευση που διδάσκει και ενεργοποιεί τον μαθητή πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μια ευρετική πορεία αυτομάθησης». Παράλληλα, υπογράμμισε ότι η πολυμορφική προσέγγιση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον μαθητή, τον εκπαιδευτικό, τη μάθηση, καθώς και τα στοιχεία της διδασκαλίας, της επικοινωνίας, του εκπαιδευτικού υλικού, του τόπου και του χρόνου διεξαγωγής, του εκπαιδευτικού φορέα και της αξιολόγησης (Λιοναράκης, 2006).

Τέλος, σύγχρονες προσεγγίσεις επισημαίνουν ότι η φυσική και γεωγραφική απόσταση μεταξύ διδάσκοντα και διδασκόμενου δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Karvounis & Anastasiades, 2019), επιβεβαιώνοντας τον δυναμικό και εξελισσόμενο χαρακτήρα της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης.

Συνοψίζοντας, η ΕξΑΕ αποτελεί μια εκπαιδευτική διαδικασία σχεδιασμένη και υλοποιούμενη από επίσημους φορείς, με έμφαση στην αλληλεπίδραση και επικοινωνία μεταξύ διδασκόμενου και διδάσκοντα, την υποστήριξη μέσω ειδικά σχεδιασμένου εκπαιδευτικού υλικού και τη χρήση των νέων τεχνολογιών για τη δημιουργία διαδραστικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Βασικό χαρακτηριστικό της είναι η ενίσχυση

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

της αυτονομίας των μαθητών και η προώθηση της ικανότητας για ανεξάρτητη μάθηση και ενεργή συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία.

2.2 Ιστορική εξέλιξη της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, παρότι στη σύγχρονη μορφή της συνδέεται άρρηκτα με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, έχει τις ρίζες της ήδη από τον 18ο και 19ο αιώνα (Simonson et al., 2006). Οι πρώτες μορφές της δεν περιλάμβαναν την έννοια της φυσικής απόστασης όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, αλλά βασιζόνταν κυρίως στην εκπαίδευση δι' αλληλογραφίας. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η διδασκαλία της στενογραφίας στην Αμερική το 1728, η εκπαίδευση στη μουσική σύνθεση στην Αγγλία το 1833 και η εκμάθηση ξένων γλωσσών στη Γερμανία το 1856.

Σημαντικό ορόσημο στην ιστορία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης θεωρείται το 1840, όταν ο Isaac Pitman προσέφερε οργανωμένα μαθήματα στενογραφίας διά αλληλογραφίας στη Βρετανία (Bates, 2016). Η πρακτική αυτή επεκτάθηκε σταδιακά σε διάφορες χώρες της Ευρώπης και το 1873 η Anna Eliot Ticknor εισήγαγε την εκπαίδευση δι' αλληλογραφίας στις Ηνωμένες Πολιτείες, συμβάλλοντας ιδιαίτερα στη διεύρυνση της πρόσβασης των γυναικών στην εκπαίδευση (Sumner, 2000).

Μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα, τα πανεπιστήμια άρχισαν να προσφέρουν προγράμματα εκτός πανεπιστημίου μέσω αλληλογραφίας, ενώ μέχρι το 1969 η ΕΞΑΕ είχε διαδοθεί σε πολλές χώρες, όπως οι Σκανδιναβικές χώρες, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Νότια Αφρική και η Νέα Ζηλανδία (Μαυροειδής κ.ά., 2014).

Η περαιτέρω εξέλιξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης συνδέθηκε άμεσα με την τεχνολογική πρόοδο. Καθώς η τεχνολογία εξελισσόταν, νέα μέσα ενσωματώθηκαν στη διδακτική διαδικασία, όπως το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, η δορυφορική τεχνολογία, οι υπολογιστές και αργότερα οι οπτικές ίνες (Harting et al., 2005). Πανεπιστήμια όπως το Athabasca στον Καναδά και το Πανεπιστήμιο της Αϊόβα αξιοποίησαν τεχνολογίες όπως

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

κασέτες ήχου και εκπαιδευτική τηλεόραση για τη διανομή εκπαιδευτικού υλικού, διευρύνοντας τις δυνατότητες πρόσβασης στη μάθηση.

Η ίδρυση των ανοικτών πανεπιστημίων συνέβαλε καθοριστικά στην καθιέρωση και την αναγνώριση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με το Open University στο Ηνωμένο Βασίλειο να αποτελεί το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Η ίδρυσή του προσέδωσε κύρος στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αποτέλεσε πολιτική και κοινωνική επιλογή για την παροχή ανώτατης εκπαίδευσης σε όλους, ανεξαρτήτως περιορισμών (Holmberg, 1986· Bates, 2016). Το μοντέλο αυτό υιοθετήθηκε στη συνέχεια και από άλλες χώρες, όπως η Κίνα και η Ιαπωνία (Demiray, 2014).

Τέλος, η έλευση του διαδικτύου σηματοδότησε μια νέα εποχή για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, προσφέροντας απεριόριστες δυνατότητες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης και οδηγώντας στην ανάπτυξη νέων μορφών, όπως η σύγχρονη και ασύγχρονη ηλεκτρονική μάθηση και η τηλεδιάσκεψη (Chaney, 2006). Η πανδημία COVID-19 (2019–2021) επιτάχυνε περαιτέρω τη χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθιστώντας την βασικό εργαλείο για τη συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλες τις βαθμίδες, αναδεικνύοντας τόσο τις δυνατότητες όσο και τις προκλήσεις της (Αναστασιάδης, 2020).

Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι στον ελλαδικό χώρο, παρά την ύπαρξη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου που αποτελεί το κατεξοχήν στοιχείο εδραίωσης της ΕΞΑΕ στη χώρα, τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με αυτή τη μορφή εκπαίδευσης κατά την περίοδο της πανδημίας. Τότε αναδείχθηκαν τα προβλήματα που είχε να αντιμετωπίσει η εκπαιδευτική κοινότητα ως προς τη διαχείριση της κατάστασης. Οι εκπαιδευτικοί δεν ήταν επαρκώς εκπαιδευμένοι ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών στα πλαίσια του μαθήματος τους, όπως και ορισμένοι μαθητές. Φυσικά, σε αυτό συνέβαλε και η ανεπαρκής υλικοτεχνική υποδομή. Παρόλα αυτά, η αντιμετώπιση της υφιστάμενης έκτακτης κατάστασης έγινε με περισσότερο τεχνοκεντρική προσέγγιση και

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αξιοποιήθηκε σε πολύ μικρό βαθμό παιδαγωγικά, με, κατ' επέκταση, ελάχιστα εκπαιδευτικά οφέλη (Αναστασιάδης, 2020).

Σε μία συνεχώς μεταβαλλόμενη κοινωνία, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσέφερε, από το ξεκίνημα της, την ευκαιρία σε χιλιάδες ανθρώπους ανά τον κόσμο να μορφωθούν, ανεξαιρέτως οικονομικού/κοινωνικού υπόβαθρου και γεωγραφικής θέσης. Είναι μία μορφή, επομένως, με τα στοιχεία της προσαρμοστικότητας στα δεδομένα και τις εξελίξεις της εκάστοτε εποχής, της πρωτοτυπίας και των ίσων ευκαιριών.

2.3 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, σύμφωνα με τη Βασάλα (όπως αναφέρεται στον Αναστασιάδη, 2017), περιγράφεται ως μια συστηματική εκπαιδευτική διαδικασία η οποία παρέχεται εξ αποστάσεως σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μπορεί να υλοποιείται ανεξάρτητα από τη συμβατική εκπαίδευση, ως αυτοδύναμο πρόγραμμα, ή παράλληλα με αυτή, με τη μορφή συμπληρωματικής εκπαίδευσης και έχει ως στόχο την ικανοποίηση των σύγχρονων μαθησιακών αναγκών των μαθητών και την παροχή νέων γνώσεων (Μίμινου & Σπανακά, 2013).

Σύμφωνα με τη Μίμινου και τη Σπανακά (2013), η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση εμφανίζεται σε τρεις μορφές ανάλογα στο τι αποσκοπεί:

- **Αυτοδύναμη**, που προσφέρει πλήρη προγράμματα εκπαίδευσης, ισότιμα με τα συμβατικά, χρησιμοποιώντας διαφορετικό υλικό και συχνά διαδικτυακές πλατφόρμες, είτε σε σύγχρονη είτε σε ασύγχρονη μορφή.
- **Συμπληρωματική**, που ενισχύει τη συμβατική εκπαίδευση, είτε παρέχοντας μεμονωμένα μαθήματα, είτε δημιουργώντας σχολικά δίκτυα και υποστηρίζοντας συνεργατικές δραστηριότητες.
- **Μικτή/πολυμορφική**, που συνδυάζει στοιχεία της εξ αποστάσεως και της διαζώσης συμβατικής εκπαίδευσης.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Σύμφωνα με τις ίδιες, η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρει τα οφέλη της εξατομικευμένης μάθησης και της συνεργατικής προσέγγισης, παρέχοντας παράλληλα οργανωμένα μαθήματα ως προς το υλικό, τον χρόνο και τον χώρο. Ενισχύει επίσης την αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητή, διδάσκοντα και εκπαιδευτικού υλικού. Παρά τα πλεονεκτήματα, εντοπίζονται προκλήσεις όπως η οικονομική κάλυψη των τεχνολογικών υποδομών, ο απαιτούμενος χρόνος και ο σχεδιασμός των μαθημάτων, αμφιβολίες σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα και ψυχολογικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή.

Στον ελλαδικό χώρο, εντοπίζονται, όπως σημειώνει ο Αναστασιάδης (2014; 2017), δυο προγράμματα συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για τη χρονική περίοδο 2012-2013. Τα προγράμματα αυτά είναι το «ΣΧΕΔΙΑ», για την εισαγωγή της πληροφορικής στα νησιωτικά δημοτικά σχολεία, και το «ΟΔΥΣΣΕΑΣ», που αξιοποιεί διαδραστική τηλεδιάσκεψη για την ανάπτυξη σχολικών δικτύων και την προώθηση της ομαδικής μάθησης και της δημιουργικής έκφρασης.

2.4 Το Εκπαιδευτικό Υλικό στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

2.4.1 Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού Υλικού

Σύμφωνα με τη Μena (1992), βασικός σκοπός των εκπαιδευτικών πόρων είναι η καθοδήγηση της μαθησιακής διαδικασίας και η προετοιμασία των μαθητών για αυτοδύναμη και ανεξάρτητη μελέτη. Ο Rowntree (1994) προσεγγίζει το εκπαιδευτικό υλικό ως έναν 'διαρκώς διαθέσιμο εκπαιδευτή', ο οποίος ενεργοποιείται τη στιγμή που ο εκπαιδευόμενος έρχεται σε επαφή μαζί του και συμβάλλει ουσιαστικά στη μαθησιακή διαδικασία. Παράλληλα, ο Holmberg (2003) τονίζει ότι η βασικότερη ιδιότητα του εκπαιδευτικού υλικού έγκειται στην αλληλεπίδραση που αναπτύσσεται μεταξύ κειμένου και μαθητή. Η εν λόγω σχέση νοείται ως προσομοίωση της επικοινωνίας εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου μέσω κειμένων κάθε μορφής. Στο πλαίσιο αυτό, ο Holmberg (1983) εισήγαγε τον όρο «καθοδηγούμενη διδακτική συνδιάλεξη» (Guided Didactic Conversation), περιγράφοντας τόσο την επικοινωνία μεταξύ φυσικών προσώπων (π.χ.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

μαθητή και εκπαιδευτή ή εκπαιδευτικού ιδρύματος), όσο και την αλληλεπίδραση του εκπαιδευόμενου με το ίδιο το εκπαιδευτικό υλικό (Γκικόσος κ.ά., 2009).

Ο Freeman (2005), βασιζόμενος στον Rowntree (1994), διακρίνει τρεις βασικούς τύπους εκπαιδευτικού υλικού, οι οποίοι συνδέονται με διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις της μάθησης: τις γνωστικές θεωρίες, τον συμπεριφορισμό, και τον εποικοδομητισμό. Ο πρώτος τύπος, «κείμενο και άσκηση» (tell-and-test), περιλαμβάνει επεξηγηματικό περιεχόμενο που ακολουθείται από τεστ ελέγχου της μάθησης, δίνοντας έμφαση κυρίως στην απομνημόνευση και λιγότερο στην κατανόηση. Αν και χαρακτηρίζεται από ευκολία στον σχεδιασμό και την παραγωγή, παρουσιάζει περιορισμένη ενσωμάτωση γνωστικών και εποικοδομητικών στοιχείων. Ο δεύτερος τύπος, «δάσκαλος σε έντυπη μορφή» (tutorial-in-print), παρουσιάζει το περιεχόμενο με την αξιοποίηση διάφορων μέσων και συνοδεύεται από δραστηριότητες κατανόησης και ανατροφοδότηση, προσομοιώνοντας τη διδακτική πρακτική του εκπαιδευτή και βασιζόμενος στις γνωστικές θεωρίες μάθησης. Ο τρίτος τύπος, «οδηγός στοχαστικής δράσης» (reflective action guide), υιοθετεί εποικοδομητική προσέγγιση, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να μαθαίνουν μέσα από τις προσωπικές τους εμπειρίες.

Τα εκπαιδευτικά υλικά που εντάσσονται στον τύπο του οδηγού στοχαστικής δράσης συνήθως διατυπώνουν γενικούς μαθησιακούς στόχους αντί για αυστηρά προσδιορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Παράλληλα, προωθούν δραστηριότητες συνεργασίας, ανάπτυξης κριτικής σκέψης και αναστοχασμού, καθώς και εργασίες τύπου project ή μελέτες περίπτωσης. Αντίστοιχη φιλοσοφία υιοθετεί και η προσέγγιση της μάθησης μέσω προβλημάτων (problem-based learning), όπου η μαθησιακή διαδικασία επικεντρώνεται στην επίλυση αυθεντικών προβλημάτων, δημιουργώντας ένα ενεργητικό και συμμετοχικό περιβάλλον μάθησης. Τέλος, ο Freeman (2005) επισημαίνει ότι είναι θεμιτό και παιδαγωγικά ωφέλιμο να συνδυάζονται διαφορετικοί τύποι σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού στο πλαίσιο ενός μαθήματος, προκειμένου να καλύπτονται οι ποικίλες ανάγκες των εκπαιδευομένων και οι διαφορετικές διδακτικές στρατηγικές.

2.4.2 Αρχές του Holmberg

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Ο Holmberg (1995), όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, εισήγαγε τον όρο «καθοδηγούμενος διδακτικός διάλογος» (Guided Didactic Conversation) και αναφέρεται στη διαδικασία αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευτικού υλικού και εκπαιδευόμενου ή/και μεταξύ φυσικών προσώπων με στόχο τη μάθηση. Η βασική ιδέα είναι ότι το υλικό λειτουργεί σαν «συνομιλητής» που καθοδηγεί τον μαθητή, προτείνοντας ενέργειες, θέτοντας ερωτήσεις, δίνοντας ανατροφοδότηση και υποστηρίζοντας τη διαδικασία κατανόησης. Με βάση τα παραπάνω, ο ίδιος υπογραμμίζει ότι το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να ενσωματώνει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ώστε να δύναται να υποστηρίζει τον προαναφερθέν όρο.

1. Το υλικό πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμο, με σαφή και κατανοητή γλώσσα, ευανάγνωστη γραφή και με σωστά κατανοημένη πληροφορία.
2. Ο εκπαιδευόμενος χρειάζεται καθοδήγηση σχετικά με τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθήσει, τις παγίδες που πρέπει να αποφύγει, τα σημεία στα οποία πρέπει να εστιάσει και τα θέματα προς σκέψη.
3. Πρέπει να υπάρχουν προσκλήσεις για συζήτηση, ανταλλαγή απόψεων και επεξεργασία ερωτημάτων ώστε ο μαθητής να αξιολογεί τι θεωρείται αποδεκτό και τι όχι, ενισχύοντας, παράλληλα, την κριτική σκέψη.
4. Το υλικό θα πρέπει να εμπλέκει συναισθηματικά τον μαθητή, προσελκύοντας το ενδιαφέρον του για τα θέματα και τα ζητήματα που εξετάζονται και ενισχύοντας τη συμμετοχή του.
5. Το ύφος θα πρέπει να είναι άμεσο και προσωπικό, χρησιμοποιώντας προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες, συμβάλλοντας στη δημιουργία κλίματος οικειότητας.
6. Η αλλαγή μεταξύ θεμάτων πρέπει να είναι περιορισμένες και σαφώς σηματοδοτημένες, είτε μέσω τυπογραφικών μέσων είτε μέσω στοιχείων προφορικής επικοινωνίας, όπως παύσεις και αλλαγές τόνου, ώστε να διευκολύνεται η κατανόηση και η παρακολούθηση του περιεχομένου.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Με αυτόν τον τρόπο, ο Holmberg προτείνει ότι το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να προσομοιώσει τον διάλογο που θα είχε ο μαθητής με έναν πραγματικό δάσκαλο, ενισχύοντας την αυτονομία και την αποτελεσματικότητα της μάθησης.

2.4.3 Το μοντέλο West-Λιοναράκη

Ο Λιοναράκης (2001), βασιζόμενος στην ταξινόμηση του Richard West (1996) για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού στο πλαίσιο της ΕξΑΕ, προτείνει ένα νέο, ολοκληρωμένο ταξινομικό πλαίσιο για τον σχεδιασμό και τη δημιουργία υλικού. Το τελευταίο, λοιπόν, δομείται σε τρεις βασικές δέσμες στοιχείων που αναλύονται παρακάτω.

1η Δέσμη – Κύριο Κείμενο, Προκείμενα και Μετακείμενα:

- Το **κύριο κείμενο** παρέχει το βασικό επιστημονικό περιεχόμενο καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Στα **προκείμενα** περιλαμβάνονται το περιεχόμενο, οι επικεφαλίδες, οι στόχοι, τα αναμενόμενα αποτελέσματα, οι βασικοί όροι και έννοιες, καθώς και διαγνωστικά τεστ και δραστηριότητες που ενισχύουν τη σύνδεση προηγούμενης γνώσης με νέα δεδομένα.
- Τα **μετακείμενα** συμπληρώνουν και ενισχύουν το κύριο κείμενο με γλωσσάρια, δραστηριότητες ελέγχου, παραρτήματα, συνόψεις, βιβλιογραφία και οδηγούς για περαιτέρω μελέτη.

2η Δέσμη – Διακείμενα, Επικείμενα, Παρακείμενα, Περικείμενα:

- Τα **διακείμενα** γεφυρώνουν την προηγούμενη γνώση των μαθητών με τις νέες πληροφορίες μέσω δραστηριοτήτων, συμπερασμάτων, περιλήψεων και ασκήσεων αυτοαξιολόγησης.
- Τα **επικείμενα** περιλαμβάνουν βοηθητικά εργαλεία, όπως γλωσσάρια, ορισμούς και συνδέσμους, που διευκολύνουν την κατανόηση του βασικού περιεχομένου.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

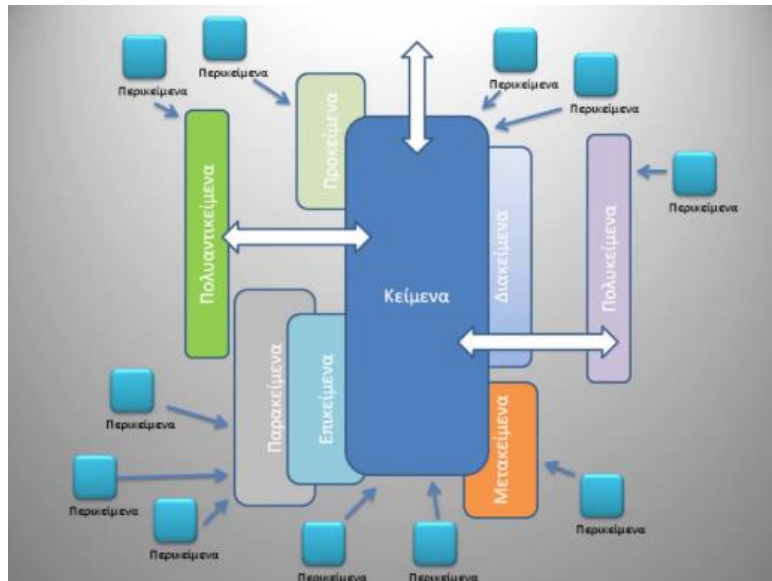
- Τα **παρακείμενα** περιλαμβάνουν μη γλωσσικά ή ημιγλωσσικά στοιχεία, όπως εικόνες, γραφήματα, σχήματα και φωτογραφίες, που ενισχύουν την κατανόηση.
- Τα **περικείμενα** είναι επεμβατικά στοιχεία που ενισχύουν το κύριο κείμενο, προσφέροντας παραδείγματα, σενάρια, επεξηγήσεις και βιβλία για εμβάθυνση.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι ο Λιοναράκης υποστηρίζει ότι τα διακείμενα, τα προκείμενα και τα μετακείμενα αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς απαντούν σε βασικά ερωτήματα του εκπαιδευόμενου σχετικά με το τι πρέπει να κάνει, γιατί το κάνει, πότε και πώς να το κάνει, και αν το έχει εκτελέσει σωστά. Σκοπός τους είναι να περιορίσουν την ανάγκη για περαιτέρω διευκρινίσεις σε όλα τα στάδια της μάθησης, ενώ παράλληλα ενισχύουν την αυτονομία και τη συστηματική οργάνωση της μελέτης, προετοιμάζοντας τον εκπαιδευόμενο για αυτόνομη μάθηση.

3η Δέσμη – Πολυκείμενα και Πολυαντικείμενα:

- Τα **πολυκείμενα** περιλαμβάνουν οδηγίες, πρότυπα αξιολόγησης και έντυπες μορφές επικοινωνίας, μέσω των οποίων ο μαθητής εφαρμόζει όσα έχει μάθει.
- Τα **πολυαντικείμενα** αποτελούν μια συλλογή από ηλεκτρονικά μέσα (ήχος, εικόνα, βίντεο, διαδίκτυο) που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία και διαμοιρασμό του υλικού, ενισχύοντας την πολυμορφική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Λιοναράκης, 2001).

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Εικόνα 1. Η ταξινόμια West-Λιοναράκη

2.4.4 Η γνωστική θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer

Η θεωρία του Mayer, γνωστή ως Γνωστική Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης (Cognitive Theory of Multimedia Learning – CTML), αποτελεί βασική προσέγγιση για το σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού σε πλαίσια e-Learning. Η θεωρία αυτή επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες επεξεργάζονται και κατανοούν πληροφορίες που παρουσιάζονται μέσα από πολυμεσικά μέσα.

Ο Mayer διαμόρφωσε δώδεκα βασικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού, οι οποίες επεκτάθηκαν στο βιβλίο του με τίτλο «Multimedia Learning, Second Edition» (Mayer, 2009). Αναλυτικά, οι αρχές αυτές είναι οι εξής:

1. Πολυμεσική αρχή: Υποστηρίζει την παράλληλη παρουσίαση των δεδομένων με χρήση κειμένου και οπτικών στοιχείων, θεωρώντας ότι η χρήση λέξεων μαζί με εικόνες είναι πιο αποτελεσματική για τη μάθηση σε σχέση με τη χρήση μόνο λέξεων, με την προϋπόθεση οι εικόνες να είναι σχετικές.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

2. Αρχή της συνοχής: Το εκπαιδευτικό υλικό δεν περιλαμβάνει άσχετες πληροφορίες, είτε σε μορφή λέξεων, είτε εικόνων ή ήχων.

• **3. Αρχή της σηματοδότησης:** Χρησιμοποιούνται κατάλληλα σήματα και οπτικές ενδείξεις (βέλη, έντονα γράμματα ή χρωματισμένα κλπ) ώστε να καθοδηγήσουν την προσοχή του εκπαιδευόμενου στα σημαντικά σημεία του κειμένου.

4. Αρχή του πλεονασμού: Η παράθεση περιττών πληροφοριών μειώνει την αποτελεσματικότητα της μάθησης. Το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει μόνο τις βασικές πληροφορίες.

5. Αρχή της χωρικής συνάφειας: Η τοποθέτηση των λέξεων κοντά στην αντίστοιχη εικόνα ενισχύει την κατανόηση, καθώς επιτρέπει στους μαθητές να συνδέσουν ευκολότερα τις πληροφορίες.

6. Αρχή της χρονικής συνάφειας: Οι εικόνες και τα κείμενα που σχετίζονται μεταξύ τους πρέπει να εμφανίζονται ταυτόχρονα, αντί να παρουσιάζονται διαδοχικά, ώστε να διευκολύνεται η αντίληψη του συνόλου της πληροφορίας.

7. Αρχή της κατάτμησης: Η πληροφορία πρέπει να παρουσιάζεται τμηματικά, ώστε οι μαθητές να έχουν τον χρόνο να απορροφήσουν και να επεξεργαστούν κάθε μέρος πριν προχωρήσουν στο επόμενο.

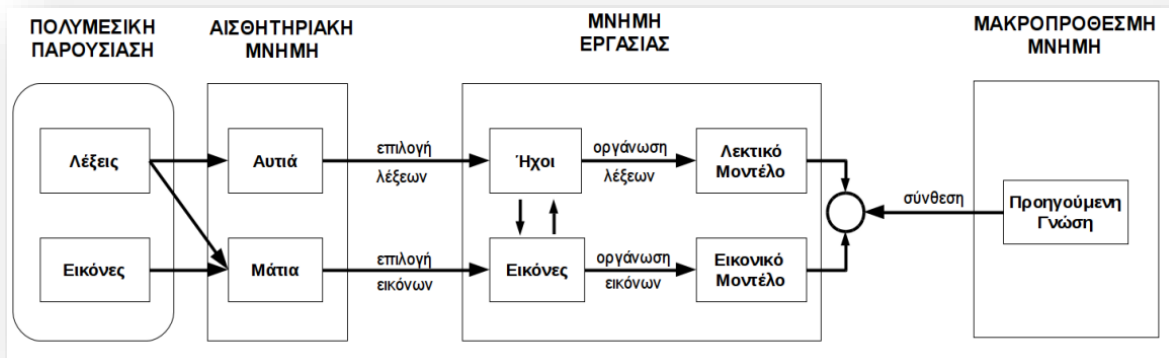
8. Αρχή της προπαίδευσης: Παρέχεται μια εισαγωγική εκπαίδευση που προετοιμάζει τον μαθητή με τους βασικούς όρους και έννοιες πριν από την κύρια μελέτη του υλικού.

9. Αρχή της τροπικότητας: Η αφήγηση προτιμάται σε σύγκριση με την απλή παρουσίαση γραπτού κειμένου. Η συνδυαστική χρήση εικόνων και αφηγήσεων επιτρέπει την καλύτερη μάθηση, ενώ η χρήση ιστοριών αντί για απλές εικόνες ενισχύει την εμπλοκή του μαθητή.

10. Αρχή της προσωποποίησης: Η χρήση προσωπικού ύφους, διαδραστικών δραστηριοτήτων με ανατροφοδότηση, αφήγησης σε δεύτερο πρόσωπο και καθοδηγητικών γραφικών συμβάλλει σε πιο αποτελεσματική μάθηση.

11. Αρχή της φωνής: Η φωνή που χρησιμοποιείται κατά την παρουσίαση της ύλης είναι προτιμότερο να ανήκει στον εκπαιδευτικό-δημιουργό του μαθήματος και να μην είναι αποτέλεσμα επεξεργασίας. Επιπροσθέτως, πρέπει να είναι φιλική και ευχάριστη.

12. Αρχή της ενσωμάτωσης (εικόνα αφηγητή): Οι μαθητές μαθαίνουν αποτελεσματικότερα όταν το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει έναν αφηγητή. Ωστόσο, δεν αρκεί να εμφανίζεται απλώς ως στατική εικόνα. Η παρουσία του πρέπει να είναι δυναμική, δημιουργώντας αλληλεπίδραση μέσω κινήσεων και της παρουσίασης του περιεχομένου (Mayer, 2017).

Εικόνα 1. Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer

2.4.5 Αρχές των Σπανακά και Λιοναράκη

Με βάση τους Σπανακά και Λιοναράκη (2017), ο σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση διέπεται από επτά βασικές αρχές.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

1. Διδακτικοί Στόχοι και Μαθησιακά Αποτελέσματα: Προτείνεται ο σαφής καθορισμός των στόχων και των προσδοκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων εξ αρχής, για την επίτευξη ρεαλιστικών αποτελεσμάτων.

2. Ο προφορικός λόγος: Το γραπτό υλικό πρέπει να μοιάζει με τον προφορικό λόγο και τη συζήτηση, ώστε να προσδίδει την αίσθηση διαλόγου και έτσι, να διασφαλιστεί σαφήνεια και καλύτερη κατανόηση.

3. Ανακαλυπτική Μάθηση: Ο εκπαιδευόμενος ανακαλύπτει τη γνώση σταδιακά, με την υποστήριξη του υλικού και του εκπαιδευτικού.

4. Τι είμαι ικανός να κάνω με αυτά που έμαθα;: Οι δεξιότητες που επιδιώκει να αναπτύξει το εκπαιδευτικό υλικό στους εκπαιδευόμενους κατά την ολοκλήρωση του μαθήματος θα πρέπει να αναφέρονται σαφώς και να καλλιεργούνται μέσω ξεκάθαρων, καθοδηγούμενων βημάτων που οι μαθητές καλούνται να ακολουθήσουν.

5. Τα Αυτονόητα: Προτείνεται να διευκρινίζονται τα δεδομένα τα οποία το υλικό θεωρεί πως οι εκπαιδευόμενοι γνωρίζουν.

6. Γιατί αυτό και όχι το άλλο;: Επισημαίνεται η ανάγκη αιτιολόγησης επιλογής της κάθε πηγής αλλά και η σύνδεση με τα επόμενα στοιχεία του υλικού με στόχο την επίτευξη μιας συνεχόμενης και ομαλής ροής.

7. Οι Εικόνες στις έννοιες: Οι αφηρημένες έννοιες πρέπει να υποστηρίζονται με εικόνες για καλύτερη κατανόηση. (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017)

Παρότι οι αρχές αυτές ενσωματώνουν στοιχεία παλαιότερων παιδαγωγικών προσεγγίσεων, αντανακλούν τη διαχρονική εξέλιξη της παιδαγωγικής σκέψης, με σταθερό στόχο την αποτελεσματική επίτευξη των μαθησιακών στόχων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

3. Κοινωνικές και Συναισθηματικές δεξιότητες στην προσχολική ηλικία

Στο τρίτο κεφάλαιο θα επιδιώξουμε την εννοιολογική οριοθέτηση του όρου της κοινωνικής μάθησης και κατ' επέκταση των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, πραγματοποιώντας αναφορά στις βασικές δεξιότητες. Στη συνέχεια, θα αναλύσουμε τη σημασία της πρώιμης ανάπτυξης αυτών των δεξιοτήτων στη νηπιακή ηλικία, καθώς και τις μεθόδους και στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην προσχολική εκπαίδευση για την καλλιέργησή τους. Τέλος, θα παρουσιαστεί ο τρόπος με τον οποίο οι δεξιότητες αυτές ενσωματώνονται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου.

3.1 Εννοιολογική οριοθέτηση των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων

Ο προσδιορισμός των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων προϋποθέτει πρώτα την κατανόηση του όρου της κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης (Social-Emotional Learning – SEL). Η SEL αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη κρίσιμων δεξιοτήτων που παρέχουν στα παιδιά τη δυνατότητα να κατανοούν και να ρυθμίζουν τα συναισθήματά τους, να αλληλεπιδρούν με τους άλλους με αποτελεσματικό τρόπο και να παίρνουν υπεύθυνες αποφάσεις. Μέσω της κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης, οι μαθητές αποκτούν ένα σύνολο δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών που τους καθιστούν ικανούς να αντιμετωπίζουν κοινωνικές καταστάσεις, να επιλύουν συγκρούσεις και να συνεργάζονται με συνομηλίκους τους (CASEL, 2003).

Η κοινωνικο-συναισθηματική μάθηση αφορά τη «διαδικασία μέσω της οποίας τα παιδιά και οι ενήλικες αναπτύσσουν τις δεξιότητες, τις στάσεις και τις αξίες εκείνες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την απόκτηση κοινωνικής και συναισθηματικής επάρκειας» (Elias et al., 1997: 2). Αποτελεί, λοιπόν, μία σκιαγράφηση του πλαισίου μέσα στο οποίο παρέχονται δυνατότητες απόκτησης δεξιοτήτων ζωής που συμβάλλουν στην επίτευξη

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

και διατήρηση της προσωπικής ευτυχίας, καθώς και στη διαμόρφωση θετικών σχέσεων με τους άλλους σε όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου (Elbertson, Brackett & Weissberg, 2009). Σύμφωνα με τους Zins και Elias (2006), στην ουσία πρόκειται για την ικανότητα αναγνώρισης και διαχείρισης των συναισθημάτων, αποτελεσματικής επίλυσης προβλημάτων και δημιουργίας θετικών σχέσεων με τους άλλους, δεξιότητες που θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές στη σύγχρονη κοινωνία.

Ο συνδυασμός αυτών των συμπεριφορών, των γνωστικών διαδικασιών και των συναισθημάτων είναι ουσιώδης για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των παιδιών, την απόκτηση γνώσεων και την επίτευξη καλών επιδόσεων στο σχολείο. Επιπλέον, η κοινωνικο-συναισθηματική επάρκεια φαίνεται να σχετίζεται άμεσα με υψηλότερη σχολική επίδοση (Brackett & Rivers, 2014). Ακόμη ένας προσδιορισμός του όρου της κοινωνικοσυναισθηματικής μάθησης αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να κατανοεί, να διαχειρίζεται και να εκφράζει το κοινωνικό και συναισθηματικό κομμάτι του εαυτού του με τρόπους που προάγουν αποτελεσματικές κοινωνικές σχέσεις, επίλυση καθημερινών προβλημάτων και ευελιξία προσαρμογής στις απαιτήσεις της ζωής, με απώτερο στοχο την ανάπτυξη και την πρόοδο (Μακρή-Μπότσαρη, 2007).

Η κοινωνικο-συναισθηματική μάθηση επικεντρώνεται σε τέσσερις κύριες θεματικές:

1. Δεξιότητες ζωής και κοινωνικές ικανότητες.
2. Δεξιότητες προαγωγής υγείας και πρόληψης προβληματικής συμπεριφοράς.
3. Δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων και κοινωνικής στήριξης για την αντιμετώπιση αλλαγών και κρίσεων.
4. Ανιδιοτελή προσφορά στην κοινωνία (CASEL, 2003; Elias et al., 1997).

Η κοινωνικο-συναισθηματική μάθηση απευθύνεται σε όλους τους μαθητές, από το Νηπιαγωγείο έως το Λύκειο, συμπεριλαμβανομένων αυτών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και σε ενήλικες που έρχονται σε επαφή με τα παιδιά, όπως οι

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

εκπαιδευτικοί, οι ειδικοί παιδαγωγοί, οι γονείς και το υπόλοιπο σχολικό προσωπικό (Elias et al., 1997; Greenberg et al., 2003; Cohen, 2001; Reyes et al., 2013).

Συνοψίζοντας, η SEL δεν περιορίζεται στη θεωρητική γνώση ή στην παρατήρηση κοινωνικών κανόνων, αλλά μετατρέπεται σε πρακτικές δεξιότητες, οι οποίες ενισχύουν την προσωπική ανάπτυξη και την ομαλή κοινωνική ένταξη του παιδιού από τις πρώτες ηλικίες. Η σύνδεση αυτή καθιστά σαφές ότι η κοινωνικο-συναισθηματική μάθηση λειτουργεί ως μηχανισμός μέσω του οποίου οι μαθητές καλλιεργούν και εμβαθύνουν τις κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητές τους, θέτοντας τα θεμέλια για μια υγιή συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη.

3.2 Βασικές κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες

Όπως προαναφέρθηκε, η κοινωνικο-συναισθηματική μάθηση (Social-Emotional Learning – SEL) αναφέρεται στη διαδικασία μέσω της οποίας οι μαθητές όλων των ηλικιών, ανεξάρτητα από το αν η ανάπτυξή τους είναι τυπική ή μη τυπική, αποκτούν δεξιότητες κοινωνικού και συναισθηματικού χαρακτήρα, προκειμένου να αναπτυχθούν ολοκληρωμένα και να επιτύχουν κοινωνικο-συναισθηματική επάρκεια. Η κοινωνική και συναισθηματική εκπαίδευση επικεντρώνεται στην καλλιέργεια αυτών των δεξιοτήτων σε όλα τα παιδιά, αφού οι κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες περιλαμβάνουν τα εφόδια, τις συμπεριφορές και τις στάσεις που χρειάζονται τα άτομα για να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα συναισθήματα, τη σκέψη και τις κοινωνικές τους σχέσεις (Yoder, 2014).

Πολλοί ερευνητές και παιδαγωγοί προσπάθησαν να καταγράψουν ποιες δεξιότητες πρέπει να αναπτύσσει ένας μαθητής ώστε να αποκτήσει κοινωνικο-συναισθηματική επάρκεια και να προωθηθεί η κοινωνικο-συναισθηματική του ανάπτυξη τόσο εντός όσο και εκτός της σχολικής τάξης (CASEL, 2003; Elias et al., 1997; Elias & Weissberg, 2000; Payton et al., 2000). Η πληθώρα αυτών των καταγραφών δείχνει ότι οι δεξιότητες είναι τόσες πολλές, που δεν μπορούν να αναπτυχθούν μόνο στο σχολικό πλαίσιο χωρίς τη

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

συμβολή και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος. Σύμφωνα με έρευνες, οι Έλληνες εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τις κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες ως ένα περίπλοκο και δυναμικό μοντέλο ικανοτήτων, δεξιοτήτων και «ψυχικών αρετών», θεωρώντας ότι τα παιδιά αναπτύσσονται κοινωνικο-συναισθηματικά μέσα από συνεχή αλληλεπίδραση με το σχολικό και ευρύτερο περιβάλλον (Triliva & Poulou, 2006).

Οι Ελίς και συνεργάτες (1997) συνέταξαν έναν κατάλογο κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων που θεωρούνται καθοριστικές για την ανάπτυξη της SEL:

1. Αυτογνωσία

- Αναγνώριση και ονομασία των συναισθημάτων.
- Κατανόηση των αιτίων και των συνθηκών που προκαλούν συγκεκριμένα συναισθήματα.

2. Αυτορρύθμιση των συναισθημάτων

- Διαχείριση άγχους, θυμού και κατάθλιψης.
- Έλεγχος παρορμήσεων, επιθετικότητας και αντικοινωνικής συμπεριφοράς.
- Αναγνώριση των δυνατών σημείων και κινητοποίηση θετικών συναισθημάτων.

3. Αυτοπαρατήρηση και συμπεριφορά

- Εστίαση σε ανατεθειμένες εργασίες.
- Καθορισμός βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων.
- Προσαρμογή συμπεριφοράς μετά από ανατροφοδότηση.
- Κινητοποίηση για υλοποίηση θετικών στόχων και ανάπτυξη αισιοδοξίας.

4. Ενσυναίσθηση και κατανόηση των άλλων

- Ενεργητική ακρόαση.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων και μηχανισμών ανατροφοδότησης.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

- Κατανόηση των συναισθημάτων και των αντιλήψεων των άλλων.

5. Κοινωνικές δεξιότητες στις διαπροσωπικές σχέσεις

- Διαχείριση συναισθημάτων στις σχέσεις.
- Αποτελεσματική έκφραση συναισθημάτων.
- Συνεργασία, ηγεσία και ικανότητα πειθούς.

Μία από τις πρώιμες προσπάθειες καταγραφής των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων που πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές έγινε από μέλη της CASEL (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning), και περιλάμβανε δεξιότητες όπως:

- ❖ η αποτελεσματική επικοινωνία,
- ❖ η συνεργασία με άλλους,
- ❖ ο αυτοέλεγχος και η κατάλληλη έκφραση συναισθημάτων,
- ❖ η ενσυναίσθηση,
- ❖ η αισιοδοξία και η επίγνωση των δυνατών σημείων του εαυτού,
- ❖ ο καθορισμός στόχων,
- ❖ η επίλυση προβλημάτων και διαφωνιών με σύνεση,
- ❖ καθώς και η εφαρμογή αναστοχασμού σε όλες τις πτυχές της μάθησης. (Elias & Weissberg, 2000)

Στη συνέχεια, η CASEL ανέπτυξε ένα πιο ολοκληρωμένο μοντέλο δεξιοτήτων κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης, το οποίο περιλαμβάνει ικανότητες, στάσεις και αξίες κρίσιμες για την προσωπική, κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη των μαθητών. Οι δεξιότητες αυτές οργανώνονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

1. **Επίγνωση του εαυτού και των άλλων**, που αφορά την αναγνώριση και διαχείριση συναισθημάτων, την επικοινωνιακή αίσθηση του εαυτού και την κατανόηση των αντιλήψεων των άλλων.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

2. **Θετικές στάσεις και αξίες**, όπως η προσωπική υπευθυνότητα, ο σεβασμός στους άλλους και η κοινωνική υπευθυνότητα.
3. **Υπεύθυνη λήψη αποφάσεων**, που περιλαμβάνει την αναγνώριση προβλημάτων, την ανάλυση κοινωνικών νόρμων, τον καθορισμό ρεαλιστικών στόχων και την επίλυση προβλημάτων με κριτική σκέψη.
4. **Δεξιότητες κοινωνικής αλληλεπίδρασης**, όπως η ενεργητική ακρόαση, η εκφραστική επικοινωνία, η συνεργασία, η διαπραγμάτευση, η άρνηση υπό πίεση και η αναζήτηση βοήθειας. (Payton et al., 2000)

Λίγο αργότερα, η CASEL (2003) πρότεινε ένα αναθεωρημένο πλαίσιο, επαναπροσδιορίζοντας τις κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες και κατατάσσοντας τις σε πέντε κατηγορίες:

1. **Αυτοεπίγνωση**: Αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται και να αναγνωρίζει τα συναισθήματά του, να αναγνωρίζει τα δυνατά σημεία του εαυτού του και των άλλων και να έχει αυτοπεποίθηση. Η αυτοεπίγνωση περιλαμβάνει:
 - ❖ Αντίληψη και αναγνώριση συναισθημάτων
 - ❖ Ακριβή αυτοαντίληψη
 - ❖ Αναγνώριση δυνατών σημείων, αναγκών και αξιακού συστήματος
 - ❖ Αυτοαποτελεσματικότητα
 - ❖ Πνευματικότητα
2. **Αυτοδιαχείριση**: Αφορά την ικανότητα ελέγχου παρορμήσεων, διαχείρισης άγχους, επιμονής, καθορισμού στόχων και κινητοποίησης. Περιλαμβάνει:
 - ❖ Έλεγχο παρορμήσεων και διαχείριση στρες
 - ❖ Αυτενέργεια και πειθαρχία
 - ❖ Καθορισμό στόχων και οργανωτικές δεξιότητες

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

3. **Κοινωνική επίγνωση:** Περιλαμβάνει την κατανόηση των συναισθημάτων και αντιλήψεων των άλλων, την ενσυναίσθηση, τον σεβασμό και την εκτίμηση της διαφορετικότητας. Συγκεκριμένα:
 - ❖ Κατανόηση αντιλήψεων των άλλων
 - ❖ Ενσυναίσθηση
 - ❖ Εκτίμηση της διαφορετικότητας
 - ❖ Σεβασμός των άλλων
4. **Διαχείριση σχέσεων:** Αναφέρεται στην ικανότητα διατήρησης υγιών σχέσεων, συνεργασίας, επικοινωνίας, διαπραγμάτευσης και αναζήτησης βοήθειας. Απαρτίζεται από:
 - ❖ Επικοινωνία, κοινωνική εμπλοκή και δημιουργία σχέσεων
 - ❖ Συνεργατική εργασία
 - ❖ Διαπραγμάτευση, άρνηση και διαχείριση διαμάχης
 - ❖ Αναζήτηση και παροχή βοήθειας
5. **Υπεύθυνη λήψη αποφάσεων:** Αφορά την ικανότητα αξιολόγησης, αναστοχασμού και ανάληψης προσωπικής και ηθικής ευθύνης. Περιλαμβάνει:
 - ❖ Αναγνώριση προβλήματος και ανάλυση κατάστασης
 - ❖ Επίλυση προβλήματος
 - ❖ Αξιολόγηση και στοχασμό
 - ❖ Προσωπική και ηθική υπευθυνότητα

Αυτό το πλαίσιο βοηθά τους εκπαιδευτικούς να ιεραρχούν τις βασικές κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες και να τις ενσωματώνουν στη διδασκαλία, χωρίς όμως να περιορίζεται σε μια «κλειστή» λίστα, αφήνοντας περιθώρια προσαρμογής στις ανάγκες των μαθητών και της τάξης (Lopes & Salovey, 2004).

3.3 Σημασία των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων στη νηπιακή ηλικία

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Μελέτες δείχνουν ότι οι κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες που αναφέρθηκαν προηγουμένως σχετίζονται άμεσα με τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών, τη σχολική τους επίδοση και προσαρμογή, την ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο Δημοτικό σχολείο, καθώς και με τη μείωση της εμφάνισης προβλημάτων συμπεριφοράς και τη γενικότερη κοινωνική και συναισθηματική τους προσαρμοστικότητα (Χατζηχρήστου, 2008). Παράλληλα, φαίνεται ότι λειτουργούν ως προστατευτικός παράγοντας απέναντι στην εκδήλωση προβλημάτων συμπεριφοράς και δυσκολιών που αφορούν την ψυχική υγεία (Baker-Henningham & Walker, 2009).

Αντίθετα, η ανεπαρκής ανάπτυξη κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων έχει συσχετιστεί με σχολική αποτυχία, χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις και απόρριψη από τους συνομηλίκους, ενώ ταυτόχρονα αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης δυσκολιών κοινωνικής προσαρμογής και προβληματικών συμπεριφορών. Συνολικά, η κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη συνιστά θεμελιώδη βάση για τη μετέπειτα κοινωνική και συναισθηματική προσαρμογή του ατόμου (Denham et al., 2003) και αποτελεί καθοριστικό παράγοντα ψυχοκοινωνικής ευημερίας σε όλη τη διάρκεια της ζωής (Brooks-Gunn, 2000).

3.4 Μέθοδοι ανάπτυξης των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων στην προσχολική εκπαίδευση

Η καλλιέργεια των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στην προσχολική εκπαίδευση αποτελεί μια σκόπιμη, συστηματική και παιδαγωγικά οργανωμένη διαδικασία, η οποία ενσωματώνεται τόσο στο αναλυτικό πρόγραμμα όσο και στην καθημερινή σχολική πρακτική. Η έρευνα αναδεικνύει ότι η πρώιμη παιδική ηλικία συνιστά κρίσιμη περίοδο για την ανάπτυξη της κοινωνικο-συναισθηματικής επάρκειας, γεγονός που καθιστά αναγκαία την εφαρμογή κατάλληλων και αναπτυξιακά προσαρμοσμένων μεθόδων SEL στο νηπιαγωγείο (Denham et al., 2012· Greenberg et al., 2003). Παρακάτω αναλύονται βασικοί μέθοδοι για την ανάπτυξη τόσο των κοινωνικών όσο και των συναισθηματικών δεξιοτήτων στο πλαίσιο του Νηπιαγωγείου.

❖ Δημιουργία υποστηρικτικού και ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Βασική προϋπόθεση για την καλλιέργεια της SEL είναι η διαμόρφωση ενός θετικού, ασφαλούς και συναισθηματικά υποστηρικτικού σχολικού κλίματος. Ένα περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά αισθάνονται αποδοχή, εμπιστοσύνη και σεβασμό ενισχύει την ανάπτυξη της αυτοεπίγνωσης, της συναισθηματικής έκφρασης και των θετικών κοινωνικών αλληλεπιδράσεων (Jennings & Greenberg, 2009). Ο ρόλος του/της νηπιαγωγού είναι θεμελιώδης, καθώς λειτουργεί ως πρότυπο συναισθηματικής ρύθμισης, ενσυναίσθησης και υπεύθυνης συμπεριφοράς.

❖ **Παιχνίδι και βιωματική μάθηση**

Ένα ακόμη βασικό εργαλείο ανάπτυξης των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων αποτελεί το παιχνίδι. Το ίδιο αποτελεί θεμελιώδη μέθοδο μάθησης στην προσχολική ηλικία και τα παιδιά, μέσα από το συμβολικό, συνεργατικό και ελεύθερο παιχνίδι, μαθαίνουν να διαπραγματεύονται ρόλους, να εκφράζουν συναισθήματα, να επιλύουν συγκρούσεις και να συνεργάζονται με συνομηλίκους (Ginsburg, 2007). Η βιωματική μάθηση ενισχύει τη συναισθηματική κατανόηση και επιτρέπει στα παιδιά να αποκτούν δεξιότητες μέσα από άμεσες εμπειρίες και αυθεντικές κοινωνικές καταστάσεις (Kolb, 1984).

❖ **Ρουτίνες, κανόνες και κοινωνικές δεξιότητες**

Ένα βασικό κομμάτι της καθημερινότητας των νηπίων, οι καθημερινές ρουτίνες και οι σαφώς διατυπωμένοι κανόνες, συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη της αυτορρύθμισης και της υπεύθυνης συμπεριφοράς. Όταν τα παιδιά συμμετέχουν στη διαμόρφωση των κανόνων της τάξης, ενισχύεται η αίσθηση ευθύνης και η κατανόηση κοινωνικών ορίων (Elias et al., 1997). Παράλληλα, η συστηματική εξάσκηση δεξιοτήτων, όπως η αναμονή της δικής τους σειράς, η ενεργητική ακρόαση και η συνεργασία, αποτελεί βασικό στοιχείο των προγραμμάτων SEL στην προσχολική εκπαίδευση.

❖ **Ομαδικές δραστηριότητες και συνεργατική μάθηση**

Η συνεργατική μάθηση και οι ομαδικές δραστηριότητες προσφέρουν πλούσιες ευκαιρίες για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η επικοινωνία, η επίλυση συγκρούσεων

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

και η αλληλοϋποστήριξη. Μέσα από την ομαδική εργασία, τα παιδιά μαθαίνουν να σέβονται τη διαφορετικότητα, να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των άλλων και να διαμορφώνουν μαζί με τον άλλον λύσεις (Johnson & Johnson, 2009).

❖ **Αφήγηση και συζήτηση ιστοριών**

Η αφήγηση ιστοριών, τόσο στην έντυπη όσο και στην ψηφιακή μορφή της, συνιστά μια ιδιαίτερα αποτελεσματική μέθοδο καλλιέργειας της κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης. Μέσα από τους χαρακτήρες και τις πλοκές των ιστοριών, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν συναισθήματα, να αναπτύξουν ενσυναίσθηση και να προβληματιστούν σχετικά με κοινωνικές συμπεριφορές και ηθικά διλήμματα (Nikolajeva, 2013). Η συζήτηση που ακολουθεί την αφήγηση ενισχύει τον αναστοχασμό, την έκφραση συναισθημάτων και την κατανόηση διαφορετικών οπτικών.

Η αφήγηση ιστοριών αποτελεί διαχρονικά ένα σημαντικό παιδαγωγικό μέσο για την καλλιέργεια τόσο των κοινωνικών όσο και των συναισθηματικών δεξιοτήτων, καθώς ενισχύει την κατανόηση των συναισθημάτων, την ενσυναίσθηση και την διαπροσωπική επικοινωνία (Bruner, 1996·Nicolopoulou, 2007). Στο σύγχρονο, ωστόσο, πολυμεσικό περιβάλλον μάθησης, η παραδοσιακή αφήγηση, τείνοντας να εξελιχθεί, εμπλουτίζεται μέσω της αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων. Έτσι, η ψηφιακή αφήγηση αποτελεί φυσική συνέχεια της αφηγηματικής πρακτικής, ενσωματώνοντας εικόνα, ήχο και κίνηση και δημιουργώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, ένα πολυτροπικό μαθησιακό περιβάλλον που ενισχύει τη συμμετοχή και την συναισθηματική εμπλοκή των παιδιών (Robin, 2008·Ohler, 2013). Η έννοια της συγκεκριμένης μορφής αφήγησης, καθώς και οι παιδαγωγικές προεκτάσεις αυτής, παρουσιάζονται πιο αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο.

3.5 Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες και Πρόγραμμα Σπουδών

Μετά την παρουσίαση των βασικών κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων και των τρόπων ανάπτυξής τους, κρίνεται σκόπιμη η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο αυτές ενσωματώνονται στο ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου. Η σύγχρονη

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

προσέγγιση του πλαισίου αυτού δίνει έμφαση στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του 21ου αιώνα, οι οποίες διατρέχουν το σύνολο των μαθησιακών περιοχών και οργανώνονται στο πλαίσιο μιας ολιστικής και διαθεματικής προσέγγισης. Οι ικανότητες αυτές δεν περιορίζονται σε γνωστικά στοιχεία, αλλά περιλαμβάνουν έναν συνδυασμό γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών, που επιτρέπουν στο άτομο να ανταποκρίνεται σε σύνθετες και απαιτητικές καταστάσεις (Ananiadou & Claro, 2009).

Το Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των παιδιών, αναγνωρίζοντας ότι αυτές αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και για την ομαλή ένταξή τους στο κοινωνικό περιβάλλον. Στο Θεματικό Πεδίο «Παιδί, Εαυτός και Κοινωνία» και ειδικότερα στη Θεματική Ενότητα «Προσωπική και Κοινωνικοσυναισθηματική Ανάπτυξη» υπογραμμίζεται ότι η ενδυνάμωση των παιδιών σε προσωπικό και κοινωνικοσυναισθηματικό επίπεδο συμβάλλει στη διαμόρφωση της ταυτότητάς τους και στην ανάπτυξη υγιών σχέσεων με τους άλλους (Πεντέρη κ. συν., 2022α).

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών, τα παιδιά, μέσα από κατάλληλες μαθησιακές εμπειρίες, ενθαρρύνονται να αναπτύξουν θετική εικόνα για τον εαυτό τους, να αναγνωρίζουν τις δυνατότητές τους και να καλλιεργούν δεξιότητες αυτορρύθμισης, διαχείρισης συναισθημάτων και κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη της συνεργασίας, της επικοινωνίας, της αποδοχής της διαφορετικότητας και της ικανότητας των παιδιών να λαμβάνουν αποφάσεις και να αναλαμβάνουν ευθύνες μέσα στο πλαίσιο της ομάδας.

Η προσωπική και κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη οργανώνεται σε τρεις αλληλένδετους άξονες:

(α) την **αίσθηση του εαυτού**, που αφορά τη διαμόρφωση θετικής αυτοεικόνας, την ανάπτυξη αυτονομίας και τη θετική στάση απέναντι στη μάθηση,

(β) τη **συναισθηματική επίγνωση**, που περιλαμβάνει την αναγνώριση, έκφραση και διαχείριση συναισθημάτων καθώς και την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, και

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

(γ) τις **διαπροσωπικές σχέσεις**, οι οποίες σχετίζονται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, συνεργασίας και διατήρησης θετικών σχέσεων με τους άλλους. Οι άξονες αυτοί διατρέχουν το σύνολο του Προγράμματος Σπουδών και στηρίζουν τη δημιουργία ενός ενταξιακού και διαφοροποιημένου μαθησιακού περιβάλλοντος (Πεντέρη κ. συν., 2022α).

Οι κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες δεν διδάσκονται αποσπασματικά, αλλά διατρέχουν οριζόντια όλες τις μαθησιακές περιοχές και ενσωματώνονται στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική. Μέσα από το παιχνίδι, τη συνεργασία και τη συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες που είναι απαραίτητες τόσο για τη σχολική τους πορεία όσο και για τη μετέπειτα κοινωνική τους ένταξη. Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώνει τη σημασία της συστηματικής καλλιέργειας των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων ήδη από την προσχολική ηλικία, στο πλαίσιο ενός σύγχρονου και παιδοκεντρικού Προγράμματος Σπουδών (Πεντέρη κ. συν., 2022α).

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

4. Αφήγηση και ψηφιακή αφήγηση στην προσχολική εκπαίδευση

Το τέταρτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στην αφήγηση και τη ψηφιακή αφήγηση (Digital Storytelling) ως βασικά παιδαγωγικά εργαλεία στην προσχολική εκπαίδευση. Η αφήγηση αποτελεί, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μία πολύ σημαντική μέθοδο καλλιέργειας των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα παιδιά νηπιακής ηλικίας. Στις υποενότητες του κεφαλαίου που ακολουθούν θα εξεταστούν η έννοια αφήγησης, τόσο στην απλή όσο και την ψηφιακή εκδοχή της καθώς και η σημασία χρήσης της τελευταίας ως εκπαιδευτικό εργαλείο.

4.1 Η έννοια της αφήγησης

Η αφήγηση, όπως επισημαίνει ο Bruner (2004), είναι παρούσα στη ζωή του ανθρώπου από τα πρώτα στάδια της ύπαρξής του, συνοδεύοντάς τον καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, είτε σε ευχάριστες είτε σε δυσάρεστες περιστάσεις. Οι Σεραφείμ & Φεσάκης (2010) την ορίζουν ως την τέχνη της διήγησης ιστοριών προς ένα κοινό, με στόχο τη μετάδοση συγκεκριμένων μηνυμάτων. Αποτελεί, επομένως, μια μορφή επικοινωνίας, μέσα από την οποία αποτυπώνονται γραπτά ή προφορικά τόσο πραγματικά όσο και φανταστικά γεγονότα. Η διαδικασία της αφήγησης απαιτεί, κατ' ελάχιστον, δύο συμμετέχοντες: τον αφηγητή ή πομπό και τον αποδέκτη της αφήγησης, δηλαδή το άτομο στο οποίο απευθύνεται η ιστορία (Ξέστερνου, 2013). Ο αφηγητής έχει την ευθύνη να μεταδώσει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες που θα επιτρέψουν στον αποδέκτη να κατανοήσει πλήρως το νόημα της αφήγησης.

Η Μελιάδου και συνεργάτες (2011) επισημαίνουν ότι η αφήγηση μπορεί να ποικίλλει σε έκταση, από συνοπτική έως εκτενή, ανάλογα με τις ανάγκες της ιστορίας. Παράλληλα, ο Paradimitriou και συνεργάτες (2013) τονίζουν ότι η αφήγηση είναι μια καθημερινή διαδικασία, που πραγματοποιείται μεταξύ μελών της οικογένειας ή φιλικών προσώπων

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

για τη μεταβίβαση γνώσεων και πληροφοριών σχετικά με συγκεκριμένα γεγονότα ή περιστατικά.

Σύμφωνα με τον Bruner (2004), τα παιδιά είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένα με την αφηγηματική μέθοδο, καθώς αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς τους, μέσα από την οποία επικοινωνούν με τους ενήλικες, εκφράζουν τις ανάγκες τους και εξάγουν χρήσιμα συμπεράσματα από την εμπειρία τους. Ο Μπράτιτσης (2015) επισημαίνει ότι η αφήγηση εμπλουτίζει την καθημερινή επικοινωνία, ενισχύει τις κοινωνικές συναναστροφές και προάγει τις σχέσεις σε προσωπικό, οικογενειακό και επαγγελματικό επίπεδο. Τέλος, η αφήγηση, βασισμένη σε πραγματικά ή φανταστικά γεγονότα, έχει τη δυνατότητα να αποσπάσει τον ακροατή ή αναγνώστη από την καθημερινή του ρουτίνα και τους προβληματισμούς του για όσο διαρκεί η ιστορία (Karsenti, 2009).

4.2 Η έννοια της ψηφιακής αφήγησης

Η ψηφιακή αφήγηση, ή Digital Storytelling, αποτελεί μια σύγχρονη μορφή αφήγησης που συνδυάζει την παραδοσιακή προφορική αφήγηση με τη χρήση ψηφιακών μέσων, όπως εικόνες, βίντεο, μουσική, κείμενο και υπερσυνδέσμους, προκειμένου να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη και πολυαισθητηριακή ιστορία (Lathem, 2005; Ohler, 2008). Η έννοια της ψηφιακής αφήγησης εμφανίστηκε για πρώτη φορά στις αρχές της δεκαετίας του 1990 στο Κέντρο Ψηφιακής Αφήγησης του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια, στο Berkeley, από τους Atchley και Lambert, όπου επιχειρήθηκε η σύνθεση της παραδοσιακής αφήγησης με ψηφιακά εργαλεία (van Gils, 2005; Μπράτιτσης, 2015). Στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία, η ψηφιακή αφήγηση αξιοποιείται εδώ και χρόνια σε πολλούς τομείς, από την εκπαίδευση έως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τον επαγγελματικό χώρο, παρέχοντας έναν τρόπο δημιουργικής έκφρασης και επικοινωνίας (Robin & McNeil, 2012). Οι προσπάθειες αποσαφήνισης της έννοιας είναι πολλές, καθώς η ψηφιακή αφήγηση μπορεί να περιλαμβάνει διαφορετικές μορφές και εφαρμογές, όπως digital story, new media narrative, transmedia storytelling, computer-based

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

narratives, digital essays ή electronic memoirs (Καπανιάρης & Παπαδημητρίου, 2012). Η Digital Storytelling Association (2002, στο Καπανιάρης & Παπαδημητρίου, 2012) ορίζει την ψηφιακή αφήγηση ως τη δημιουργία ιστοριών που προβάλλονται μέσω σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, συνδυάζοντας αφηγηματική δομή με ποικίλα πολυμέσα και καινοτόμες μεθόδους παρουσίασης.

Η ψηφιακή αφήγηση δεν περιορίζεται μόνο στην εκπαίδευση. Όπως αναφέρει ο Μπράτιτσης (2014), μπορεί να αξιοποιηθεί σε τυπικά, μη τυπικά και άτυπα εκπαιδευτικά πλαίσια, καθώς και σε εργασιακά περιβάλλοντα, για δημιουργική, αναστοχαστική και θεραπευτική εφαρμογή σε ζητήματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η αειφορία, η κοινωνική ανισότητα και η αντιμετώπιση διακρίσεων. Επιπλέον, η ψηφιακή αφήγηση επιτρέπει τη δημιουργία ιστοριών από όλες τις ηλικίες, από πολύ μικρούς μαθητές έως ενήλικες, χρησιμοποιώντας λογισμικά που καθιστούν δυνατή τη διαδραστική, οπτικοακουστική και πολυμεσική παρουσίαση των ιστοριών, κάνοντάς τες ελκυστικές και εντυπωσιακές (Μπράτιτσης, 2015; Μουταφίδου, Μέλλιου & Μπράτιτση, 2014).

Το StoryCenter (πρώην Center for Digital Storytelling – CDS) του Berkeley, υπό τη διεύθυνση του Joe Lambert, έχει καθορίσει επτά βασικά στοιχεία για την επιτυχημένη ψηφιακή αφήγηση (Lambert, 2007):

- 1. Οπτική Γωνία:** Ο τρόπος παρουσίασης της ιστορίας.
- 2. Ερώτηση Κλειδί:** Συνήθως διατυπώνεται στην αρχή της αφήγησης και απαντάται στο τέλος ή αφήνεται στον θεατή να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα.
- 3. Συναισθηματικό Περιεχόμενο:** Η συναισθηματική φόρτιση που προκαλείται στον θεατή.
- 4. Δώρο της Φωνής:** Η φωνή του αφηγητή προσδίδει αυθεντικότητα και συναισθηματική υπόσταση στην ιστορία του.
- 5. Δύναμη της Μουσικής:** Η μουσική ενισχύει το συναισθηματικό περιεχόμενο.
- 6. Οικονομία:** Η διάρκεια να κυμαίνεται μεταξύ 3–5 λεπτών και το κείμενο να μην υπερβαίνει τις 400 λέξεις.
- 7. Ρυθμός:** Ο ρυθμός της αφήγησης προσαρμόζεται ανάλογα με το περιεχόμενο.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Συνοψίζοντας, η ψηφιακή αφήγηση αποτελεί ένα εργαλείο μάθησης και επικοινωνίας που αξιοποιεί την τεχνολογία για να ενισχύσει τη δημιουργική έκφραση, την αλληλεπίδραση και την κατανόηση, ενώ ταυτόχρονα προσφέρει ευκαιρίες ανάπτυξης συναισθηματικών, κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων για όλες τις ηλικίες. Λόγω της συνύπαρξης πολυμέσων και της δυνατότητας δημιουργίας ψηφιακών ιστοριών, αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο μάθησης και έκφρασης, προσαρμοσμένο σε όλες τις ηλικίες και όλα τα γνωστικά επίπεδα.

4.3 Η ψηφιακή αφήγηση ως εκπαιδευτικό εργαλείο

Στην εκπαιδευτική διαδικασία, η ψηφιακή αφήγηση χρησιμοποιείται για να ενισχύσει την κατανόηση των μαθητών, την αλληλεπίδραση, τη συμμετοχή και την ενεργό μάθηση. Παράλληλα, προάγει δεξιότητες του 21ου αιώνα, όπως η δημιουργικότητα, η καινοτομία, η συνεργασία, η επίλυση προβλημάτων, η λήψη αποφάσεων και η ανάπτυξη ψηφιακού εγγραμματισμού. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εμπλακούν σε δραστηριότητες κριτικής και δημιουργικής σκέψης, πειραματισμού και αναστοχασμού, ενώ η διαδικασία μπορεί να είναι και παιγνιώδης, προσφέροντας ευχαρίστηση και κίνητρο (Ιωακειμίδου, Μανούσου & Παπαδημητρίου, 2017).

Η χρήση ψηφιακών αφηγήσεων στην εκπαιδευτική πράξη, σύμφωνα με τον Robbin (2008), μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να ξεπεράσουν τα εμπόδια της τεχνολογικής εξοικείωσης, ενώ ταυτόχρονα καθιστά τους μαθητές δημιουργικούς αφηγητές ιστοριών. Η ψηφιακή αφήγηση, όπως τονίζουν οι Staley και Freeman (2017), δεν περιορίζεται στο κείμενο μόνο, αλλά περιλαμβάνει την εικαστική αντίληψη, τη μουσική και τα ηχητικά στοιχεία, δημιουργώντας έναν πλούσιο και πολυδιάστατο χώρο παραγωγής ταυτότητας. Μέσα από τις ιστορίες τους, οι μαθητές εκφράζουν όχι μόνο τον προσωπικό τους κόσμο αλλά και την κοινωνική τους θέση, ενώ οι ψηφιακές αφηγήσεις μπορούν να αναδιαμορφωθούν μέσω των ερμηνειών των θεατών, ενισχύοντας τη δυναμική των ομαδικών ταυτοτήτων.

Η αξιοποίηση ψηφιακών αφηγήσεων στην εκπαίδευση επιτρέπει την προσέγγιση κοινωνικών ζητημάτων από νέες οπτικές, ενισχύοντας τη διαμόρφωση μιας ομαδικής

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

κουλτούρας και την πολιτική συνείδηση των μαθητών. Στόχος είναι η ανάπτυξη κριτικής σκέψης, η οποία θα τους επιτρέψει, ως μελλοντικούς πολίτες, να παίρνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις για την αντιμετώπιση τοπικών και παγκόσμιων προβλημάτων.

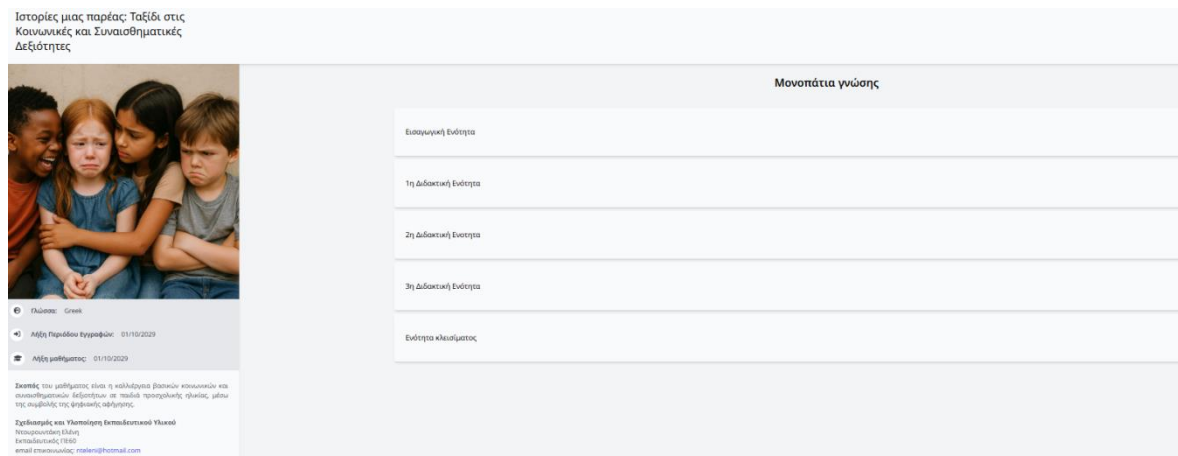
Η δημιουργία ψηφιακών αφηγήσεων έχει μεταμορφωτική διάσταση, καθώς ενισχύει τη δέσμευση των μαθητών στη διδασκαλία και προάγει την ενεργή συμμετοχή σε μια «ανοιχτή τάξη», όπου τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί εμπλέκονται συναισθηματικά και διαπροσωπικά. Παρά τους κινδύνους που μπορεί να εμφανιστούν, ιδίως στην αντιμετώπιση σύνθετων θεμάτων με πολιτική διάσταση, η ψηφιακή αφήγηση επιτρέπει στους μαθητές να εστιάσουν στη δική τους εμπλοκή και δημιουργικότητα. Μέσα από την προσωπική τους εμπειρία, μπορούν να κατανοήσουν αφηρημένες έννοιες όπως η μετανάστευση, η παγκοσμιοποίηση και η ανεργία, μετατρέποντας τις ψηφιακές αφηγήσεις σε ισχυρό παιδαγωγικό εργαλείο για τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες (González & Tennant, 2017).

5. Μεθοδολογία της έρευνας

Το κεφάλαιο αυτό εστιάζει στη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για την εκτέλεση της έρευνας. Η μελέτη στοχεύει στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση ενός συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού για την ανάπτυξη κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων σε μαθητές που φοιτούν στη βαθμίδα του Νηπιαγωγείου, αξιοποιώντας τη μέθοδο της ψηφιακής αφήγησης.

5.1 Μεθοδολογία ανάπτυξης ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού

Στο πλαίσιο της έρευνας σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε το ψηφιακό μάθημα με τίτλο «Ιστορίες μιας παρέας: Ταξίδι στις Κοινωνικές και Συναισθηματικές Δεξιότητες».

Ιστορίες μιας παρέας: Ταξίδι στις Κοινωνικές και Συναισθηματικές Δεξιότητες

Μονοπάτια γνώσης

Εισαγωγική Ενότητα

1η Διδακτική Ενότητα

2η Διδακτική Ενότητα

3η Διδακτική Ενότητα

Ενότητα κλεισίματος

Γλώσσα: Greek

Μήνυ Παραβόλου εγγραφών: 01/10/2020

Μήνυ μαθήματος: 01/10/2020

Σκοπός του μαθήματος είναι η καλλιέργεια βασικών κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, μέσω της αφήγησης και της ψηφιακής αφήγησης.

Σχεδιασμός και Υλοποίηση Εκπαιδευτικού Υλικού
Παρουσιάστρια Ελένη Ντουρουντάκη 19160
email: enedivea@icloud.com

Εικόνα 1. Η αρχική σελίδα του μαθήματος

Το εκπαιδευτικό υλικό αναπτύχθηκε στο περιβάλλον της ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας **student.edivea.net** και είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://students.edivea.net/courses/272>. Η δημιουργία του διαδραστικού περιεχομένου πραγματοποιήθηκε μέσω του ελεύθερου λογισμικού H5P ανοιχτού κώδικα. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο δημιουργίας του υλικού αξιοποιήθηκαν μια πληθώρα εφαρμογών όπως το Google form, το Padlet, το Plotagon για τη δημιουργία των βίντεο, το Canva κ.ά.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Το εκπαιδευτικό υλικό συγκροτείται από την εισαγωγική ενότητα, τρεις διδακτικές ενότητες και μία ενότητα κλεισίματος και είναι οι εξής:

- ❖ Εισαγωγική Ενότητα
- ❖ 1^η Διδακτική Ενότητα: Αυτοαντίληψη και Αυτορρύθμιση
- ❖ 2^η Διδακτική Ενότητα: Ενσυναίσθηση και Σεβασμός
- ❖ 3^η Διδακτική Ενότητα: Δεξιότητες Σχέσεων
- ❖ Ενότητα κλεισίματος

Ο σχεδιασμός αυτού του εκπαιδευτικού υλικού ακολουθεί τις προδιαγραφές και αρχές της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (West-Λιοναράκης, Λιοναράκης, 2001) και ενσωματώνει τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης, όπως αυτές ορίζονται από τον Mayer (2017). Παρακάτω θα προσδιοριστούν τα στοιχεία αυτών των αρχών που διαφαίνονται στο υλικό.

Κατά την αρχική παρουσίαση και καθ' όλη τη διάρκεια του υλικού, εμφανίζεται η Ελένη, η οποία λειτουργεί ως αφηγηματικός χαρακτήρας και αναλαμβάνει διττό ρόλο: αφενός λειτουργεί ως αφηγήτρια, καθώς το θεωρητικό περιεχόμενο του υλικού στηρίζεται σε ψηφιακές ιστορίες που η ίδια αφηγείται, και αφετέρου ως υποστηρικτικός οδηγός του εκπαιδευόμενου, αλληλεπιδρώντας εκφραστικά μαζί του και διευκολύνοντάς τον στην πλοήγηση και την κατανόηση του περιεχομένου.

Εικόνα2. Αφηγητής-avatar μαθήματος

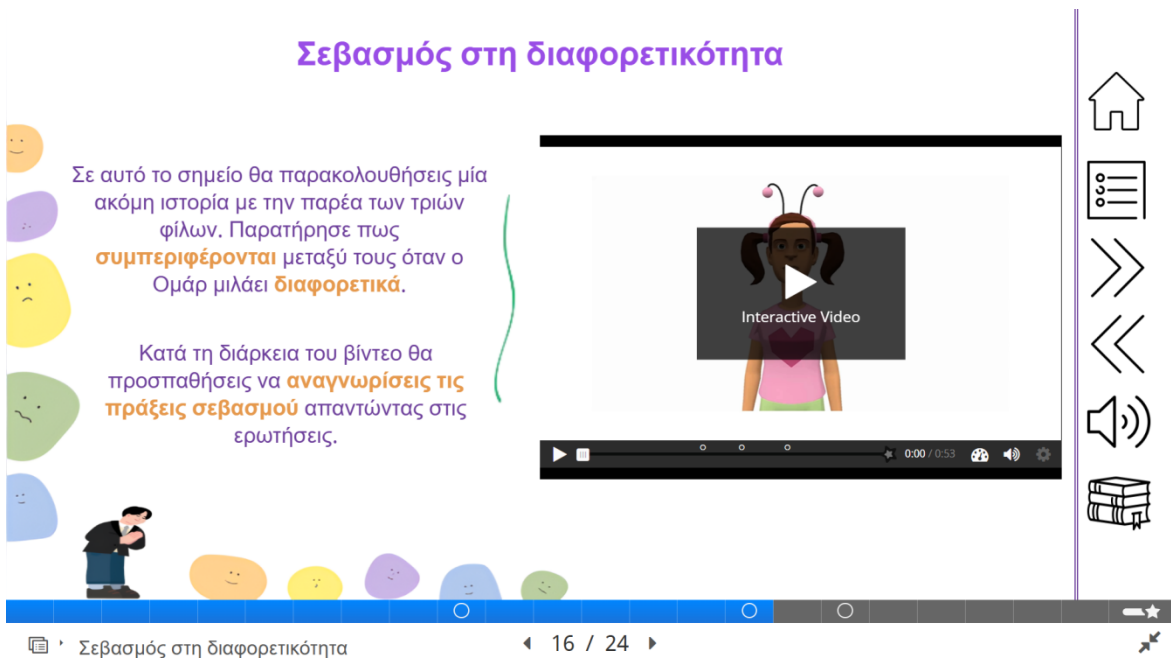
Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Μέσω της αφηγήτριας δίνεται, επίσης, η δυνατότητα αφήγησης του υλικού σε όλη την έκταση του. Όπου εμφανίζεται γραπτό κείμενο, ο εκπαιδευόμενος μπορεί προαιρετικά να επιλέξει μεταξύ ακουστικής αφήγησης και ανάγνωσης του κειμένου, σύμφωνα με την αρχή του πλεονασμού. Γεγονός που είναι ιδιαίτερα σημαντικό, ειδικά σε ένα ψηφιακό μάθημα που απευθύνεται σε παιδιά νηπιαγωγείου τα οποία δεν έχουν, ακόμη, τη δυνατότητα να διαβάζουν. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι, με γνώμονα την αρχή της φωνής, η αφήγηση των κειμένων γίνεται με φυσική ανθρώπινη φωνή, επιλογή που ενισχύει την αίσθηση κοινωνικής παρουσίας και την ανάπτυξη κοινωνικής σχέσης με τον εκπαιδευόμενο, σε αντίθεση με τη χρήση ψηφιακής φωνής. Με αυτόν τον τρόπο αναδεικνύονται μέσα στο Ε.Υ. οι αρχές της τροπικότητας, της φωνής και της ενσωμάτωσης. Όσον αφορά την αρχή της τροπικότητας, και λόγω της συμβολής της ψηφιακής αφήγησης, σε αρκετά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού προτιμήθηκε η ενσωμάτωση βίντεο αντί της ταυτόχρονης χρήσης κειμένου και εικόνας, καθώς ο συνδυασμός αφήγησης και οπτικών στοιχείων θεωρείται πιο αποτελεσματικός για τη μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον, σε πολλές περιπτώσεις τα βίντεο είναι διαδραστικά, καθώς έχουν εμπλουτιστεί με δραστηριότητες μέσω του εργαλείου H5P. Τέλος, στο σύνολο του περιεχομένου του υλικού γίνεται χρήση β'ενικού προσώπου και φιλικής γλώσσας, με στόχο την ενίσχυση της σχέσης ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο (Αρχή της προσωποποίησης).

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

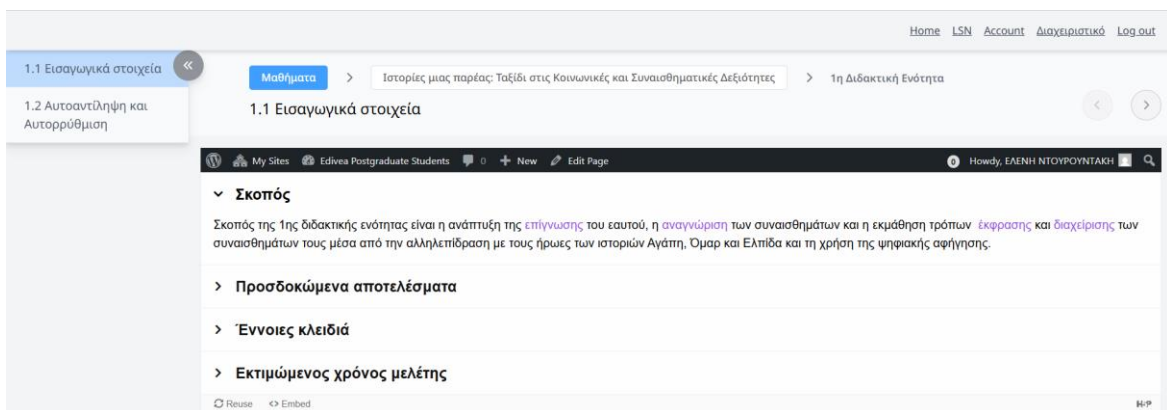
Εικόνα 3. Ενσωμάτωση αφήγησης, avatar και β'ενικού προσώπου

Εικόνα 4. Διαδραστικό βίντεο

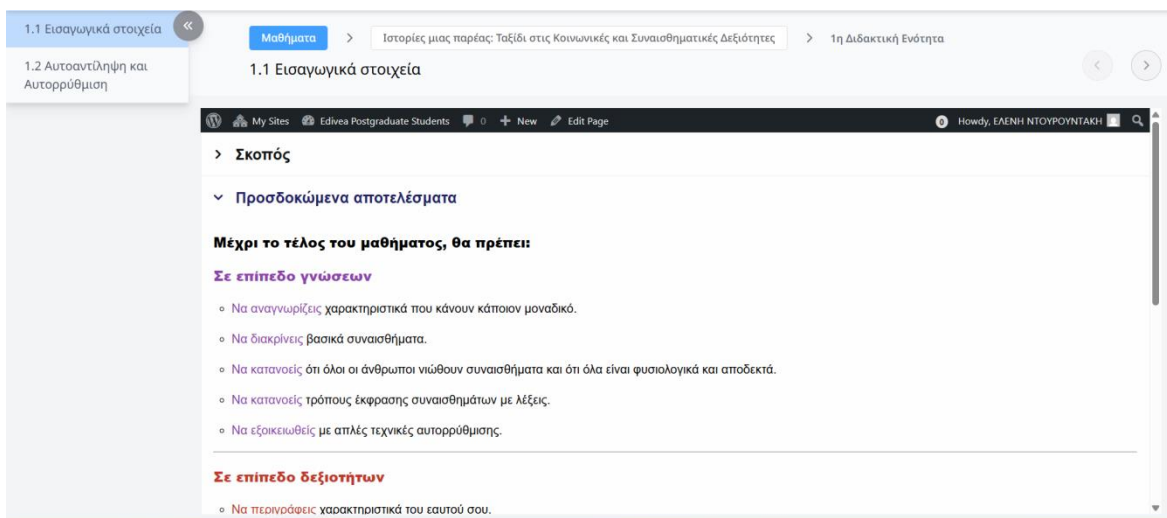
Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας διατυπώνονται τα εισαγωγικά στοιχεία, μέσω των οποίων ο εκπαιδευόμενος έχει πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες που αφορούν την εκάστοτε ενότητα, όπως τον σκοπό αυτής, τους στόχους, τις λέξεις κλειδιά κλπ. Όλα τα παραπάνω αφορούν τα προκείμενα, στα οποία εντάσσονται, επίσης, και τα περιεχόμενα κάθε ενότητας. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται το απαραίτητο γνωστικό πλαίσιο που διευκολύνει την κατανόηση των νέων εννοιών από την πλευρά του μαθητή, καλύπτοντας παράλληλα την αρχή της προπαίδευσης, όπως ορίζεται από τη θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer (2017).

The screenshot shows a course page with a navigation menu on the left containing '1.1 Εισαγωγικά στοιχεία' and '1.2 Αυτοαντίληψη και Αυτορρύθμιση'. The main content area is titled '1.1 Εισαγωγικά στοιχεία' and contains a 'Σκοπός' (Objective) section. The objective text states: 'Σκοπός της 1ης διδακτικής ενότητας είναι η ανάπτυξη της επίγνωσης του εαυτού, η αναγνώριση των συναισθημάτων και η εκμάθηση τρόπων έκφρασης και διαχείρισης των συναισθημάτων τους μέσα από την αλληλεπίδραση με τους ήρωες των ιστοριών Αγάπη, Όμαρ και Ελπίδα και τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης.' Below the objective are expandable sections for 'Προσδοκώμενα αποτελέσματα', 'Έννοιες κλειδιά', and 'Εκτιμώμενος χρόνος μελέτης'.

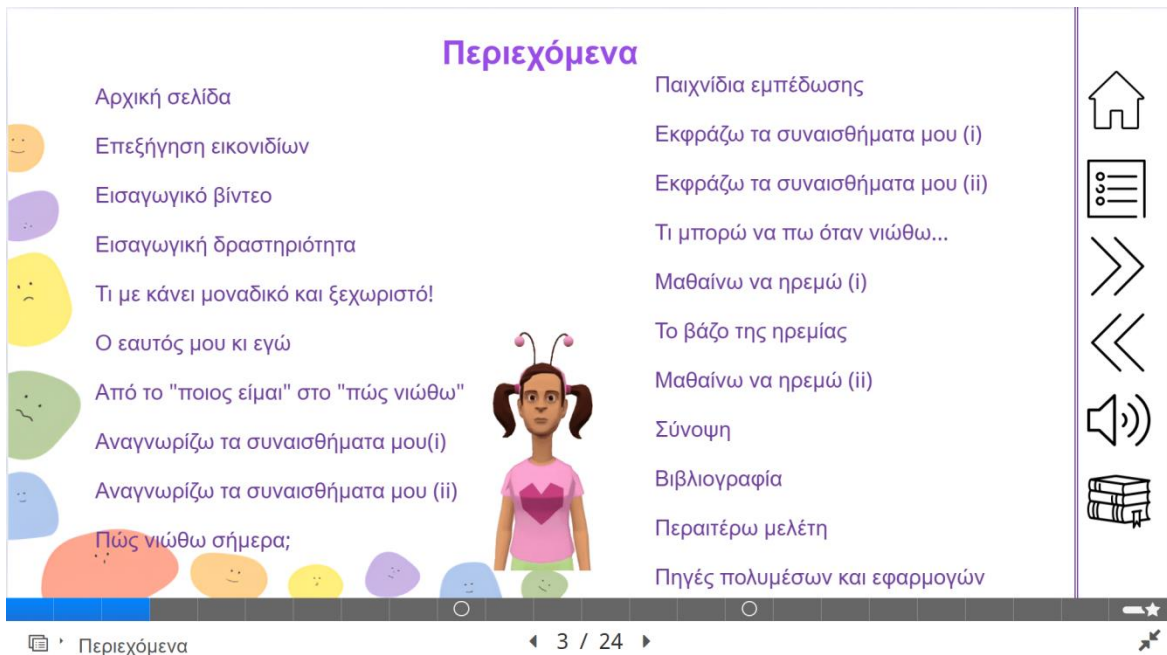
Εικόνα 5. Σκοπός Δ.Ε.

The screenshot shows the same course page as Figure 5, but with the 'Προσδοκώμενα αποτελέσματα' (Expected Outcomes) section expanded. It lists learning objectives under two levels: 'Σε επίπεδο γνώσεων' (Knowledge level) and 'Σε επίπεδο δεξιοτήτων' (Skills level). The knowledge level objectives include: 'Να αναγνωρίζεις χαρακτηριστικά που κάνουν κάποιον μοναδικό.', 'Να διακρίνεις βασικά συναισθήματα.', 'Να κατανοείς ότι όλοι οι άνθρωποι νιώθουν συναισθήματα και ότι όλα είναι φυσιολογικά και αποδεκτά.', and 'Να κατανοείς τρόπους έκφρασης συναισθημάτων με λέξεις.'. The skills level objective is: 'Να εξοικειωθείς με απλές τεχνικές αυτορρύθμισης.' The page also includes a 'Μέχρι το τέλος του μαθήματος, θα πρέπει:' (By the end of the course, you should be able to:) header.

Εικόνα 6. Προσδοκώμενα αποτελέσματα Δ.Ε.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Εικόνα 7. Περιεχόμενα Δ.Ε.

Στη συνέχεια, το κείμενο, που αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα του εκπαιδευτικού υλικού, έχει οργανωθεί με βάση τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης, καθώς και τις αρχές της συνοχής και της αποφυγής πλεονασμού. Για τον λόγο αυτό, παρουσιάζεται με συνδυασμό κειμένου και εικόνας, παρέχοντας αποκλειστικά τις βασικές πληροφορίες και αποφεύγοντας την ένταξη περιττών ή μη απαραίτητων στοιχείων.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Ο σεβασμός είναι για όλους

Ο σεβασμός ανήκει σε όλους και σημαίνει να **δεχόμαστε** τον άλλον **όπως είναι!**
Ο σεβασμός δεν έχει

χρώμα **εμφάνιση** **ή γλώσσα**

Όλοι είμαστε μοναδικοί και όλοι αξίζουμε σεβασμό.

Ο σεβασμός είναι για όλους 17 / 24

Εικόνα 8. Παρουσίαση κειμένου με κείμενο και εικόνα

Σκέφτομαι και επιλέγω σωστά (ii)

Όπως ο Ομάρ, έτσι και εσύ κάνεις κάθε μέρα μικρές επιλογές.
Προτού διαλέξεις, λοιπόν:

- 1 Σταμάτα** για λίγο...
- 2 Σκέψου** τι συμβαίνει.
- 3 Διάλεξε** αυτό που είναι το καλύτερο για όλους.

Σκέφτομαι και επιλέγω σωστά (ii) 17 / 24

Εικόνα 9. Παρουσίαση κειμένου χωρίς περιττά στοιχεία

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Το σύνολο των πληροφοριών του εκπαιδευτικού υλικού παρουσιάζεται τμηματικά, με στόχο τη σταδιακή αφομοίωση και ουσιαστική κατανόηση της πληροφορίας από τον εκπαιδευόμενο, σύμφωνα με την αρχή της κατάτμησης. Παράλληλα, ο σχεδιασμός του περιεχομένου αποσκοπεί στην καθοδήγηση της προσοχής του εκπαιδευόμενου στα κρίσιμα σημεία, μέσα από την χρήση βελών, τονισμένων χρωματικά λέξεων κα., εφαρμόζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την αρχή της σηματοδότησης.

Λίγα λόγια για την ενσυναίσθηση

Η ενσυναίσθηση δεν είναι μόνο να **καταλαβαίνεις** τα συναισθήματα του άλλου... Είναι να μπορείς να **τα νιώθεις μαζί του**.

Είναι όταν δείχνεις **ειλικρινές ενδιαφέρον** στη **χαρά** αλλά και στη **λύπη** του φίλου σου.

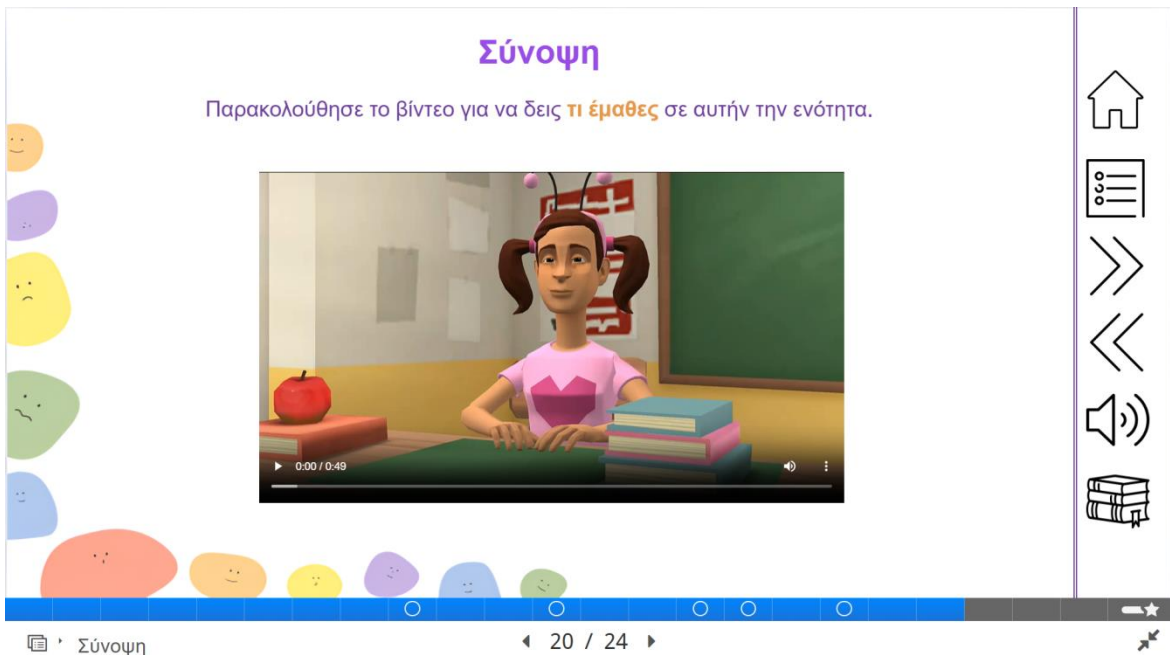
Σε βοηθάει να ανοίξεις μια **αγκαλιά** που ζεσταίνει **και εσένα και τον άλλον**.

Λίγα λόγια για την ενσυναίσθηση 7 / 24

Εικόνα 10. Τμηματική παρουσίαση κειμένου-Επισήμανση σημαντικών στοιχείων

Πέραν του βασικού κειμένου και των προκείμενων στοιχείων, το Ε.Υ. περιέχει και μετακείμενα. Τα τελευταία αποτελούν η σύνοψη της κάθε ενότητας, η βιβλιογραφία που αξιοποιήθηκε, οι προτάσεις για περαιτέρω μελέτη κ.ά., τα οποία στοιχεία βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του κειμένου.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Σύνοψη

Παρακολούθησε το βίντεο για να δεις **τι έμαθες** σε αυτήν την ενότητα.

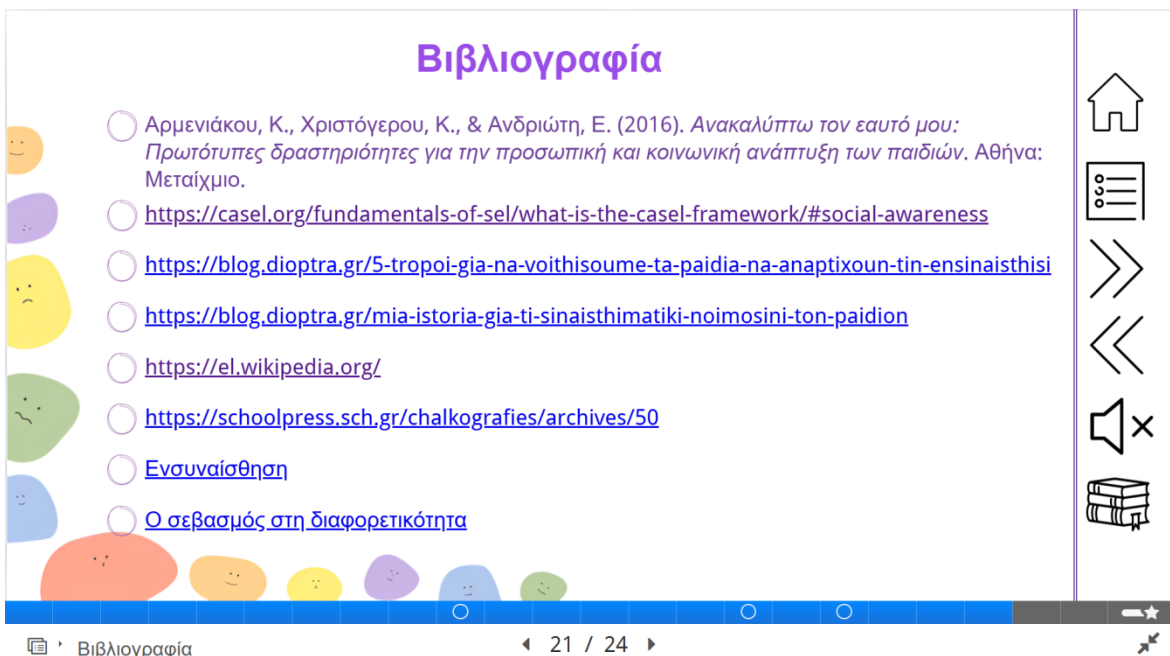
0:00 / 0:49

20 / 24

Σύνοψη

The slide features a central video player showing a 3D animated character, a girl with pigtails, sitting at a desk with books and a red apple. The interface includes a navigation bar at the bottom with a home icon, a list icon, navigation arrows, a volume icon, and a book icon. The slide is decorated with colorful, smiling faces along the left and bottom edges.

Εικόνα 11. Σύνοψη ενότητας

Βιβλιογραφία

- Αρμενιάκου, Κ., Χριστόγερου, Κ., & Ανδριώτη, Ε. (2016). *Ανακαλύπτω τον εαυτό μου: Πρωτότυπες δραστηριότητες για την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- <https://casel.org/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/#social-awareness>
- <https://blog.dioptra.gr/5-tropoi-gia-na-voithisoume-ta-paidia-na-anaptixoun-tin-ensinaisthisi>
- <https://blog.dioptra.gr/mia-istoria-gia-ti-sinaisthimatiki-noimosini-ton-paidion>
- <https://el.wikipedia.org/>
- <https://schoolpress.sch.gr/chalkografies/archives/50>
- [Ενσυναίσθηση](#)
- [Ο σεβασμός στη διαφορετικότητα](#)

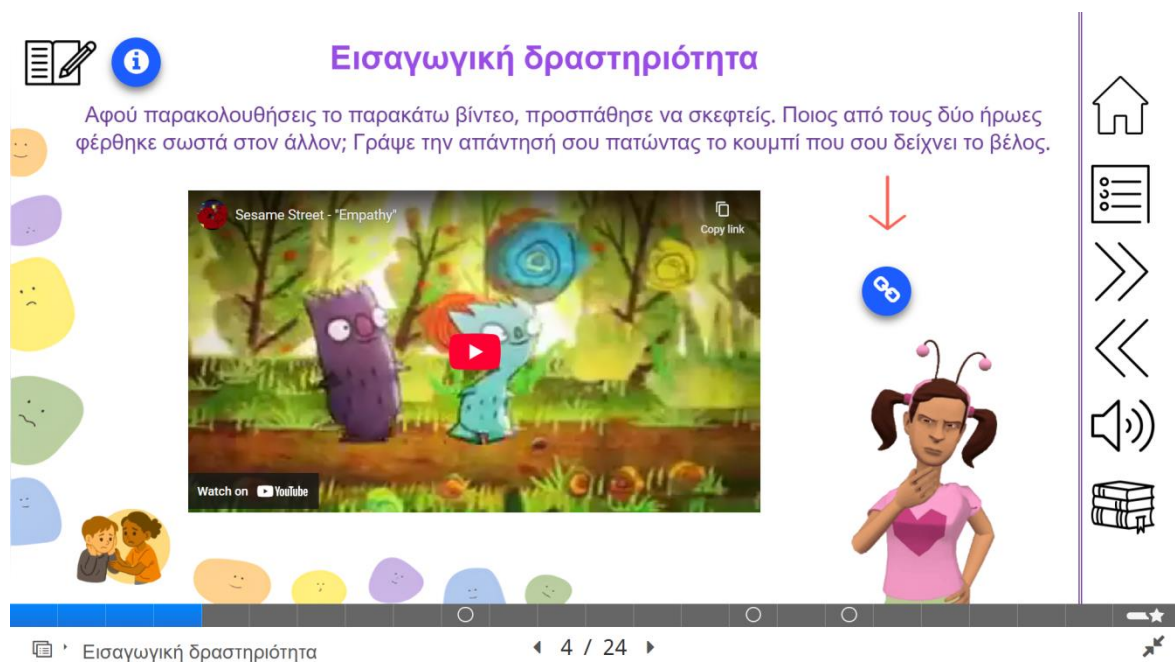
21 / 24

Βιβλιογραφία

The slide features a list of references with radio buttons for selection. The interface includes a navigation bar at the bottom with a home icon, a list icon, navigation arrows, a volume icon, and a book icon. The slide is decorated with colorful, smiling faces along the left and bottom edges.

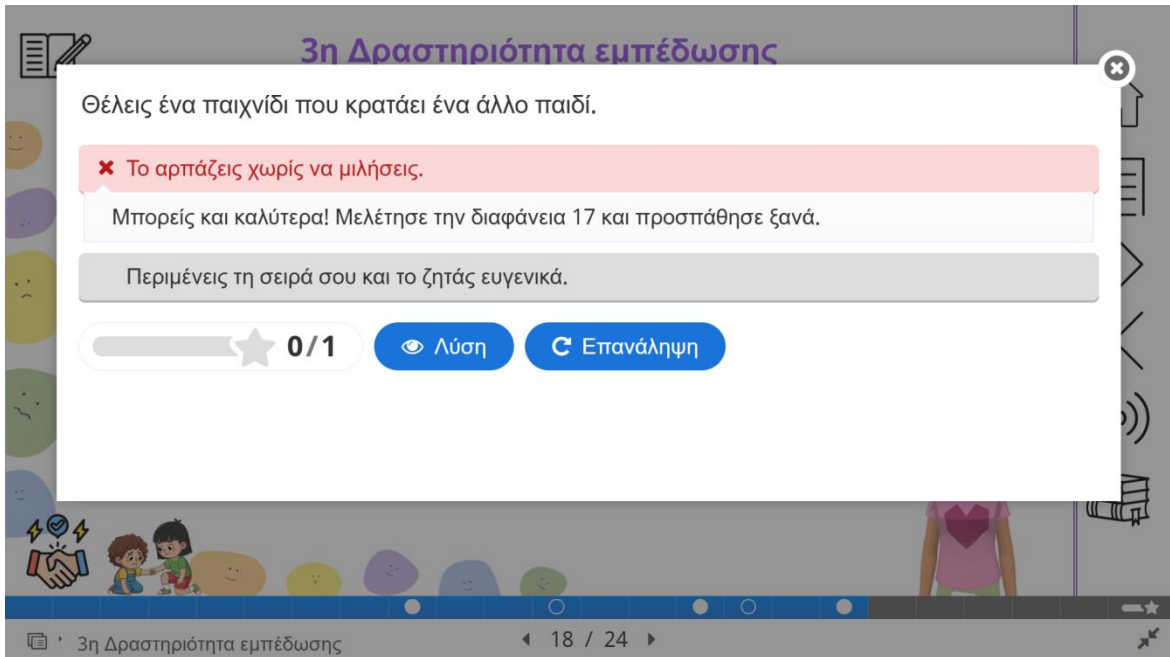
Εικόνα 12. Βιβλιογραφία

Στο παρόν διδακτικό υλικό εντοπίζονται και τα στοιχεία των διακειμένων, τα οποία αποτελούν βασικό στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού, παρέχοντας συνόψεις, συμπεράσματα, δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, μηχανισμούς ανατροφοδότησης, εργαλεία κατανόησης και παραπομπές σε επιπλέον πηγές. Λειτουργούν υποστηρικτικά, γεφυρώνοντας την προϋπάρχουσα γνώση των μαθητών με τη νέα γνώση μέσω δραστηριοτήτων που οδηγούν στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων (Λιοναράκης, 2001). Κάθε διδακτική ενότητα του Ε.Υ. ξεκινάει με μία εισαγωγική δραστηριότητα που ενεργοποιεί προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες του εκπαιδευόμενου, ενώ καθ' όλη την έκταση του το υλικό περιλαμβάνει δραστηριότητες που αξιολογούν τους μαθησιακούς στόχους, παρέχοντας παράλληλα ανατροφοδότηση σε περίπτωση λάθους.

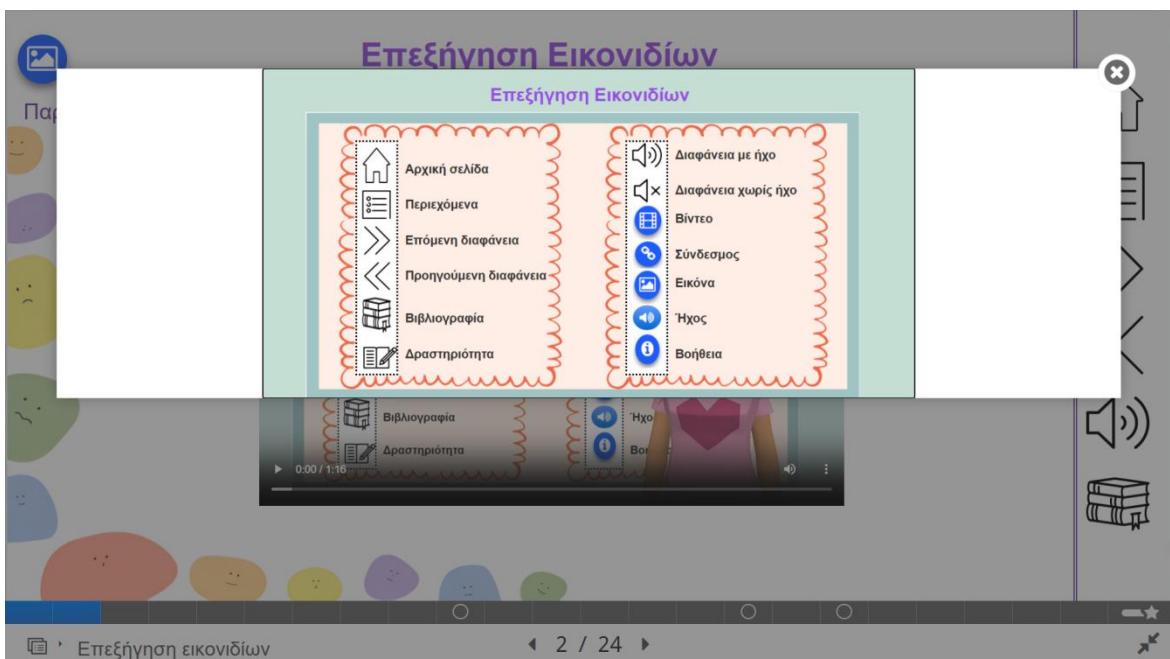
Εικόνα 13. Εισαγωγική δραστηριότητα

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Εικόνα 14. Ανατροφοδότηση λάθους

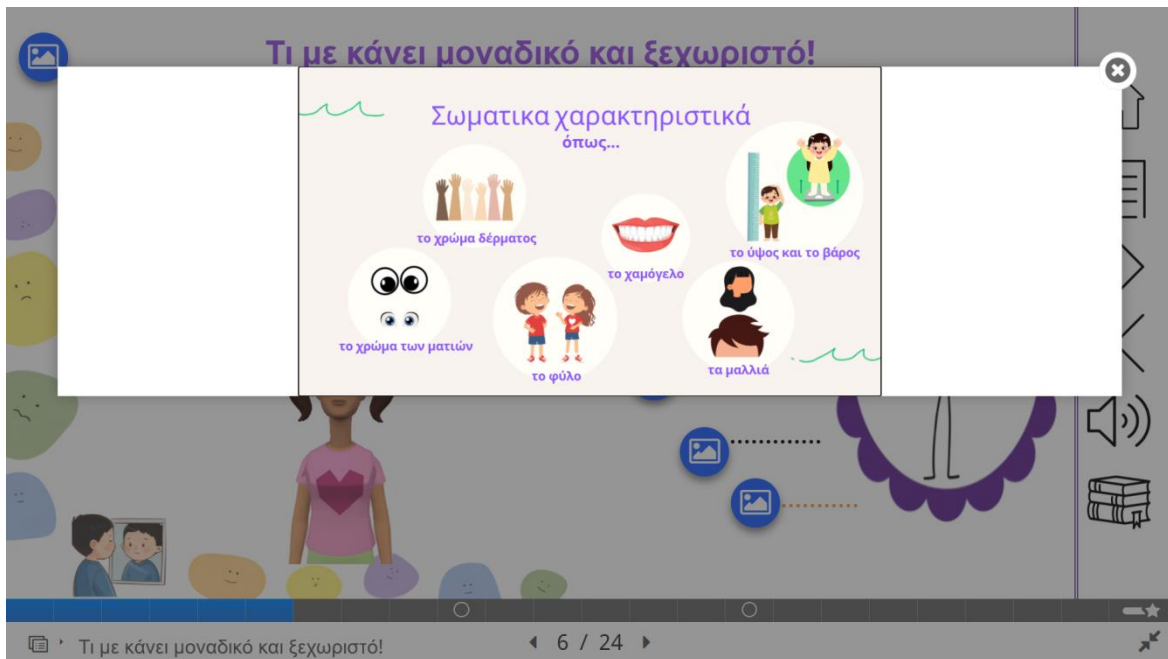
Επίσης, παρατηρείται και η ύπαρξη επικείμενων, όπως τα γλωσσάρια, που παρέχουν επεξηγήσεις ορισμένων δυσνόητων σημείων και ενσωματώνουν, παράλληλα, τις αρχές της προπαίδευσης και της σηματοδότησης.

Εικόνα 15. Επεξήγηση εικονιδίων

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Η θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer (2017) υποστηρίζει ότι η μάθηση διευκολύνεται όταν συνδυάζονται λέξεις και εικόνες, θέση που ευθυγραμμίζεται με την ταξινόμια των West – Λιοναράκη (Λιοναράκης, 2001). Πιο συγκεκριμένα, λοιπόν, Στα παρακείμενα περιλαμβάνονται όλα τα μη γλωσσικά ή ημι-γλωσσικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων φωτογραφιών, εικόνων, σχημάτων και γραφημάτων. Τα στοιχεία αυτά σχεδιάζονται σύμφωνα με τις αρχές της χωρικής και χρονικής συνάφειας, ώστε να παρουσιάζονται ταυτόχρονα και στον ίδιο χώρο με τα αντίστοιχα κείμενα που τα συνοδεύουν.

Εικόνα 16. Παράδειγμα παρακείμενων ημι-γλωσσικών στοιχείων

Ένα επιπλέον στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού είναι τα περικείμενα, τα επεξηγηματικά δηλαδή κείμενα, τα οποία ενσωματώνονται όπου κρίνεται απαραίτητο για τον εμπλουτισμό του βασικού κειμένου, προσφέροντας επεξηγήσεις, παραδείγματα και δυνατότητες εμπάθυνσης. Αυτά παρουσιάζονται μέσω αναδυόμενων παραθύρων, ενεργοποιούμενα από τον εκπαιδευόμενο με την επιλογή του αντίστοιχου εικονιδίου.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Εικόνα 17. Περιεχόμενο στοιχείο-Εμβάθυνση στα συναισθήματα

Τέλος, τα πολυαντικείμενα αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και περιλαμβάνουν όλα τα υποστηρικτικά ηλεκτρονικά μέσα, όπως ήχο, εικόνα, βίντεο και διαδικτυακούς πόρους. Αυτά εμφανίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του υλικού και χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία, τον εμπλουτισμό του περιεχομένου, εξασφαλίζοντας ότι το Ε.Υ. ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της πολυμορφικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ).

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Εκφράζω τα συναισθήματα μου (ii)

Η **καρδιά** σου γεμίζει κάθε μέρα με πολλά **διαφορετικά συναισθήματα**, όπως χαρά, λύπη, θυμό και άλλα.

Τα **συναίσθημα**τα σου είναι σαν πολύχρωμα **μπαλόνια**. Αν τα κρατάς όλα μέσα σου, φουσκώνουν και μπορεί κάποια στιγμή να σκάσουν. Αν, όμως, τα αφήσεις να βγουν με όμορφα λόγια, πετούν ήσυχα και σε κάνουν να νιώθεις καλύτερα.

Εκφράζω τα συναισθήματα μου (ii) 14 / 24

Εικόνα 18. Παράδειγμα πολυαντικειμένου–Εικόνα

5.2 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού που στοχεύει στην ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων σε παιδιά νηπιακής ηλικίας, αξιοποιώντας την ψηφιακή αφήγηση (digital storytelling). Το υλικό αυτό έχει σχεδιαστεί με βάση τις αρχές και τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και της Πολυμεσικής Μάθησης. Η συγκεκριμένη έρευνα αποβλέπει στην διερεύνηση ενός σύγχρονου περιβάλλοντος μάθησης, το οποίο και αξιολογήθηκε από τελειόφοιτους του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

5.3 Στόχοι της έρευνας

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας είναι οι εξής:

- Να διερευνηθεί αν το υλικό έχει σχεδιαστεί με βάση τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

- Να διερευνηθεί αν το υλικό έχει σχεδιαστεί με βάση τις αρχές της πολυμεσικής μάθησης του Mayer.

5.4 Ερευνητικά ερωτήματα

Από τους προαναφερθέντες ερευνητικούς στόχους προκύπτουν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

1. Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις βασικές αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
2. Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

5.5 Είδος έρευνας

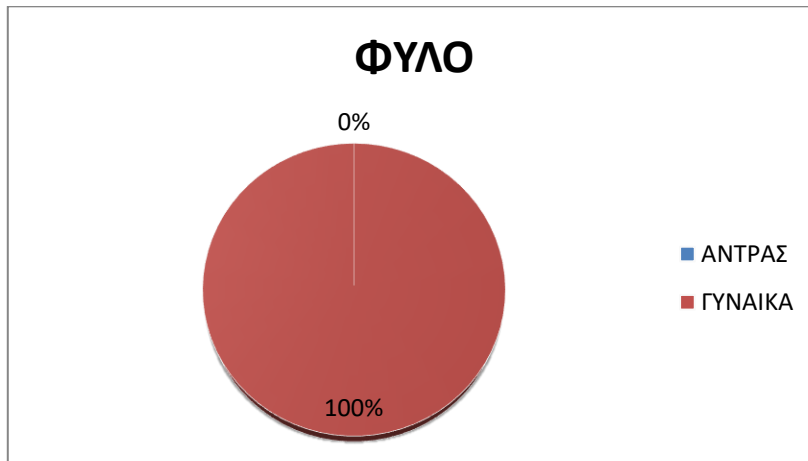
Η εν λόγω έρευνα έχει ως στόχο την αποτίμηση της ποιότητας του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού που έχει δημιουργηθεί. Η εκτίμηση της ποιότητας του υλικού πραγματοποιήθηκε με εργαλεία ποιοτικής έρευνας, η οποία αποτελεί μορφή εκπαιδευτικής έρευνας βασισμένη στις απόψεις και εμπειρίες των συμμετεχόντων (Creswell, 2011). Η ποιοτική έρευνα αξιοποιεί λεκτικά και οπτικά δεδομένα, τα οποία συγκεντρώνονται μέσω παρατήρησης, συνεντεύξεων, ερωτήσεων ανοικτού τύπου ή ομάδων εστίασης (Lund, 2005 όπως αναφέρεται στο Ίσαρη & Πούρκας, 2015), με κύριο χαρακτηριστικό την αναζήτηση νοήματος όχι σε αριθμητικά στοιχεία, αλλά σε φυσικά τεκμήρια όπως αυτά που εκφράζουμε με τις πράξεις, τα λόγια, τη δημιουργία ή τη γραφή μας (Newby, 2019).

5.6 Δειγματοληψία

Για τη διεξαγωγή της έρευνας σε περιβάλλον e-Learning επιλέχθηκε η μέθοδος της σκόπιμης δειγματοληψίας (purposive sampling) και εφαρμόστηκε η Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου (Qualitative Content Analysis). Η αξιολόγηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού απαιτεί τη συμμετοχή ατόμων με σχετική γνώση και εμπειρία, γεγονός που καθιστά τη σκόπιμη δειγματοληψία την πλέον κατάλληλη επιλογή. Σύμφωνα με τον Βάμβουκα (1998), η συγκεκριμένη μέθοδος βασίζεται στην

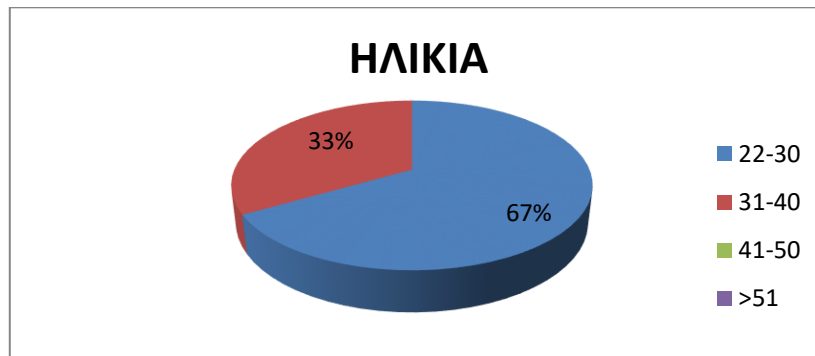
υποκειμενική κρίση του ερευνητή, ο οποίος επιλέγει το δείγμα με κριτήριο την καταλληλότητά του, με στόχο την ουσιαστικότερη και βαθύτερη κατανόηση του αντικειμένου της έρευνας.

Στην παρούσα έρευνα, λοιπόν, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού πραγματοποιήθηκε από τρεις (N=3) εκπαιδευτικούς, οι οποίοι είναι τελειόφοιτοι του ΠΜΣ του Ε.Δι.Β.Ε.Α. στον τομέα «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με ΤΠΕ (e-Learning)». Η επιλογή αυτή έγινε καθώς είναι γνώστες του αντικειμένου που πραγματεύεται η έρευνα και, για αυτό το λόγο, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και ως «ειδικοί» της ΕΞΑΕ. Όπως προκύπτει και από τα γραφήματα που παρατίθενται παρακάτω, πρόκειται για τρεις γυναίκες (Σχήμα 1), ηλικίας από 22 έως 30 ετών και 31-40 ετών (Σχήμα 2), με προϋπηρεσία στον χώρο της εκπαίδευσης από 0 έως 10 χρόνια (Σχήμα 3).

Σχήμα 1. Φύλο εκπαιδευτικών

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

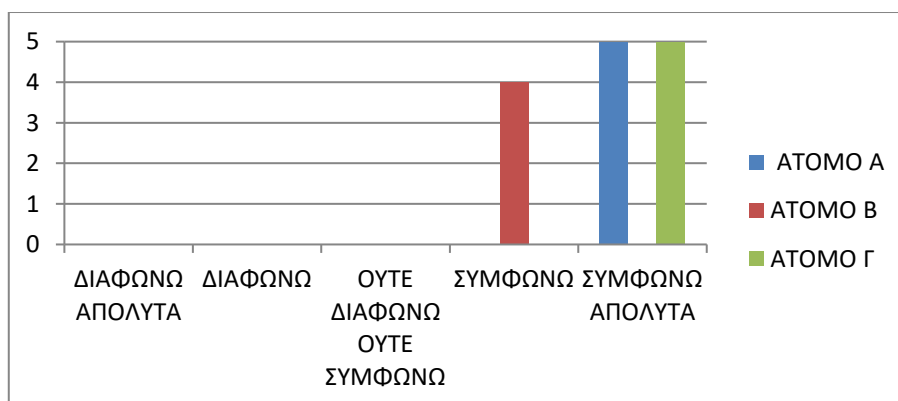

Σχήμα 2. Ηλικία εκπαιδευτικών

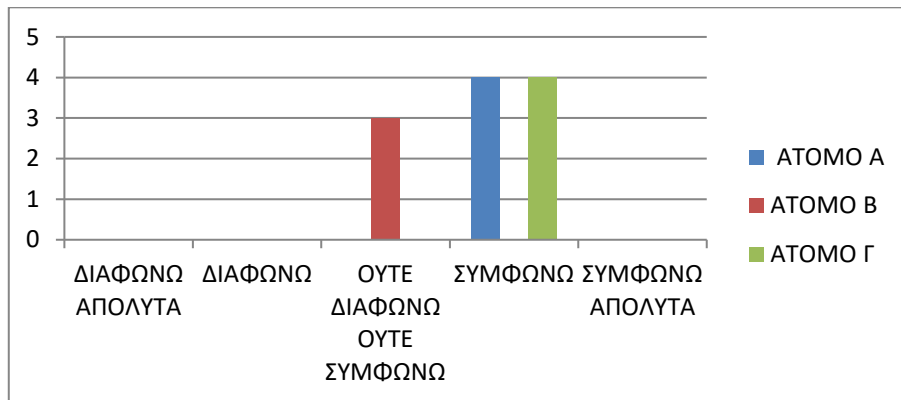
Σχήμα 3. Έτη προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί δήλωσαν εξοικειωμένοι με τις ΤΠΕ (Σχήμα 4). Ωστόσο, δεν κάνουν όλοι χρήση τους στην εκπαιδευτική πράξη (Σχήμα 5).

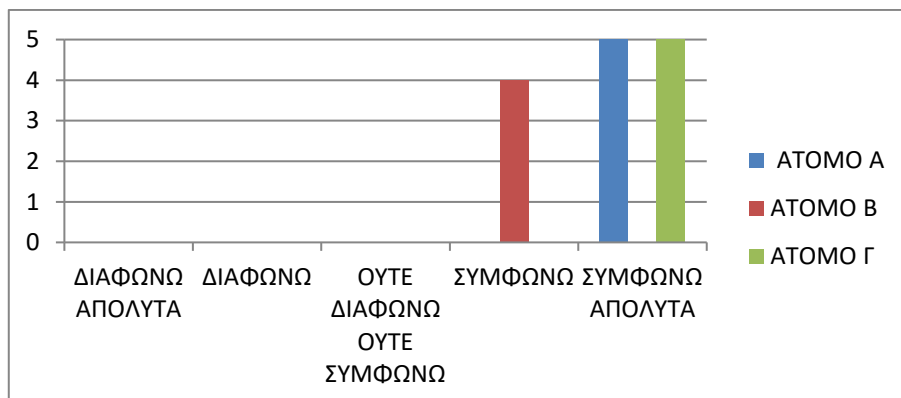
Σχήμα 4. Εξοικείωση με τις ΤΠΕ

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

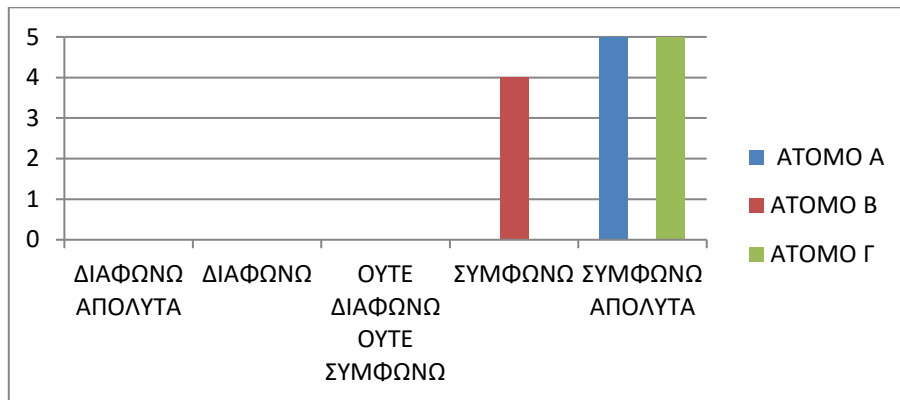

Σχήμα 5. Χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη

Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν εξοικειωμένοι τόσο με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με τη χρήση των ΤΠΕ (Σχήμα 6) όσο και με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με βάση τις αρχές της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (Σχήμα 7).

Σχήμα 6. Εξοικείωση στην ΕΞΑΕ με τη χρήση ΤΠΕ

Σχήμα 7. Εξοικείωση στο εκπαιδευτικό υλικό της ΕΞΑΕ

5.7 Μέθοδος έρευνας και μέσα συλλογής δεδομένων

Η παρούσα μελέτη ακολουθεί ποιοτικό ερευνητικό σχεδιασμό, καθώς επιδιώκει να καταγράψει και να εξετάσει τις απόψεις και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό αυτής. Η ποιοτική έρευνα κρίθηκε κατάλληλη, δεδομένου ότι εστιάζει στην εις βάθος κατανόηση και ερμηνεία των δεδομένων και όχι στην ποσοτική αποτύπωσή τους.

Για τις ανάγκες της έρευνας επιλέχθηκε η μέθοδος της σκόπιμης δειγματοληψίας (purposive sampling), καθώς η αξιολόγηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού απαιτούσε συμμετέχοντες με σχετική γνώση και εμπειρία. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν τρεις εκπαιδευτικοί που, λόγω της ιδιότητάς τους ως τελειόφοιτοι του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning)», πληρούσαν τα κριτήρια καταλληλότητας, ώστε να μπορέσουν να παρέχουν τεκμηριωμένες και ουσιαστικές απαντήσεις.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα, μετά τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού που ήταν προσβάσιμο μέσω της πλατφόρμας students.edivea.net, προχώρησαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου που είχε σχεδιαστεί από το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α. του Πανεπιστημίου Κρήτης για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων. Το προαναφερθέν ερευνητικό εργαλείο, το οποίο

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους «ειδικούς της ΕΞΑΕ», έχει δημιουργηθεί με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης και απαρτίζεται από ερωτήσεις τόσο ανοικτού όσο και κλειστού τύπου. Το ερωτηματολόγιο, αφού ψηφιοποιήθηκε με τη χρήση της εφαρμογής **Google Forms**, δόθηκε ψηφιακά στους συμμετέχοντες. Αξίζει να σημειωθεί ότι διασφαλίστηκε η ανωνυμία των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, καθώς απενεργοποιήθηκε η συλλογή των διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Όσον αφορά τη δομή του συγκεκριμένου ερευνητικού εργαλείου, το ίδιο αποτελείται συνολικά από πέντε ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει επτά (7) ερωτήσεις που αποσκοπούν στη συλλογή πληροφοριών αναφορικά με το προφίλ των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει τριάντα εννέα (39) ερωτήσεις ανοικτού τύπου, οι οποίες σχετίζονται με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα (1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;). Ακολουθεί η τρίτη ενότητα, η οποία περιλαμβάνει δεκαπέντε (15) ερωτήσεις ανοικτού τύπου που διερευνούν το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα (2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;). Τέλος, στην τέταρτη και πέμπτη ενότητα περιλαμβάνονται δύο (2) ανοικτές ερωτήσεις που αφορούν την αποτύπωση των δυνατών σημείων του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και των σημείων που χρήζουν βελτίωσης. Η διάρθρωση του ερωτηματολογίου συνοψίζεται στον παρακάτω πίνακα.

1 ^η Ενότητα: Δημογραφικά στοιχεία
Φύλο
Ηλικία
Χρόνια προϋπηρεσίας
Εξοικείωση με ΤΠΕ
Χρήση ΤΠΕ
Εξοικείωση με ΕΞΑΕ με τη χρήση ΤΠΕ

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Εξοικείωση με μελέτη ΕΞΑΕ εκπαιδευτικού υλικού
2^η Ενότητα: Αρχές και μεθοδολογία της ΕΞΑΕ
Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ
Απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου
Ευχρηστία του Ε.Υ.
Υποστήριξη-καθοδήγηση εκπαιδευόμενου στη μελέτη
Αλληλεπίδραση εκπαιδευόμενου-ΕΥ στη μελέτη
Δυνατότητα αναστοχασμού και αυτοαξιολόγησης εκπαιδευόμενου
Σαφήνεια σκοπού και προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
3^η Ενότητα: Αρχές της Πολυμεσικής μάθησης
Πολυμεσική Αρχή
Αρχή της Τροπικότητας
Αρχή της Συνοχής
Αρχή της Προσωποποίησης
Αρχή της Φωνής
Αρχή της Εικόνας
Αρχή της Κατάτμησης
Αρχή της Σηματοδότησης
Αρχή της Προπαίδευσης
4^η Ενότητα: Δυνατά στοιχεία του ΕΥ
5^η Ενότητα: Στοιχεία προς βελτίωση του ΕΥ

Πίνακας 1. Δομή ερωτηματολογίου αποτίμησης Ε.Υ.

Το σύνολο των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου είναι κατηγοριοποιημένες σε εννιά (9) ερευνητικούς άξονες, οι οποίοι και παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Ερευνητικοί άξονες – Ε.Υ.
1 ^{ος} άξονας: Επιστημονική συνοχή/Τεκμηρίωση του Ε.Υ.
2 ^{ος} άξονας: Συμβολή του Ε.Υ. στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου
3 ^{ος} άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.
4 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει/καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μέλετη του
5 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
6 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα Αναστοχασμού – Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο
7 ^{ος} άξονας: Σκοπός/ Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
8 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης
9 ^{ος} άξονας: Γενικές επισημάνσεις

Πίνακας 2. Ερευνητικοί άξονες Ε.Υ.

5.8 Μέθοδος επεξεργασίας και ανάλυσης δεδομένων

Πρωτίστως, για την επεξεργασία και την ανάλυση των δεδομένων από τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα επιλέχτηκε η μέθοδος της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Η επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου κρίθηκε κατάλληλη, καθώς επιτρέπει τη συστηματική μελέτη λεκτικών δεδομένων και στοιχείων κάθε μορφής επικοινωνίας, με στόχο την κατανόηση και ερμηνεία τους (Βάμβουκας, 1998).

Σε πρώτο στάδιο τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν σε μορφή κειμένου. Ως μονάδα ανάλυσης ορίστηκε η περίοδος, δηλαδή το τμήμα του κειμένου που εκτείνεται από τελεία σε τελεία. Σε περιπτώσεις απαντήσεων που δεν συγκροτούσαν ολοκληρωμένη πρόταση ή δεν απέδιδαν σαφές νόημα, προστέθηκαν εντός παρενθέσεων τα απαραίτητα γλωσσικά στοιχεία, ώστε να

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

διασφαλιστεί η πληρότητα του νοήματος. Κατά την ανάλυση των συλλεχθέντων δεδομένων, ορίστηκαν οι κατηγορίες ανάλυσης για κάθε ερευνητικό άξονα. Οι κατηγορίες αυτές παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί.

Κατηγορίες ανάλυσης ανά ερευνητικό άξονα
1^{ος} άξονας: Επιστημονική Συνοχή/Τεκμηρίωση
A. Βιβλιογραφική τεκμηρίωση
B. Αναφορά σε διαφορετικές πηγές
Γ. Συγκριτική Ανάλυση πληροφοριών
Δ. Ερμηνεία- κριτική συζήτηση πληροφοριών
E. Δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές
2^{ος} άξονας: Συμβολή του Ε.Υ στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου
A. Φιλικό ύφος
B. Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών
Γ. Χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας
Δ. Ευανάγνωστη γραφή
E. Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών
ΣΤ. Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης
Z. Μόνο κείμενο
H. Κείμενο και εικόνες
Θ. Κείμενο, εικόνες και βίντεο
I. Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση
3^{ος} άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.
A. Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά
B. Κατανοητικά και αναγνωρίσιμα εικονίδια
Γ. Εύκολη πλοήγηση

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Δ. Σωστοί υπερσύνδεσμοι
4^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει/ καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Α. Συμβουλές Μελέτης
Β. Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία
Γ. Επεξηγηματικά σχόλια
5^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Α. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων-κρίσεων
Β. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την διατύπωση ερωτήσεων
Γ. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την συναισθηματική εμπλοκή
Δ. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων με τους άλλους εκπαιδευόμενους
Ε. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενΟ να θεωρηθεί μέλος μιας κοινωνικής ομάδας
ΣΤ. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο για ενσωμάτωση/ εμπλουτισμό απόψεων
6^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα Αναστοχασμού – Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο
Α. Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης
Β. Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης
Γ. Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση
Δ. Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με την δική του/της πραγματικότητα
Ε. Δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης στη δική του/της πραγματικότητα
7^{ος} άξονας: Σκοπός/ Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
Α. Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας
Β. Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της κάθε διδακτικής ενότητας
Γ. Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο γνώσεων
Δ. Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο δεξιοτήτων
Ε. Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο στάσεων
ΣΤ. Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

8^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης
A. Συνδυασμός κειμένου και εικόνας (Πολυμεσική Αρχή)
B. Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή)
Γ. Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας)
Δ. Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής)
Ε. Φιλική γλώσσα (Αρχή Προσωποποίησης)
ΣΤ. Χρήση δευτέρου προσώπου (Αρχή Προσωποποίησης)
Ζ. Ηχητική παρουσίαση (Αρχή Προσωποποίησης)
Η. Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης (Αρχή Φωνής)
Θ. Φιλικός χαρακτήρας- avatar (Αρχή Εικόνας)
Ι. Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικείμενου (Αρχή Κατάτμησης)
ΙΑ. Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση (Αρχή Προσωποποίησης)
ΙΒ. Μακροσκελή κείμενα (Αρχή Κατάτμησης)
ΙΓ. Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες- εργασίες (Αρχή Σηματοδότησης)
ΙΔ. Στοιχεία επισήμανσης (Αρχή Σηματοδότησης)
ΙΕ. Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης (Αρχή Προπαίδευσης)
9^{ος} άξονας: Γενικές επισημάνσεις
A. Δυνατά σημεία
B. Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση

Πίνακας 3. Κατηγορίες ανάλυσης ανά ερευνητικό άξονα

Τέλος, τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν και ερμηνεύθηκαν σε συνάρτηση με τα δύο ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

6. Αποτελέσματα

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την αποτίμηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, όπως αυτή πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της έρευνας. Η αποτίμηση βασίστηκε στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν μέσω των ερωτηματολογίων των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών και επεξεργάστηκαν με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Τα ευρήματα οργανώθηκαν και παρουσιάζονται σύμφωνα με τους θεματικούς άξονες που καθορίστηκαν βάσει των ερευνητικών ερωτημάτων, με σκοπό την ανάδειξη των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την τήρηση των αρχών και της μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από το εκπαιδευτικό υλικό, καθώς και με την εφαρμογή των αρχών της Πολυμεσικής Μάθησης.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα σε μορφή πινάκων. Τα αποτελέσματα κάθε κατηγορίας ανάλυσης σχολιάζονται συνολικά στο τέλος του αντίστοιχου ερευνητικού άξονα.

6.1 Αποτελέσματα αποτίμησης του Εκπαιδευτικού Υλικού

1^ο ερευνητικό ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις βασικές αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

1^{ος} ερευνητικός άξονας: Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

(Ερωτήσεις A1, A2, A3, A4, A5)

A. Βιβλιογραφική τεκμηρίωση (A1)

A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.	
A	Ναι γίνεται.
B	Σε όλες τις πληροφορίες παρέχεται βιβλιογραφική τεκμηρίωση.
Γ	Ναι, γίνεται παράθεση πληροφοριών.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Πίνακας 4. Βιβλιογραφική τεκμηρίωση

Β. Αναφορά σε διαφορετικές πηγές (Α2)

Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).	
Α	Ναι το ΕΥ διαθέτει διαφορετικές πηγές πληροφοριών.
Β	Ναι υπάρχει ποικιλία πηγών.
Γ	Παρατηρείται ότι γίνονται αναφορές σε διαφορετικές πηγές.

Πίνακας 5. Αναφορά σε διαφορετικές πηγές

Γ. Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών (Α3)

Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.	
Α	Ναι γίνεται συγκριτική ανάλυση πληροφοριών.
Β	Ναι παρατηρείται.
Γ	Ναι πραγματοποιείται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών.

Πίνακας 6. Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών

Δ. Ερμηνεία- κριτική συζήτηση πληροφοριών (Α4)

Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.	
Α	Ναι είναι εμπλουτισμένο.
Β	Ναι είναι εμπλουτισμένο με ερμηνεία πληροφοριών.
Γ	Ναι φυσικά.

Πίνακας 7. Ερμηνεία-κριτική συζήτηση πληροφοριών

Ε. Δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές (Α5)

Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε	
--	--

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

διαφορετικές πηγές.	
A	Ναι περιέχει. Τα παιδιά μπορούν να ανατρέξουν σε πηγές εκτός ΕΥ οι οποίες παραπέμπουν σε παραμύθια που θα μπορούσαν να μελετήσουν.
B	Ναι φυσικά και παρέχει.
Γ	Ναι, στο τέλος κάθε ενότητας υπάρχει η σχετική βιβλιογραφία.

Πίνακας 8. Δυνατότητα μελέτης σε διαφορετικές πηγές

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 1^{ου} ερευνητικού άξονα

Το εκπαιδευτικό υλικό (Ε.Υ.) φαίνεται να παρέχει επαρκείς δυνατότητες για περαιτέρω μελέτη και διερεύνηση από τους μαθητές, υποστηρίζοντας την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση. Όπως καταδεικνύεται από τις απαντήσεις των «ειδικών», τα παιδιά μπορούν να ανατρέξουν σε πρόσθετες πηγές, όπως παραμύθια ή συμπληρωματική βιβλιογραφία, οι οποίες ενισχύουν την κατανόηση του περιεχομένου και διευρύνουν την εκπαιδευτική εμπειρία. Η ύπαρξη βιβλιογραφίας στο τέλος κάθε ενότητας διευκολύνει την αναζήτηση αξιόπιστων πληροφοριών και προάγει την επιστημονική προσέγγιση της γνώσης. Συνολικά, το Ε.Υ. όχι μόνο υποστηρίζει τη μελέτη εντός της τάξης αλλά ενθαρρύνει και την περαιτέρω εμβάθυνση σε συναφή θέματα, ενισχύοντας την ερευνητική ικανότητα των μαθητών.

2^{ος} ερευνητικός άξονας: Συμβολή του Ε.Υ στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου

(Ερωτήσεις B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10)

A. Φιλικό ύφος (B1)

Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.	
A	Ναι είναι πολύ φιλικό προκειμένου να αισθάνονται οικειότητα τα παιδιά.
B	Ναι είναι αρκετά απλό και κατανοητό.
Γ	Ναι, το ύφος είναι ιδιαίτερα φιλικό.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Πίνακας 9. Φιλικό ύφος

Β. Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών (Β2)

Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.	
Α	Ναι γίνεται.
Β	Ναι φυσικά και γίνεται χρήση αντωνυμιών.
Γ	Γίνεται σωστή χρήση τόσο προσωπικών όσο και κτητικών αντωνυμιών.

Πίνακας 10. Χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

Γ. Χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας (Β3)

Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας.	
Α	Ναι γίνεται. Το υλικό απευθύνεται σε παιδιά νηπιακής ηλικίας οπότε η γλώσσα είναι απλή και κατανοητή.
Β	Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι η καθομιλουμένη.
Γ	Ναι, καθώς και το ΕΥ αφορά νήπια.

Πίνακας 11. Χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας

Δ. Ευανάγνωστη γραφή (Β4)

Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.	
Α	Ναι η γραφή είναι ευανάγνωστη.
Β	Ναι πολύ ευανάγνωστη γραφή για όλους.
Γ	Ναι, απλή και ευανάγνωστη γραφή.

Πίνακας 12. Ευανάγνωστη γραφή

Ε. Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών (Β5)

Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.	
---	--

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A	Ναι είναι ικανοποιητική και η μελέτη του υλικού γίνεται ξεκούραστα.
B	Απόλυτα ικανοποιητική.
Γ	Ναι οι πληροφορίες είναι επαρκείς και ικανοποιητικές.

Πίνακας 13. Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών

ΣΤ. Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης (B6)

Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.	
A	Ναι παρουσιάζεται τμηματικά.
B	Ναι το υλικό παρουσιάζεται τμηματικά.
Γ	Ναι, παρατηρείται τμηματική παρουσίαση του υλικού.

Πίνακας 14. Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης

Z. Μόνο κείμενο (B7)

Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.	
A	Όχι δεν περιέχει μόνο κείμενο.
B	Όχι υπάρχει πληθώρα εικόνων που κάνουν το κείμενο ενδιαφέρον.
Γ	Δεν εντοπίστηκαν διαφάνειες μόνο με κείμενο.

Πίνακας 15. Μόνο κείμενο

H. Κείμενο και εικόνες (B8)

Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.	
A	Ναι περιέχει και κείμενο και εικόνες.
B	Έχει υλοποιηθεί ένας πλούσιος συνδυασμός.
Γ	Ναι, έχει γίνει συνδυασμός κείμενου με εικόνα.

Πίνακας 16. Κείμενο και εικόνες

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Θ. Κείμενο, εικόνες και βίντεο (B9)

Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.	
A	Ναι περιέχει.
B	Ναι υπάρχει ποικιλία και συνδυάζει κείμενο, εικόνα και βίντεο.
Γ	Εντοπίζονται και τα τρία στοιχεία.

Πίνακας 17. Κείμενο, εικόνες και βίντεο

I. Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση (B10)

Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση	
A	Ναι η επιλογή των χρωμάτων είναι κατάλληλη για την ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται το υλικό έτσι ώστε να μην αποσπάται η προσοχή των παιδιών.
B	Τα χρώματα είναι άψογα για τον δέκτη.
Γ	Η επιλογή των συγκεκριμένων χρωμάτων συμβάλλει στην άνετη αλληλεπίδραση με το ΕΥ.

Πίνακας 18. Χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 2^{ου} ερευνητικού άξονα

Το εκπαιδευτικό υλικό χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα φιλικό και προσβάσιμο ύφος, γεγονός που διευκολύνει την οικειότητα και την κατανόηση των παιδιών. Η χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών, καθώς και της καθομιλουμένης γλώσσας, ενισχύει την άμεση σύνδεση του μαθητή με το περιεχόμενο, ενώ η ευανάγνωστη γραφή καθιστά τη μελέτη του υλικού άνετη και χωρίς κόπο. Η πυκνότητα των πληροφοριών κρίθηκε ικανοποιητική, επιτρέποντας την κατανόηση χωρίς υπερφόρτωση. Επιπλέον, η τμηματική παρουσίαση του περιεχομένου στην οθόνη, σε συνδυασμό με τη χρήση κειμένου, εικόνων και βίντεο, προσφέρει ποικιλία και διατηρεί το ενδιαφέρον των μαθητών. Τέλος, οι προσεκτικά επιλεγμένες χρωματικές συνθέσεις διευκολύνουν την

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

οπτική αντίληψη και την αλληλεπίδραση με το υλικό, δημιουργώντας ένα ευχάριστο και παιδαγωγικά αποτελεσματικό περιβάλλον μάθησης.

3^{ος} ερευνητικός άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.

(Ερωτήσεις Γ1, Γ2, Γ3, Γ4)

A. Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά (Γ1)

Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.	
A	Ναι πλήρως.
B	Απόλυτα κατανοητά.
Γ	Ναι απόλυτα κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Πίνακας 19. Κατανοητά και αναγνωρίσιμα κουμπιά

B. Κατανοητικά και αναγνωρίσιμα εικονίδια (Γ2)

Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.	
A	Ναι είναι.
B	Ναι φυσικά, έχει γίνει πολλή προσεγμένη δουλειά.
Γ	Ναι, υπάρχει και επεξήγηση τους στην αρχή κάθε ενότητας.

Πίνακας 20. Κατανοητικά και αναγνωρίσιμα εικονίδια

Γ. Εύκολη πλοήγηση (Γ3)

Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.	
A	Ναι είναι εύκολη.
B	Εύκολη και διασκεδαστική.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Γ	Η πλοήγηση έχει εύκολη ροή.
---	-----------------------------

Πίνακας 21. Εύκολη πλοήγηση

Δ. Σωστοί υπερσύνδεσμοι (Γ4)

Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.	
A	Ναι λειτουργούν όλοι.
B	Ναι φυσικά οδηγούν εκεί που χρειάζεται.
Γ	Ναι, στο σύνολο τους.

Πίνακας 22. Σωστοί υπερσύνδεσμοι

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 3^{ου} ερευνητικού άξονα

Το εκπαιδευτικό υλικό χαρακτηρίζεται από υψηλή ευχρηστία, καθώς τα κουμπιά πλοήγησης είναι απολύτως κατανοητά και αναγνωρίσιμα, διευκολύνοντας την αυτονομία των μαθητών κατά τη μελέτη. Παράλληλα, τα εικονίδια που παραπέμπουν σε πρόσθετες πηγές ή δραστηριότητες είναι σαφή και συνοδεύονται από επεξηγήσεις στην αρχή κάθε ενότητας, εξασφαλίζοντας ότι οι μαθητές κατανοούν τη λειτουργία τους. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. χαρακτηρίζεται από εύκολη και ομαλή ροή, ενώ οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν με ακρίβεια στο αναμενόμενο περιεχόμενο, αποτρέποντας οποιαδήποτε σύγχυση και καθιστώντας τη χρήση του υλικού ευχάριστη και αποτελεσματική.

4^{ος} ερευνητικός άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει/ καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

(Ερωτήσεις Δ1, Δ2, Δ3)

A. Συμβουλές μελέτης (Δ1)

Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.	
A	Ναι στην αρχή κάθε ενότητας.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

B	Ναι στην αρχή κάθε ενότητας υπάρχει επεξήγηση.
Γ	Φυσικά, στην αρχή της κάθε διδακτικής ενότητας.

Πίνακας 23. Συμβουλές μελέτης

B. Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Δ2)

Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).	
A	Ναι τον υποστηρίζει πλήρως.
B	Ναι απόλυτα.
Γ	Παρατηρούνται στοιχεία όπως πλαίσια και έντονη γραφή.

Πίνακας 24. Έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία

Γ. Επεξηγηματικά σχόλια (Δ3)

Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.	
A	Ναι υπάρχουν.
B	Ναι είναι πλήρες το υλικό.
Γ	Ναι, ειδικά στις δραστηριότητες.

Πίνακας 25. Επεξηγηματικά σχόλια

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 4^{ου} ερευνητικού άξονα

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, το υλικό παρέχει σημαντική στήριξη και καθοδήγηση στον εκπαιδευόμενο κατά τη μελέτη του. Στην αρχή κάθε ενότητας προσφέρονται σαφείς οδηγίες για τον τρόπο χρήσης και μελέτης του υλικού, ενώ κατά τη διάρκεια της παρουσίασης τονίζεται η σημασία ορισμένων εννοιών μέσω πλαισίων, έντονης γραφής

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

ή άλλων σημάνσεων, προκειμένου να κατευθυνθεί η προσοχή του μαθητή στα ουσιώδη σημεία. Επιπλέον, τα επεξηγηματικά σχόλια που συνοδεύουν τις δραστηριότητες ενισχύουν τη στήριξη του εκπαιδευόμενου, επιτρέποντάς του να κατανοήσει καλύτερα το περιεχόμενο και να αφομοιώσει με μεγαλύτερη ευκολία τις νέες γνώσεις. Το Ε.Υ., επομένως, λειτουργεί ως πλήρες εργαλείο καθοδήγησης, ενισχύοντας τη μεθοδική και στοχευμένη μελέτη.

5^{ος} ερευνητικός άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

(Ερωτήσεις Ε1, Ε2, Ε3, Ε4, Ε5, Ε6)

A. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων- κρίσεων (Ε1)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.	
A	Ναι εμπεριέχει αρκετές (πχ η ζωγραφική/ γραφή στο padlet).
B	Ναι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες.
Γ	Ναι, όπως η δραστηριότητες μέσω του padlet.

Πίνακας 26. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων-κρίσεων

B. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την διατύπωση ερωτήσεων (Ε2)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.	
A	Ναι εμπεριέχει.
B	Ναι υπάρχουν.
Γ	Ναι, εντοπίζονται τέτοιες δραστηριότητες.

Πίνακας 27. Δραστηριότητες για διατύπωση ερωτήσεων

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Γ. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την συναισθηματική εμπλοκή (E3)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.	
A	Ναι φυσικά. Το περιεχόμενο του υλικού αφορά αποκλειστικά τα συναισθήματα.
B	Ναι φυσικά, σε μεγάλο βαθμό.
Γ	Είναι ένα ΕΥ πλούσιο σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Πίνακας 28. Δραστηριότητες για συναισθηματική εμπλοκή

Δ. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανταλλαγή απόψεων με τους άλλους εκπαιδευόμενους (E4)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.	
A	Ναι.
B	Ναι περιέχει τέτοιου είδους δραστηριότητες.
Γ	Φυσικά, μέσω του padlet.

Πίνακας 29. Δραστηριότητες για ανταλλαγή απόψεων

Ε. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρηθεί μέλος μιας κοινωνικής ομάδας (E5)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.	
A	Ναι εμπεριέχει.
B	Ναι περιέχει δραστηριότητες τέτοιου είδους και νιώθει μέλος μιας ομάδας σε όλη τη διάρκεια.
Γ	Ναι.

Πίνακας 30. Δραστηριότητες για αίσθημα ένταξης σε ομάδα

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

ΣΤ. Δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο για ενσωμάτωση/ εμπλουτισμό απόψεων (Ε6)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.	
A	Ναι εμπεριέχει.
B	Ναι εμπεριέχονται.
Γ	Ναι, το ΕΥ έχει τέτοιες δραστηριότητες.

Πίνακας 31. Δραστηριότητες για ενσωμάτωση/εμπλουτισμό απόψεων

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 5^{ου} ερευνητικού άξονα

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα, το εκπαιδευτικό υλικό ενισχύει την ενεργό συμμετοχή του εκπαιδευόμενου μέσω ποικίλων δραστηριοτήτων που προάγουν την έκφραση προσωπικών απόψεων και την κριτική σκέψη πάνω σε σημαντικά θέματα, ενώ ταυτόχρονα παρέχει ευκαιρίες για συναισθηματική εμπλοκή και διατύπωση προσωπικών ερωτήσεων. Επιπλέον, παρέχει ευκαιρίες ώστε οι μαθητές να ανταλλάσσουν απόψεις με τους συνομηθικούς τους, κυρίως μέσω διαδραστικών εργαλείων όπως το Padlet. Το Ε.Υ. ενισχύει την αίσθηση του μαθητή ως μέλους μιας κοινωνικής ομάδας με συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες, ενώ παράλληλα του δίνεται η δυνατότητα να ενσωματώσει και να εμπλουτίσει τις δικές του απόψεις στο σύνολο της δραστηριότητας. Με αυτόν τον τρόπο, το υλικό λειτουργεί όχι μόνο ως μέσο μετάδοσης γνώσεων, αλλά και ως πλατφόρμα κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης, ενισχύοντας την ενεργητική συμμετοχή και τη συνεργατική αλληλεπίδραση.

6^{ος} ερευνητικός άξονας: Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα Αναστοχασμού – Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο (Ερωτήσεις ΣΤ1, ΣΤ2, ΣΤ3, ΣΤ4, ΣΤ5)

A. Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης (ΣΤ1)

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.	
A	Ναι εμπεριέχει σε πολλά σημεία του υλικού.
B	Ναι περιέχονται δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης.
Γ	Ναι, δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης υπάρχουν σε κάθε ενότητα.

Πίνακας 32. Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης

Β. Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης (ΣΤ2)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.	
A	Ναι εμπεριέχει.
B	Ναι υπάρχουν.
Γ	Ναι φυσικά.

Πίνακας 33. Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης

Γ. Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση (ΣΤ3)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.	
A	Ναι αρκετές.
B	Φυσικά εμπεριέχονται τέτοιου είδους δραστηριότητες.
Γ	Ναι, τόσο σε δραστηριότητες όσο και μέσω των διαδραστικών βίντεο.

Πίνακας 34. Δραστηριότητες ανάπτυξης διαύλων επικοινωνίας

Δ. Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με την δική του/της πραγματικότητα (ΣΤ4)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.	
A	Ναι, όλο το υλικό είναι σχεδιασμένο για να συσχετίσει ο μαθητής/ η μαθήτρια τα

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

	δεδομένα με την πραγματικότητα.
Β	Ναι φυσικά συνεχώς.
Γ	Ναι, και λόγω του περιεχομένου του ΕΥ.

Πίνακας 35. Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με δική του πραγματικότητα

Ε. Δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης στη δική του/της πραγματικότητα (ΣΤ5)

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.	
Α	Ναι.
Β	Ναι, αυτό εντοπίζεται σε αρκετά σημεία.
Γ	Ναι, δίνεται αυτή η δυνατότητα.

Πίνακας 36. Δραστηριότητες εφαρμογής γνώσης στη δική του πραγματικότητα

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 6^{ου} ερευνητικού άξονα

Το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει αποτελεσματικά την ανάπτυξη της κριτικής και αναστοχαστικής ικανότητας του εκπαιδευόμενου. Μέσω των δραστηριοτήτων του, ενθαρρύνει τη διαμόρφωση αυτόνομης κριτικής σκέψης, την ανοιχτή επικοινωνία και ανατροφοδότηση, καθώς και τη σύνδεση των νέων γνώσεων με την προσωπική εμπειρία και πραγματικότητα των μαθητών. Παράλληλα, το Ε.Υ. δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει στην πράξη όσα έχει μάθει, ενισχύοντας έτσι τη βαθύτερη κατανόηση και την ουσιαστική ενσωμάτωση της γνώσης στη δική του καθημερινότητα. Με αυτόν τον τρόπο, το υλικό δεν περιορίζεται σε απλή μετάδοση πληροφοριών, αλλά λειτουργεί ως εργαλείο ενεργητικής μάθησης και προσωπικής ανάπτυξης.

7^{ος} ερευνητικός άξονας: Σκοπός/ Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

(Ερωτήσεις Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6)

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A. Σαφήνεια στη διατύπωση του σκοπού της κάθε διδακτικής ενότητας (Z1)

Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.	
A	Ναι, σε όλες τις ενότητες.
B	Ναι στην αρχή κάθε ενότητας.
Γ	Στην αρχή κάθε ενότητας υπάρχει σαφής περιγραφή του σκοπού της.

Πίνακας 37. Σαφήνεια σκοπού

B. Σαφήνεια στη διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της κάθε διδακτικής ενότητας (Z2)

Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.	
A	Ναι, σε όλες τις ενότητες.
B	Ναι στην αρχή κάθε ενότητας.
Γ	Στην αρχή κάθε ενότητας υπάρχει περιγραφή των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της.

Πίνακας 38. Σαφήνεια προσδοκώμενων αποτελεσμάτων

Γ. Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο γνώσεων (Z3)

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.	
A	Ναι, σε όλες τις ενότητες.
B	Ναι απόλυτα.
Γ	Ναι, παρακινούν τον εκπαιδευόμενο.

Πίνακας 39. Παρακίνηση σε επίπεδο γνώσεων

Δ. Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο δεξιοτήτων (Z4)

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.	
--	--

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A	Ναι πλήρως.
B	Ναι σε μεγάλο βαθμό.
Γ	Ναι φυσικά.

Πίνακας 40. Παρακίνηση σε επίπεδο δεξιοτήτων

Ε. Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο στάσεων (Z5)

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.	
A	Ναι, τον παρακινούν.
B	Ναι, απόλυτα.
Γ	

Πίνακας 41. Παρακίνηση σε επίπεδο στάσεων

ΣΤ. Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα (Z6)

Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.	
A	Ναι μπορεί να την ελέγξει.
B	Ναι φυσικά.
Γ	Ναι, μέσω των δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης.

Πίνακας 42. Έλεγχος προόδου με βάση τα προσδοκώμενα

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 7^{ου} ερευνητικού άξονα

Σύμφωνα με τα ευρήματα του έβδομου ερευνητικού άξονα, το Ε.Υ. αποτυπώνει καθαρά τόσο τον σκοπό των διδακτικών ενοτήτων όσο και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Η περιγραφή αυτών των στοιχείων στην αρχή κάθε ενότητας καθιστά τον εκπαιδευόμενο ικανό να αντιληφθεί τι αναμένεται να μάθει, ποιες δεξιότητες θα αναπτύξει και ποιες στάσεις θα καλλιεργήσει. Επιπλέον, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα λειτουργούν παρακινητικά, ενισχύοντας το ενδιαφέρον και την ενεργή

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

συμμετοχή του μαθητή σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Τέλος, μέσω της ενσωμάτωσης δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης, ο εκπαιδευόμενος μπορεί να παρακολουθεί και να αξιολογεί την πρόοδό του σε σχέση με τους προκαθορισμένους στόχους, ενισχύοντας την αυτονομία και την υπευθυνότητά του στη μαθησιακή διαδικασία.

2^ο ερευνητικό ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

8^{ος} ερευνητικός άξονας: Το Ε.Υ. έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης

(Ερωτήσεις A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15)

A. Συνδυασμός κειμένου και εικόνας (Πολυμεσική Αρχή) (A1)

Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Πολυμεσική Αρχή)	
A	Ναι υπάρχει.
B	Ναι υπάρχει συνδυασμός και των δυο και το ΕΥ είναι άψογο.
Γ	Ναι, σε όλη την έκταση του ΕΥ.

Πίνακας 43. Συνδυασμός κειμένου-εικόνας

B. Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή) (A2)

Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. (Πολυμεσική Αρχή)	
A	Ναι βοηθάει πολύ.
B	Οι εικόνες βοηθούν στο μέγιστο βαθμό.
Γ	Ναι, κάτι θετικό καθώς το υλικό προορίζεται για νήπια.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Πίνακας 44. Χρήση εικόνων

Γ. Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας) (A3)

Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). (Αρχή της Τροπικότητας)	
A	Ναι υπάρχουν σε όλη την έκταση του υλικού.
B	Ναι υπάρχουν στο σύνολο του ΕΥ.
Γ	Το ΕΥ είναι αφηγηματικό από την αρχή μέχρι το τέλος.

Πίνακας 45. Στοιχεία αφήγησης

Δ. Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής) (A4)

Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. (Αρχή της Συνοχής)	
A	Όχι, περιλαμβάνονται μόνο σχετικές πληροφορίες.
B	Όχι δεν υπάρχουν μη σχετικές πληροφορίες.
Γ	Όλες οι πληροφορίες που παρατίθενται είναι σχετικές με το αντικείμενο.

Πίνακας 46. Μη σχετικές πληροφορίες

Ε. Φιλική γλώσσα (Αρχή Προσωποποίησης) (A5)

Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
A	Ναι γίνεται.
B	Φυσικά είναι πολύ φιλική η γλώσσα και κατανοητή.
Γ	Ναι, η γλώσσα χαρακτηρίζεται από φιλικό ύφος.

Πίνακας 47. Φιλική γλώσσα

ΣΤ. Χρήση δεύτερου προσώπου (Αρχή Προσωποποίησης) (A6)

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δευτέρου προσώπου. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
A	Ναι γίνεται χρήση β' προσώπου.
B	Ναι χρησιμοποιείται το β' πρόσωπο.
Γ	Ναι καθ' όλη τη διάρκεια.

Πίνακας 48. Χρήση β' προσώπου

Z. Ηχητική παρουσίαση (Αρχή Προσωποποίησης) (A7)

Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
A	Ναι σε όλες τις διαφάνειες του υλικού.
B	Ναι σε όλες τις διδακτικές ενότητες του ΕΥ.
Γ	Ναι, σε όλη την έκταση του ΕΥ.

Πίνακας 49. Ηχητική παρουσίαση

H. Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης (Αρχή Φωνής) (A8)

Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. (Αρχή της Φωνής)	
A	Ναι είναι πολύ φιλικό.
B	Ναι το ύφος είναι πολύ φιλικό και προσιτό.
Γ	Φυσικά, το ύφος είναι φιλικό και ευχάριστο.

Πίνακας 50. Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης

Θ. Φιλικός χαρακτήρας- avatar (Αρχή Εικόνας) (A9)

Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. (Αρχή της Εικόνας)	
A	Ναι εμφανίζεται σε όλη την έκταση του υλικού.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

B	Ναι εμφανίζεται η Ελένη και η παρέα της.
Γ	Ναι, έχοντας και καθοριστικό ρόλο λόγω της ιδιότητας του ως αφηγητής των ιστοριών του υλικού.

Πίνακας 51. Φιλικός χαρακτήρας- avatar

I. Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικειμένου (Αρχή Κατάτμησης) (A10)

Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά. (Αρχή της Κατάτμησης)	
A	Ναι γίνεται τμηματικά για να είναι πιο εύκολη η μελέτη του υλικού.
B	Ναι φυσικά ανά ενότητα.
Γ	Γίνεται τμηματικά και έτσι δεν είναι κουραστικό.

Πίνακας 52. Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικειμένου

IA. Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση (Αρχή Προσωποποίησης) (A11)

Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
A	Ναι υπάρχουν.
B	Ναι υπάρχουν δραστηριότητες ανατροφοδότησης.
Γ	Στο σύνολο τους οι δραστηριότητες παρέχουν ανατροφοδότηση τόσο σε περίπτωση σωστής όσο και λάθος απάντησης.

Πίνακας 53. Διαδραστικές δραστηριότητες με ανατροφοδότηση

IB. Μακροσκελή κείμενα (Αρχή Κατάτμησης) (A12)

Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Κατάτμησης)	
---	--

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A	Όχι τα κείμενα είναι μικρά και κατανοητά.
B	Όχι, τα κείμενα στο σύνολο τους είναι μικρά σε έκταση.
Γ	Όχι, δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα.

Πίνακας 54. Μακροσκελή κείμενα

ΙΕ. Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης (Αρχή Προπαίδευσης) (A13)

Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. (Αρχή της Σηματοδότησης)	
A	Ναι, στο σύνολο των δραστηριοτήτων.
B	Απόλυτα σαφείς οδηγίες.
Γ	Ναι, παρέχονται σαφείς οδηγίες.

Πίνακας 55. Εισαγωγικές δραστηριότητες κατανόησης

ΙΔ. Στοιχεία επισήμανσης (Αρχή Σηματοδότησης) (A14)

Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης)	
A	Ναι υπάρχουν.
B	Ναι, στοιχεία επισήμανσης εντοπίζονται σε όλη την έκταση του υλικού.
Γ	Ναι, διευκολύνοντας τον εντοπισμό των σημαντικών στοιχείων.

Πίνακας 56. Στοιχεία επισήμανσης

ΙΓ. Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες- εργασίες (Αρχή Σηματοδότησης) (A15)

Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προπαίδευσης)	
A	Ναι υπάρχουν σε κάθε ενότητα.
B	Ναι βέβαια στην αρχή κάθε ενότητας.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Γ Φυσικά, υπάρχουν στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας.

Πίνακας 57. Σαφείς οδηγίες δραστηριοτήτων

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 8^{ου} ερευνητικού άξονα

Οι συμμετέχοντες καταδεικνύουν ότι το Ε.Υ. έχει σχεδιαστεί με γνώμονα βασικές διδακτικές αρχές που ενισχύουν την πολυμεσική μάθηση. Η παρουσία φιλικών χαρακτήρων (avatars), όπως η Ελένη και η παρέα της, συμβάλλει στην καθοδήγηση των μαθητών και κάνει τη διαδικασία μάθησης πιο προσιτή και ενδιαφέρουσα, λειτουργώντας ως αφηγητές των ιστοριών του υλικού. Η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται σε επιμέρους ενότητες, ώστε να μην κουράζει τον μαθητή και να διευκολύνεται η κατανόηση. Οι διαδραστικές δραστηριότητες παρέχουν ανατροφοδότηση, τόσο για σωστές όσο και για λανθασμένες απαντήσεις, ενισχύοντας την ενεργή συμμετοχή και την αυτορρύθμιση της μάθησης. Το περιεχόμενο παρουσιάζεται με μικρά, κατανοητά κείμενα, αποφεύγοντας μακροσκελείς περιγραφές, ενώ οι σαφείς οδηγίες και τα στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός) διευκολύνουν τον εντοπισμό των σημαντικών σημείων. Επιπλέον, οι εισαγωγικές δραστηριότητες στην αρχή κάθε ενότητας λειτουργούν ως προπαίδευση, ενεργοποιώντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών και προετοιμάζοντάς τους για την κατανόηση του νέου περιεχομένου. Συνολικά, η δομή και η παρουσίαση του Ε.Υ. ακολουθούν τις αρχές της εικόνας, της κατάτμησης, της προσωποποίησης, της σηματοδότησης και της προπαίδευσης, εξασφαλίζοντας μία φιλική, κατανοητή και αποτελεσματική μαθησιακή εμπειρία.

9^{ος} ερευνητικός άξονας: Γενικές επισημάνσεις

(Ερωτήσεις 1, 2)

A. Δυνατά σημεία (1)

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;	
A	1. Ωραία επιλογή χρωμάτων 2. Η χρήση του avatar σε κάθε διαφάνεια 3. Οι προτάσεις για περαιτέρω μελέτη
B	1. Η ομοιομορφία των χρωμάτων σε όλες τις ενότητες 2. Οι πλούσιες εικόνες 3. Τα διαδραστικά βίντεο
Γ	1. Απλό και κατανοητό ΕΥ 2. Φιλικό ύφος γραφής 3. Πληθώρα οπτικοακουστικών μέσων

Πίνακας 58. Δυνατά σημεία

B. Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση (2)

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.	
A	Δεν προτείνω καμία αλλαγή.
B	Δεν θα άλλαζα τίποτα έμμεσα απόλυτα ικανοποιημένη στην ανάγνωση του ΕΥ.
Γ	Το ΕΥ είναι σωστά δομημένο, δεν προτείνω κάποια αλλαγή.

Πίνακας 59. Προτεινόμενες αλλαγές για βελτίωση

Σχολιασμός αποτελεσμάτων του 9^{ου} ερευνητικού άξονα

Στον τομέα των γενικών επισημάνσεων, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό διαθέτει αρκετά ισχυρά σημεία που το καθιστούν αποτελεσματικό και ελκυστικό για τους εκπαιδευόμενους. Συγκεκριμένα, αναδεικνύονται η προσεγμένη επιλογή χρωμάτων και η ομοιομορφία τους σε όλες τις ενότητες, η χρήση φιλικών χαρακτήρων (avatars) σε κάθε διαφάνεια, η πλούσια οπτικοακουστική υποστήριξη μέσω

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

εικόνων και διαδραστικών βίντεο, καθώς και η φιλική και κατανοητή γλώσσα του υλικού. Επιπλέον, η δυνατότητα περαιτέρω μελέτης μέσω προτάσεων και πρόσθετων πηγών θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη. Όσον αφορά τις προτεινόμενες αλλαγές, οι αξιολογητές εμφανίζονται ικανοποιημένοι με το υλικό, με τους ίδιους να δηλώνουν ότι δεν θα πρότειναν καμία τροποποίηση, γεγονός που υπογραμμίζει την υψηλή ποιότητα, τη λειτουργικότητα και την ολοκληρωμένη σχεδίαση του Ε.Υ.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

7. Συμπεράσματα

Στο τελευταίο κεφάλαιο της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας θα πραγματοποιηθεί ερμηνεία των ευρημάτων της έρευνας που διεξήχθη και, στη συνέχεια, θα γίνει σύνδεση τους με το θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια καθώς και σύγκλιση με προγενέστερες μελέτες. Επιπλέον, θα αναδειχθούν οι περιορισμοί της έρευνας και θα προταθούν κατευθύνσεις για μελλοντική διερεύνηση.

7.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση

Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την αποτίμηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε αναφορικά με την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα παιδιά νηπιακής ηλικίας, με τη συμβολή της ψηφιακής αφήγησης (digital storytelling). Μέσα από την ποιοτική ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από τους τρεις συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, οι οποίοι χαρακτηρίστηκαν ως «ειδικοί της ΕΞΑΕ» λόγω της ιδιότητας των τελειόφοιτων του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών Επιστήμες της Αγωγής: ΤΠΕ και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση- E Learning, αναδείχθηκαν σημαντικά ευρήματα σχετικά με τον παιδαγωγικό σχεδιασμό, τη λειτουργικότητα και την εκπαιδευτική αξία του υλικού. Λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα της ανάλυσης που προηγήθηκε, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Ως προς το πρώτο ερευνητικό ερώτημα της έρευνας, το οποίο αφορά τον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού και το κατά πόσο αυτό ευθυγραμμίζεται με τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και διερευνάται μέσω των επτά πρώτων θεματικών αξόνων, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα.

Η εξέταση των επτά θεματικών αξόνων δείχνει ότι το Ε.Υ. ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις βασικές αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, το υλικό παρουσιάζει επιστημονική συνοχή και πλήρη τεκμηρίωση, προσφέροντας στους εκπαιδευόμενους πρόσβαση σε επιπλέον πηγές και βιβλιογραφία

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

για περαιτέρω μελέτη. Η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου είναι φιλική και κατανοητή, με απλή γλώσσα, προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες, ευανάγνωστη γραφή και τμηματική διάταξη, ενώ συνδυάζει κείμενο, εικόνες και βίντεο, διευκολύνοντας τη συγκράτηση και την κατανόηση των πληροφοριών. Η ευχρηστία του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού υποστηρίζεται από κατανοητά κουμπιά και εικονίδια, που διευκολύνουν την πλοήγηση, και σωστά λειτουργικούς υπερσυνδέσμους, που προάγουν την αυτονομία και την άνεση των μαθητών. Παράλληλα, παρέχονται σαφείς οδηγίες και επεξηγήσεις στην αρχή κάθε ενότητας, καθώς και επισήμανση σημαντικών σημείων μέσω πλαισίων ή έντονης γραφής, υποστηρίζοντας τη μελέτη και την εστίαση του εκπαιδευόμενου. Στο υλικό ενσωματώνονται δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τους μαθητές να εκφράζουν τις απόψεις τους, να διατυπώνουν ερωτήματα και να συμμετέχουν συναισθηματικά, καθώς και δραστηριότητες που προάγουν την κοινωνική αλληλεπίδραση και την αναγνώριση της θέσης του μαθητή ως μέλος μιας ομάδας. Ταυτόχρονα, το υλικό ενισχύει τον αναστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση, επιτρέποντας στους μαθητές να συσχετίζουν τη νέα γνώση με τις προσωπικές τους εμπειρίες και να την εφαρμόζουν πρακτικά. Οι στόχοι και τα αναμενόμενα αποτελέσματα κάθε ενότητας παρουσιάζονται με σαφήνεια και προάγουν την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων και, παράλληλα, συνδέονται με δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, ενισχύοντας τη στοχοθεσία της μάθησης. Συνολικά, το Ε.Υ. συνιστά ένα δομημένο, κατανοητό και διαδραστικό εκπαιδευτικό εργαλείο που υποστηρίζει την αυτόνομη μάθηση, ενδυναμώνει την αλληλεπίδραση και προάγει την κριτική σκέψη, καθοδηγώντας τον εκπαιδευόμενο σε κάθε στάδιο της μαθησιακής διαδικασίας.

Αναφορικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα της έρευνας, κατά πόσο, δηλαδή, το διδακτικό υλικό έχει σχεδιαστεί βάσει των αρχών της Πολυμεσικής Μάθησης, το οποίο διερευνάται μέσω του 8^{ου} άξονα, όπως αυτός έχει οριστεί παραπάνω, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Η ανάλυση του υλικού καταδεικνύει ότι έχει δημιουργηθεί με βάση τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης, ενσωματώνοντας πολυδιάστατα μέσα που διευκολύνουν τη μάθηση και ενισχύουν την κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου. Συγκεκριμένα, το υλικό συνδυάζει κείμενο, εικόνες και βίντεο, προάγοντας τη συνεργατική δράση διαφορετικών μορφών πληροφορίας και μειώνοντας την υπερφόρτωση γνωστικών πόρων των μαθητών. Η παρουσία φιλικού χαρακτήρα (avatar) ενισχύει την αφηγηματική διάσταση και καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο σε κάθε στάδιο της μάθησης, ενώ η τμηματική παρουσίαση των εννοιών και η χρήση διαδραστικών δραστηριοτήτων παρέχουν ανατροφοδότηση και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή, σύμφωνα με τις αρχές της κατάκτησης και της προσωποποίησης της μάθησης. Παράλληλα, η χρήση χρωμάτων, επισήμανσης και ευανάγνωστης γραφής συμβάλλει στη σαφήνεια και την οπτική προσβασιμότητα του περιεχομένου, διευκολύνοντας τη σύνδεση των πολυμέσων με την προσοχή και τη μνήμη του εκπαιδευόμενου. Συνολικά, το Ε.Υ. αξιοποιεί αποτελεσματικά τα πολυμέσα για να υποστηρίξει την ολιστική μάθηση, να ενεργοποιήσει τον γνωστικό και συναισθηματικό εμπλουτισμό των μαθητών και να δημιουργήσει ένα ελκυστικό και διαδραστικό μαθησιακό περιβάλλον.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίνεται σε μεγάλο βαθμό στις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς προάγει την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων, την αυτονομία στη μάθηση και την αλληλεπίδραση. Παράλληλα, διαπιστώνεται ότι ο σχεδιασμός του υλικού ευθυγραμμίζεται σε σημαντικό βαθμό με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης, συμβάλλοντας στη διευκόλυνση της κατανόησης και της επεξεργασίας της πληροφορίας.

Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης επιβεβαιώνουν το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο βασίστηκε ο σχεδιασμός του υλικού. Συγκεκριμένα, η θετική αξιολόγηση των πολυμεσικών στοιχείων από τους ειδικούς συνάδει με τη θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης (Mayer, 2009), σύμφωνα με την οποία ο συνδυασμός εικόνας και λόγου

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

ενισχύει την κατανόηση και μειώνει τη γνωστική επιβάρυνση. Παράλληλα, η έμφαση στη διαδραστικότητα και την καθοδήγηση ανταποκρίνεται στις αρχές της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (West & Λιοναράκης), ενώ η στοχοθεσία του υλικού ευθυγραμμίζεται με το πλαίσιο της Κοινωνικοσυναισθηματικής Μάθησης (CASEL, 2020), καθώς και το ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Πεντέρη κ. συν., 2022α). Η έμφαση που δίνεται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου στην ανάπτυξη της αυτογνωσίας, της συναισθηματικής επίγνωσης και των διαπροσωπικών δεξιοτήτων συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες που καλλιεργούνται μέσα από το εκπαιδευτικό υλικό της παρούσας εργασίας. Συγκεκριμένα, οι διδακτικές ενότητες που σχεδιάστηκαν («Αυτοαντίληψη και Αυτορρύθμιση», «Ενσυναίσθηση και Σεβασμός», «Δεξιότητες σχέσεων») ανταποκρίνονται στους βασικούς άξονες του Προγράμματος Σπουδών. Στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών μέσα από δραστηριότητες που προάγουν την αντίληψη του εαυτού, την αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων, καθώς και τρόπους διαχείρισης αυτών, την ενσυναίσθηση, τον σεβασμό στο διαφορετικό, τη συνεργασία και την ανάπτυξη θετικών σχέσεων μεταξύ των μαθητών, με σεβασμό στις απόψεις, τα συναισθήματα και τις ιδιαιτερότητες των μελών της ομάδας, καθώς και στους κανόνες που τη διέπουν.

Κλείνοντας, τα ευρήματα της έρευνας βρίσκονται σε συμφωνία με προηγούμενες μελέτες που εξετάζουν τον σχεδιασμό και την αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη μελέτη της Μανούσου και συν. (2017), το εκπαιδευτικό υλικό στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση οφείλει να χαρακτηρίζεται από σαφή δομή, κατανοητή γλώσσα, καθοδήγηση των μαθητών και δραστηριότητες που ενισχύουν την ενεργή συμμετοχή και την αλληλεπίδραση. Τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται και στο ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό της παρούσας έρευνας, γεγονός που ενισχύει την παιδαγωγική καταλληλότητα. Η θετική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους ειδικούς βρίσκεται σε συμφωνία και με τα ευρήματα των Σταυγιαννουδάκη και Καλογιαννάκη (2019), οι οποίοι επισημαίνουν ότι το

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

κατάλληλα σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να ενισχύσει το ενδιαφέρον των μαθητών, να υποστηρίξει τη μαθησιακή διαδικασία και να δημιουργήσει ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον. Αντίστοιχα, οι Παπαϊωάννου και συν. (2021), υπογραμμίζουν ότι ο σχεδιασμός ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση πρέπει να βασίζεται σε σαφή παιδαγωγική δομή, αξιοποίηση πολυμεσικών στοιχείων και διαδραστικών δραστηριοτήτων που προάγουν την ενεργή συμμετοχή των μαθητών. Τα χαρακτηριστικά αυτά εντοπίζονται και στο υλικό της παρούσας έρευνας, επιβεβαιώνοντας ότι ο σχεδιασμός του ακολουθεί βασικές αρχές της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαιδευτικής πρακτικής.

7.2 Περιορισμοί της έρευνας-Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Κατά την πραγματοποίηση της έρευνας εντοπίστηκαν ορισμένοι περιορισμοί, οι οποίοι δεν επιτρέπουν τη δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων και αφορούν τα εξής σημεία. Αρχικά, η έρευνα βασίστηκε σε περιορισμένο σε μέγεθος δείγμα, το οποίο αποτελούνταν από τρεις τελιόφοιτους φοιτητές του μεταπτυχιακού προγράμματος. Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα αντανακλούν τις απόψεις μιας συγκεκριμένης ομάδας εκπαιδευτικών και δεν μπορούν να γενικευθούν στο σύνολο του εκπαιδευτικού πληθυσμού. Παράλληλα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί υπηρετούν σε διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης, καθώς οι δύο τοποθετούνται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό Σχολείο) και η μία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ενώ το ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε απευθύνεται στη σχολική βαθμίδα του Νηπιαγωγείου. Το στοιχείο αυτό ενδέχεται να επηρέασε τον τρόπο με τον οποίο αξιολογήθηκε το υλικό, καθώς οι συμμετέχοντες δεν διδάσκουν άμεσα στο εκπαιδευτικό πλαίσιο για το οποίο σχεδιάστηκε. Επιπλέον, η έρευνα δεν εφαρμόστηκε σε πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας μέσα σε σχολική τάξη, αλλά βασίστηκε αποκλειστικά στις απόψεις και τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Η απουσία εφαρμογής του εκπαιδευτικού υλικού σε αυθεντικό εκπαιδευτικό περιβάλλον δεν επιτρέπει την άμεση παρατήρηση της παιδαγωγικής του αποτελεσματικότητας και της επίδρασής του στη μαθησιακή διαδικασία.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Με βάση τους παραπάνω περιορισμούς, κρίνεται σκόπιμο σε μελλοντικές έρευνες να συμμετάσχει μεγαλύτερο και πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα εκπαιδευτικών, κατά προτίμηση εν ενεργεία νηπιαγωγοί, προκειμένου να ενισχυθεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων. Επιπροσθέτως, προτείνεται η εφαρμογή του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού σε πραγματικές συνθήκες τάξης, προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητά του στην πράξη, καθώς και ο βαθμός επίδρασης του στη μάθηση των παιδιών. Τέλος, θα μπορούσε να εξεταστεί η ανάπτυξη και αξιολόγηση παρόμοιου ψηφιακού υλικού για άλλες σχολικές βαθμίδες, ώστε να συγκριθούν τα αποτελέσματα και να εξαχθούν συμπεράσματα για τη γενικότερη αποτελεσματικότητα της μεθοδολογίας. Οι παραπάνω προτάσεις μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων και να αποτελέσουν βάση για περαιτέρω μελέτες στο πεδίο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και της δημιουργίας ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού.

Η συνεχής πρόοδος της τεχνολογίας και η όλο και μεγαλύτερη σημασία της στην καθημερινότητα των μαθητών καθιστούν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ποιοτικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μια κρίσιμη πρόκληση, η οποία απαιτεί την ικανότητα να ανταποκρίνεται στις νέες εκπαιδευτικές ανάγκες και να στηρίζει αποτελεσματικά τη μαθησιακή διαδικασία για την εκπαιδευτική κοινότητα.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ξενόγλωσσες

Ananiadou, K., & Claro, M. (2009). *21st Century Skills and Competences for New Millennium Learners in OECD Countries*. OECD Education Working Papers, No. 41. Paris: OECD Publishing.

Baker-Henningham, H., & Walker, S. (2009). A qualitative study of teacher's perceptions of an intervention to prevent conduct problems in Jamaican pre-schools. *Child: Care, Health and Development*, 35(5), 632–642.

Bates, T. (2016, September 17). Who are the founding fathers of distance education? *Online Learning and Distance Education Resources*. <https://www.tonybates.ca/2016/09/17/who-arethe-founding-fathers-of-distance-education/>

Berkovits, L., Eisenhower, A., & Blacher, J. (2017). Emotion regulation in young children with autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 47, 68–79. <https://doi.org/10.1007/s10803-016-2922-2>

Brackett, M. A., Bailey, C. S., Hoffmann, J. D., & Simmons, D. N. (2019). RULER: A theory-driven, systemic approach to social, emotional, and academic learning. *Educational Psychologist*, 54(3), 144–161. <https://doi.org/10.1080/00461520.2019.1614447>

Brackett, M. A., & Rivers, S. E. (2014). Transforming students' lives with social and emotional learning. In R. Pekrun & L. Linnenbrink-Garcia (Eds.), *International handbook of emotions in education* (pp. 368–387). New York, NY: Routledge.

Brooks-Gunn, J. (2000). Do you believe in magic? What can we expect from early childhood intervention programs. *Society for Research in Child Development*, 17(3–4). <http://srcd.org/sites/default/files/documents/spr17-1.pdf>

Bruner, J. (1996). *The culture of education*. Harvard University Press.

Buck, R. W., & Powers, S. R. (2013). Encoding and display: A developmental-interactionist model of nonverbal sending accuracy. In J. Hall & M. Knapp (Eds.), *Nonverbal communication* (Vol. 2, pp. 403–440). Boston, MA: Walter de Gruyter.

CASEL. (2003). *Safe and sound: An educational leader's guide to evidence-based social and emotional learning (SEL) programs*. Chicago, IL: CASEL.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Chaney, B. H. (2006). *History, theory, and quality indicators of distance education: A literature review.*

Cohen, J. (2001). Social and emotional education: Core concepts and practices. In J. Cohen (Ed.), *Caring classrooms/intelligent schools: The social emotional education of young children* (pp. 5–29). New York, NY: Teachers College Press.

Creswell, J. W. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας.* Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Demiray, U., & İşman, A. (2014). History of distance education. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(1).

<https://dergipark.org.tr/en/pub/sakaefd/issue/11223/134000>

Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence. *Child Development*, 74(1), 238–256. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00533>

Denham, S. A., Bassett, H. H., & Zinsler, K. (2012). Early childhood teachers as socializers of young children's emotional competence. *Early Childhood Education Journal*.

Durlak, J. A., Weissberg, R. P., et al. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning. *Child Development*.

Elbertson, N. A., Brackett, M. A., & Weissberg, R. P. (2009). School-based social and emotional learning (SEL) programming: Current perspectives. In A. Hargreaves, A. Lieberman, M. Fullan, & D. Hopkins (Eds.), *Second international handbook of educational change* (pp. 1017–1032). New York, NY: Springer.

Elias, M. J. (2003). Enhancing school-based prevention and youth development through coordinated social, emotional, and academic learning. *American Psychologist*, 58(6/7), 466–474.

Elias, M. J., & Weissberg, R. P. (2000). Primary prevention: Educational approaches to enhance social and emotional learning. *Journal of School Health*, 70(5), 186–190.

Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, R. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., Kessler, R., Schwab-Stone, M. E., & Shriver, T. P. (1997). *Promoting social and emotional learning: Guidelines for educators.* Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Freeman, R. (2005). *Creating learning materials for open and distance learning: A handbook for authors and instructional designers.* Commonwealth of Learning.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

<http://oasis.col.org/bitstream/handle/11599/43/odlinstdesignHB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Garrison, D., & Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *The American Journal of Distance Education*, 1(1), 7–13. https://www.researchgate.net/profile/DGarrison/publication/248940361_Mapping_the_Boundaries_of_Distance_Education_Problems_in_Defining_the_Field/links/56dda81d08ae46f1e99f854c/Mapping-the-Boundaries-of-Distance-Education-Problems-in-Defining-the-Field.pdf

Ginsburg, K. R. (2007). The importance of play in promoting healthy child development. *Pediatrics*, 119(1), 182–191. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-2697>

González Tennant, E. (2017). Digital storytelling in the classroom. In M. Nuñez Janes et al. (Eds.), *Deep stories* (pp. 152–169). De Gruyter Open.

A. Thornburg, & A. Booker (Eds.), *Deep Stories: Practicing, teaching, and learning anthropology with digital storytelling* (pp. 152–169). De Gruyter Open. <https://doi.org/10.1515/9783110539356-012>

Greenberg, M. T., Weissberg, R. P., O'Brien, M. U., Zins, J. E., Fredericks, L., Resnik, H., Harting, K., & Erthal, M. J. (2003). Enhancing school-based prevention and youth development. *American Psychologist*, 58(6–7), 466–474. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.58.6-7.466>

Holmberg, B. (1977). *Distance education: A survey and bibliography*. Kogan Page.

Holmberg, B. (1995). *Theory and practice of distance education*. New York, NY: Routledge.

Holmberg, B. (2003). A theory of distance education based on empathy. In *Handbook of distance education* (pp. 79–86).

Jennings, P. A., & Greenberg, M. T. (2009). The prosocial classroom. *Review of Educational Research*.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2009). An educational psychology success story: Social interdependence theory. *Educational Researcher*.

Karvounis, L., & Anastasiades, P. (2019). The importance of “teaching presence” and the new role of the teacher in contemporary learning environments focusing on pedagogical exploitation of interactive videoconferencing. *Ανοικτή Εκπαίδευση / Open Education*, 15(1), 202–211.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Karsenti, T. (2009). From teaching technology to teaching with technology. *E-learning Africa Journal*, 3(2), 4–9.

Keegan, D. (1980). On defining distance education. *Distance Education*, 1(1), 13–36. <https://doi.org/10.1080/0158791800010102>

Lambert, J. (2007). *Digital storytelling cookbook*. Berkeley, CA: Digital Diner Press.

Lathem, S. A. (2005). Learning communities and digital storytelling: New media for ancient tradition. In C. Crawford, R. Carlsen, I. Gibson, K. McFerrin, J. Price, R. Weber, & D. A. Willis (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2005* (pp. 2286–2291). Chesapeake, VA: AACE.

Lopes, P. N., & Salovey, P. (2004). Toward a broader education: Social, emotional, and practical skills. In J. E. Zins, R. P. Weissberg, M. C. Wang, & H. J. Walberg (Eds.), *Building academic success on social and emotional learning: What does the research say?* (pp. 76–93). New York, NY: Teachers College Press.

Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed.). New York, NY: Cambridge University Press.

Mayer, R. E. (2017). Using multimedia for e-learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 33(5), 403–423. <https://doi.org/10.1111/jcal.12197>

Mena, M. (1992). New pedagogical approaches to improve production of materials in distance education. *International Journal of E-Learning & Distance Education*, 7(3), 131–140. <http://www.ijede.ca/index.php/ijde/article/view/510/673>

Newby, P. (2019). *Μέθοδοι έρευνας στην εκπαίδευση* (Γ. Μανωλίτσης, Επιμ.). Πεδίο.

Nicolopoulou, A. (2007). The elementary forms of narrative coherence in young children's storytelling. *Narrative inquiry*, 17(2), 299–325.

Nikolajeva, M. (2013). Picturebooks and emotional literacy. *The Reading Teacher*, 66(1), 15–23. <https://doi.org/10.1002/TRTR.1152>

Ohler, J. (2013). *Digital storytelling in the classroom: New media pathways to literacy, learning and creativity*. California: Corwin Press. <https://doi.org/10.4135/9781452277479>

Papadimitriou, E., Kapaniaris, A., Zisiadis, D., & Kalogirou, E. (2013). Digital storytelling in kindergarten: An alternative tool in children's way of expression. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4(11), 389.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Payton, J. W., Wardlaw, D. M., Graczyk, P. A., Bloodworth, M. R., Tompsett, C. J., & Weissberg, R. P. (2000). Social and emotional learning: A framework for promoting mental health and reducing risk behaviors in children and youth. *Journal of School Health*, 70(5), 179–185.

Reyes, J. A., Elias, M. J., Parker, S. J., & Rosenblatt, J. L. (2013). Promoting emotional and social learning in schools.

Robin, B. R. (2008). Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st century classroom. *Theory into Practice*, 47(3), 220–228.

Robin, B., & McNeil, S. (2012). What educators should know about teaching digital storytelling. *Digital Education Review*, 22, 37–51.

Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2006). *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education*. IAP.

Staley, B., & Freeman, L. A. (2017). Digital storytelling as student-centred pedagogy: Empowering high school students to frame their futures. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 12, Article 21. <https://doi.org/10.1186/s41039-017-0061-9>

Sumner, J. (2000). Serving the system: A critical history of distance education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 15(3), 267–285. <http://dx.doi.org/10.1080/713688409>

Triliva, S., & Poulou, M. (2006). Greek teachers' understandings and constructions of what constitutes social and emotional learning. *School Psychology International*, 27(3), 315–338. <https://doi.org/10.1177/0143034306067303>

Van Gils, F. (2005). Potential applications of digital storytelling in education. In *3rd Twente Student Conference on IT (7)*. University of Twente, Faculty of Electrical Engineering, Mathematics and Computer Science Enschede.

Willis, D. A. (Ed.). (2005). *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2005* (pp. 2286–2291). Chesapeake, VA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

Yoder, N. (2014). *Teaching the whole child: Instructional practices that support social and emotional learning in three teacher evaluation frameworks*. Washington, DC: American Institutes for Research Center on Great Teachers and Leaders.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Zins, J. E., & Elias, M. J. (2006). Social and emotional learning. In G. G. Bear & K. M. Minke (Eds.), *Children's needs III* (pp. 1–13). Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.

Ελληνόγλωσσες

Αναστασιάδης, Π. (2017). «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015»: Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. *Ανοικτή Εκπαίδευση: Το περιοδικό για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 88–128.

Αναστασιάδης, Π. (2020). Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εποχή του κορωνοϊού COVID-19: Το παράδειγμα της Ελλάδας και η πρόκληση της μετάβασης στο «Ανοικτό σχολείο της διερευνητικής μάθησης, της συνεργατικής δημιουργικότητας και της κοινωνικής αλληλεγγύης». *Ανοικτή Εκπαίδευση: Το περιοδικό για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(2), 20–48.

Βάμβουκας, Μ. (1998). *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2016). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας*. Αθήνα: Κάλυπος.

Ιωακειμίδου, Β., Μανούσου, Ε., & Παπαδημητρίου, Σ. (2017). Εναλλακτικές διδακτικές και μαθησιακές διαδικασίες: η ψηφιακή αφήγηση σε πρόγραμμα διαγενεακής σύνδεσης. *Ο Σχεδιασμός της Μάθησης*, 9(6B). <https://doi.org/10.12681/icodl.1163>

Καπανιάρης, Α. Γ., & Παπαδημητρίου, Ε. Μ. (2012). *Ψηφιακά μαθησιακά πλαίσια στο νέο ψηφιακό σχολείο*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.

Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση. Προβληματισμοί για μια ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Αθήνα: Προπομπός.

Μακρή-Μπότσαρη, Ε. (2007). Ο συναισθηματικός παράγοντας στην εκπαιδευτική διαδικασία και η κοινωνικο-συναισθηματική μάθηση. Στο Ε. Μακρή-Μπότσαρη (Επιμ.), *Θέματα εισαγωγικής επιμόρφωσης για νεοδιόριστους εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-Π.Ι.

Μανούσου, Ε., Κοντογεωργάκου, Β., Γεωργιάδη, Ε. & Κόκκαλη, Α. (2017). Παιδαγωγικό υλικό στην σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μελέτη Περίπτωσης: το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό Κέντρο της Βικτώρια στην Αυστραλία. *Ανοικτή εκπαίδευση: το περιοδικό*

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

για την *Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία* 13, (1), 5-25. <https://doi.org/10.12681/jode.13912>

Μαυροειδής, Η., Γκίοςος, Ι., & Κουτσούμπα, Μ. (2014). Επισκόπηση θεωρητικών εννοιών στην εκπαίδευση από απόσταση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: Το περιοδικό για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10(1), 88–100. <https://doi.org/10.12681/jode.9814>

Μελιάδου, Ε., Νάκου, Α., Γκούσκος, Δ., & Μειμάρης, Μ. (2011). Ψηφιακή αφήγηση, μάθηση και εκπαίδευση. Στο *6th International Conference in Open & Distance Learning*.

Μίμινου, Α., & Σπανακά, Α. (2013, Νοέμβριος). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης [Πρακτικά συνεδρίου]. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Αθήνα. <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/580/560>

Μπράττισης, Θ. (2014). Εμπειρίες από σεμινάρια ψηφιακής αφήγησης σε εκπαιδευτικούς: Η περίπτωση της Ελλάδας. Στο Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης, & Μ. Καλογιαννάκης (Επιμ.), *Πρακτικά 9ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση»* (σσ. 284–286).

Μπράττισης, Θ. (2015). Ψηφιακή αφήγηση, δημιουργική γραφή και γραμματισμός του 21ου αιώνα. *Δελτίο Εκπαιδευτικού Προβληματισμού και Επικοινωνίας*, 55, 15–19. <http://impschool.gr/deltiosite/?p=90>

Μουταφίδου, Α., Μέλλιου, Κ., & Μπράττισης, Θ. (2014). Δημιουργία ψηφιακής ιστορίας με θέμα την ενδοσχολική βία στο νηπιαγωγείο. Στο Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης, & Μ. Καλογιαννάκης (Επιμ.), *Πρακτικά 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Διδακτική της Πληροφορικής»* (σσ. 596–603). Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης. <http://www.etpe.gr/conf/?cid=23>

Ντολιοπούλου, Ε. (2002). *Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Ξέστερνου, Μ. (2013). Η ψηφιακή αφήγηση στην εκπαίδευση: Διεθνείς και ελληνικές πρακτικές. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 1, 39–60.

Παπαϊωάννου, Π. Ε., Κουτρομάνος, Γ., Κωτσίδης, Κ., & Αναστασιάδης, Π. (2022). Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της εξΑΕ για το μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ΄ Λυκείου. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(4Α), 82- 97. <https://doi.org/10.12681/icodl.3458>

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιπίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2022α). *Πρόγραμμα Σπουδών Για την Προσχολική Εκπαίδευση – Διευρυμένη Έκδοχή* (2η 44 Αικατερίνη Μιχαλοπούλου, Αναστάσιος Σιάτρας Έκδοση, 2022 ΙΕΠ).

Σεραφείμ, Κ., & Φεσάκης, Γ. (2010). Εκπαιδευτικές εφαρμογές ψηφιακής αφήγησης: Διδακτική προσέγγιση για το νηπιαγωγείο. Στο Α. Τζιμογιάννης (Επιμ.), *Πρακτικά εργασιών 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», Τόμος II* (σσ. 521–528). Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Σπανακά, Α., & Λιοναράκης, Α. (2017). Οι επτά αρχές δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού. *Στα πρακτικά του 9ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, τ. 9, 121–123. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο – Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. https://www.researchgate.net/publication/322811601_Oi_Epta_Arches_Demiourgias_Ek-p-aideutikou_Ylikou

Σταυγιαννουδάκης, Σ., & Καλογιαννάκης, Μ. (2019). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: μελέτη περίπτωσης με το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και αρχική αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της ενότητας της κινηματικής στη Φυσική της Α' Λυκείου. *Πρακτικά 10ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 10(2Α), 44-57. <https://doi.org/10.12681/icodl.2178>

Χατζηχρήστου, Χ. Γ. (2011). *Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο αποτίμησης Εκπαιδευτικού Υλικού

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

UNIVERSITY OF CRETE
Department of Primary Education

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.

E-Learning Lab

Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α
www.edivea.org

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

«Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Επιβλέπων: Τρούλη Καλλιόπη

Υπεύθυνος Έρευνας: «Ντουρουντάκη Ελένη»

Οδηγίες

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι διττός. Αφενός διερευνάται εάν το υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αφετέρου αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα σας κοινοποιηθούν αμέσως μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας.

Ο Υπεύθυνος Έρευνας: «Ντουρουντάκη Ελένη»

Υπογραφή: Ντουρουντάκη Ελένη

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλο (Κυκλώστε)	Άντρας	Γυναίκα		
2. Ηλικία (Κυκλώστε)	22-30	31-40	41-50	>51
3. Χρόνια Προϋπηρεσίας (Κυκλώστε)	0-4	5-10	11-20	>20

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ).

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

A. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B. Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

B.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

E.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E.6. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (*digital story telling*).»

Z. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Z.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

Z.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

(Για να θυμηθείτε τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης δείτε εδώ:

<https://www.edivea.org/mayer.html>)

A.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. [\(Πολυμεσική Αρχή\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. [\(Πολυμεσική Αρχή\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). [\(Αρχή της Τροπικότητας\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. ([Αρχή της Συνοχής](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. ([Αρχή της Προσωποποίησης](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δευτέρου προσώπου. ([Αρχή της Προσωποποίησης](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. ([Αρχή της Προσωποποίησης](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. ([Αρχή της Φωνής](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. [\(Αρχή της Εικόνας\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται τμηματικά. [\(Αρχή της Κατάτμησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. [\(Αρχή της Κατάτμησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ντουρουντάκη Ελένη, «Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, για την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων στα νήπια με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης (digital story telling).»

A.14. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.15. Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. [\(Αρχή της Προπαίδευσης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γενικές Επισημάνσεις

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας.